

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2015

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:1

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 1/2017

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2015

Opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN: 978-952-263-445-0 (PDF)

Kansikuva: rodeo.fi

Taitto: Erja Kankala, Valtioneuvoston hallintoyksikkö

Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö	2017
Tekijät		
Julkaisun nimi	Liikuntatoimi tilastojen valossa; Perustilastot vuodelta 2015	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 1/2017	
Diaari/hankenumero		Teema liikunta
ISBN PDF	978-952-263-445-0	ISSN PDF 1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-263-445-0	
Sivumäärä		Kieli suomi
Asiasanat	liikunta, urheilu, liikuntatoimi, liikuntatoimen tilastot	
Tiivistelmä	<p>Liikuntatoimi tilastojen valossa - julkaisuun kootaan opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualueen toimialaan kuuluvia perustilastoja. Tähän julkaisuun on koottu tiedot vuodelta 2015.</p> <p>Julkaisussa ilmenee valtion talousarviossa olevien liikuntatoimen määrärahojen kohdennus ja käyttö. Opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa valtion tukea kuntien liikuntatoimintaan, liikuntapaikkarakentamiseen, valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille ja liikuntaa edistäville valtakunnallisille liitoille, seuratoiminnan kehittämiseen, liikunnallisen elämäntavan hankkeisiin elämänkulun eri vaiheissa, huippu-urheilun kehittämiseen, liikuntatieteeseen ja liikuntatieteelliseen tiedonvälitystoimintaan, antidopingtoimintaan ja liikunnan eettiseen toimintaan, sekä liikunta-alan kansainväliseen toimintaan.</p> <p>Uusi liikuntalaki (390/2015) tuli voimaan 1.5.2015 alkaen. Joitakin asioita tilastokirjassa esitetään 30.4.2015 saakka voimassa olleen liikuntalain (1054/1998) ja liikunta-asetuksen (1055/1998) kautta.</p>	
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö	
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	2017
Författare		
Publikationens titel	Idrottsverksamheten i statistikens ljus Grundläggande statistik från 2015	
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 1/2017	
Diarie-/ projektnummer		Tema idrott
ISBN PDF	978-952-263-445-0	ISSN PDF 1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-445-0	
Sidantal		Språk finska
Nyckelord	Motion, idrott, idrottsväsende, statistik över idrottsverksamhet	
Referat	<p>Publikationen Idrottsverksamheten i statistikens ljus innehåller en sammanställning av grundläggande statistik inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. Publikationen innehåller uppgifter från 2015.</p> <p>Av publikationen framgår hur anslagen för idrottsverksamhet i statsbudgeten har riktats och använts. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar statsunderstöd för det kommunala idrottsväsendet, byggande av kommunala idrottsanläggningar, verksamhetsbidrag för riksomfattande och regionala idrottsutbildningscentra och riksförbund för främjande av idrott och motion, för utveckling av föreningsverksamhet, för projekt som stöder ett rörligt liv i olika livsskeden, för utveckling av elitidrott, för idrottsvetenskap och idrottsvetenskaplig informationsspridning, antidopningsverksamhet och etisk verksamhet på idrottens område och för internationell verksamhet på idrottens område.</p> <p>Den nya idrottslagen (390/2015) trädde i kraft från och med den 1 maj 2015. En del statistiska uppgifter presenteras enligt den idrottslag (1054/1998) och -förordning (1055/1998) som gällde till den 30 april 2015.</p>	
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet	
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Description sheet

Published by	Ministry of Education and Culture	2017
Authors		
Title of publication	Sports Services in the Light of Statistics; Basic Statistics for 2015	
Series and publication number	Publications of the Ministry of Education and Culture 1/2017	
Register number		Subject sport
ISBN PDF	978-952-263-445-0	ISSN (PDF) 1799-0351
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-263-445-0	
Pages		Language finnish
Keywords	Physical activity, sports, sports services, statistics on sports services	
<p>Abstract</p> <p>This publication, Sports Services in the Light of Statistics, includes a compilation of basic statistics on issues within the area of responsibility of the Division for Sport at the Ministry of Education and Culture. The statistics contained in this publication concern the year 2015.</p> <p>The publication provides information on the allocation and use of budget appropriations for sports services. The Ministry of Education and Culture allocates state funds for municipal sports services, construction of sports facilities, activities of national and regional sports institutes, national and regional sports organisations and national organisations promoting physical activity, development of sports club activities, projects promoting physically active way of living during all stages of life, development of performance sports, sport and health sciences and dissemination of information on sport and health sciences, anti-doping activities and other ethical activities, and international activities in the field of sports and physical activity.</p> <p>The new Act on the Promotion of Sports and Physical Activity (390/2015) entered into force on 1 May 2015. Some of the information presented in this statistical yearbook is handled based on the old Sports Act (1054/1998) and the old Sports Decree (1055/1998), which were in force until 30 April 2015.</p>		
Publisher	Ministry of Education and Culture	
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Sisältö

Lukijalle	8
Luettelo taulukoista ja kuvioista	10
1 Veikkausvoittovarat	15
2 Valtion liikuntamäärärahat	18
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2006–2015	20
2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2015	24
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2016	26
3 Kuntien liikuntatoiminta	30
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimintaan ja harkinnanvaraiset valtionavustukset	31
3.2 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalous	33
3.3 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	34
4 Liikuntapaikkarakentaminen	38
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet.....	40
4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta	43
5 Liikunnan koulutuskeskukset	45
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	46
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	48
5.3 Liikunnan koulutuskeskusten harkinnanvaraiset valtionavustukset	51
5.4 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus	53
5.5 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät.....	55
5.6 Muu liikunta-alan koulutustoiminta	59
6 Liikunnan kansalaistoiminta	60
6.1 Liikuntajärjestöille myönnettyt valtionavustukset.....	61
6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2015	69
6.3 Liikuntajärjestöille myönnettyt erityisavustukset vuonna 2015	75
6.4 Liikunta- ja urheiluseuroille myönnettyt erityisavustukset vuonna 2015	76

7 Liikuntatiede	78
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	79
7.2 Liikuntalääketieteen keskuksset	81
7.3 Liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta	83
7.4 Liikunta-alan tiedolla johtaminen	83
8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta	85
8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	85
8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa	86
8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille ...	87
8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin	88
9 Huippu-urheilu	90
9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	93
10 Antidopingtoiminta	96
10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan	97
10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping	100
11 Liikunnallinen elämäntapa	101
12 Liikunnan yhdenvertaisuutta edistävät hankkeet: Maahanmuuttajien kotouttava liikunta	106
13 Erityisliikunta	109
14 Valtion liikuntaneuvosto	112
LÄHTEET	114

LUKIJALLE

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2015- julkaisuun on koottu opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualueen toimialaan kuuluvia perustilastoja vuodelta 2015.

Liikuntatoimen määrärahat valtion talousarviossa ovat pääosin kehyksen ulkopuolisia veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja. Näistä osoitetaan valtion tukea kuntien liikuntatoimintaan, liikuntapaikkarakentamiseen, valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille ja liikuntaa edistäville valtakunnallisille liitoille, seuratoiminnan kehittämiseen, liikunnallisen elämäntavan hankkeisiin elämänkulun eri vaiheissa, huippu-urheilun kehittämiseen, liikuntatieteeseen ja liikuntatieteelliseen tiedonvälitystoimintaan, antidopingtoimintaan ja liikunnan eettiseen toimintaan, sekä liikunta-alan kansainväliseen toimintaan.

Koska opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa avustuksina veikkausvoittovarojen tuottoa, talouden yleinen tilanne ei samassa määrin heijastu liikuntatoiminnan rahoitukseen kuin esimerkiksi kuntatason liikuntatoiminnassa.

Julkaisussa pyritään tiettyyn jatkuvuuteen, jotta vertailu aikaisempiin vuosiin olisi mahdollista. Vuosittaisia muutoksia tehdään sen mukaan, miten valtion talousarviossa on liikuntatoiminnan tavoitteita uudelleen määritetty tai käsitteitä muutettu. Tässä julkaisussa on muutoksia aiempia vuosia enemmän. Muutokset johtuvat valtion budjetin tilijaottelun muutoksista ja ne on kuvattu kunkin kappaleen teksteissä.

Huomioitavaa on, että uusi liikuntalaki (390/2015) tuli voimaan kesken vuoden 1.5.2015 alkaen. Joitakin asioita tilastokirjassa peilataan 30.4.2015 saakka voimassa olleen liikuntalain (1054/1998) ja liikunta-asetuksen (1055/1998) kautta. Tilastokirjan teksteissä on erikseen mainittu, kumpi liikuntalaki on vaikuttanut juuri kyseissä asiassa.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntayksikössä korkeakouluharjoittelunsa syksyllä 2016 suorittanut Marjo-Rita Juntunen. Työn ohjaajana on toiminut ylitarkastaja Sari Virta.

Helsingissä 19.12.2016

johtaja Tiina Kivisaari

ylitarkastaja Sari Virta

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1. Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2005–2014 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista vuosina 2006–2015.

2. Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2006–2015 indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2011–2015 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2005=100 ja RKI 2005=100.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2011–2014 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI=100 ja RKI 2005=100

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2015.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2015.

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2016.

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2016.

3. Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit liikuntapaikkarakentamiseen vuosina 2006–2015 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2005=100 ja RKI 2005=100.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2015.

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2006–2015 (1000€), indeksikorjaamaton.

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2006–2015 (1000€), indeksikorjaamaton.

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavain kuntaryhmittäin vuosina 2006–2015 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2006–2015 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

Taulukko 13. Kuntien liikuntatoimen toimintakatteeseen vaikuttavia muuttujia kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2015.

4. Liikuntapaikkarakentaminen

Taulukko 14. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyt valtionavustukset vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100 ja RKI 2005=100.

Kuvio 6. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu RKI 2005=100 ja JMHI 2005=100.

Kuvio 7. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2015.

Kuvio 8. Aluehallintovirastojen myöntämien liikuntapaikkojen perustamishankeavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2015.

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset AVI-alueittain vuosina 2014–2015 (1000 €), indeksikorjattu RKI 2005=100.

Taulukko 16. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2014–2015.

Taulukko 17. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyypit vuosina 2006–2015 (lkm).

Taulukko 18. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnettyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2011–2015.

5. Liikunnan koulutuskeskukset

Taulukko 19. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2006–2015.

Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2015.

Taulukko 21. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2005–2014. Indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2006–2015.

Taulukko 22. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2015.

Taulukko 23. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt rakentamisavustukset vuosina 2006–2015, indeksikorjattu RKI 2005=100.

Taulukko 24. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt laatu- ja kehittämisavustukset vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Kuvio 11. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu RKI 2005=100 ja JMHI 2005=100.

Taulukko 25. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

Kuvio 12. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

Taulukko 26. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

Kuvio 13. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

Taulukko 27. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2015.

Taulukko 28. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehävittäin vuonna 2015.

Taulukko 29. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehävittäin vuonna 2015.

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2015.

Kuvio 15. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2015.

6. Liikunnan kansalaistoiminta

Taulukko 30. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100 (ei sisällä SLU/Valo:n eikä Olympiakomitean avustuksia).

Taulukko 31. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2013–2015, indeksikorjaamaton.

Kuvio 16. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2015.

Taulukko 32. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2006–2015 (lkm).

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2014–2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH.

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012-2015 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012-2015 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2015 (€).

Taulukko 48. Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2015.

Taulukko 49. Seuratukihakemukset sekä myönnetyt tuet vuonna 2015.

7. Liikuntatiede

Kuvio 17. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetyt valtionavustukset vuonna 2015.

Taulukko 50. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2012–2015.

Taulukko 51. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosina 2012–2015.

Kuvio 18. Valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2006–2015.

Kuvio 19. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 52. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuosina 2011-2015.

8. Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta

Taulukko 53. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

9. Huippu-urheilu

Taulukko 54. Opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2015.

10. Antidopingtoiminta

Taulukko 55. Antidopingtoimintaan myönnettyt määrärahat vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 56. Suomen ADT ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2015.

Taulukko 57. Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2015.

Kuvio 24. Suomessa tehtyjen dopingtestien ja ministeriön antidopingtoiminnan avustusten kehitys vuosina 2006–2015. Indeksikorjattu JMHI 2005=100.

11. Liikunnallinen elämäntapa

Kuvio 25. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyt määrärahat vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 58. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuosina 2013–2015, indeksikorjaamaton.

Kuvio 26. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt avustukset vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 59. Liikkuva koulu-, Liikunnallisen elämäntavan- ja Kunnossa Kaiken Ikää- ohjelmien kehittämiseen myönnettyt määrärahat vuonna 2015.

12. Maahanmuuttajien kotouttava liikunta

Taulukko 60. Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla -kehittämishankkeisiin myönnettyt avustukset vuosina 2011–2015, indeksikorjaamaton.

13. Erityisliikunta

Kuvio 27. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 61. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2009–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

14. Valtion liikuntaneuvosto

1 Veikkausvoittovarot

Merkittävä osa suomalaisen kulttuurin tuesta rahoitetaan Veikkauksen tuotoista kertyvillä veikkausvoittovaroilla, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa tieteelle, taiteelle, liikunnalle ja nuorisotyöhön. Vuonna 2015 ministeriö jakoi veikkausvoittovaroja yhteensä 541,2 miljoonaa euroa.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen edunsaajat vuodelta 1940. Vuosikymmenten kuluessa veikkausvoittovarojen jakosuhteissa on ollut erilaisia jako-osuuksia liikunnan osuuden vaihdellessa 21 - 60 prosentin välillä. Vuonna 2002 voimaan tullut arpajaislaki (1047/2001) sisältää keskeiset säädökset arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Arpajaislain säätämisen yhteydessä eduskunta säätöi myös lain raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä (1054/2001). Tämän niin kutsutun jakosuhdelain mukaan veikkaus- ja vedonlyöntipelien sekä raha-arpajaisten tuotot käytetään urheilun, liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön tukemiseen: 25 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 9 prosenttia nuorisotyön edistämiseen, 17,5 prosenttia tieteen edistämiseen ja 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen. Lisäksi jäljelle jäävä 10 prosenttia jaetaan samoille edunsaajille valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla. Näiden prosenttiosuuksien noudattamiseen on siirrytty asteittain vuodesta 2003 alkaen.

Vuonna 2015 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 27,4 prosenttia, taiteen 43,8 prosenttia, tieteen 18,9 prosenttia ja nuorisotyön 9,9 prosenttia. Edunsaajille vuosina 2006–2015 jaetut määrärahat veikkausvoittovaroista esitetään taulukossa 1. ja edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys kuviossa 1.

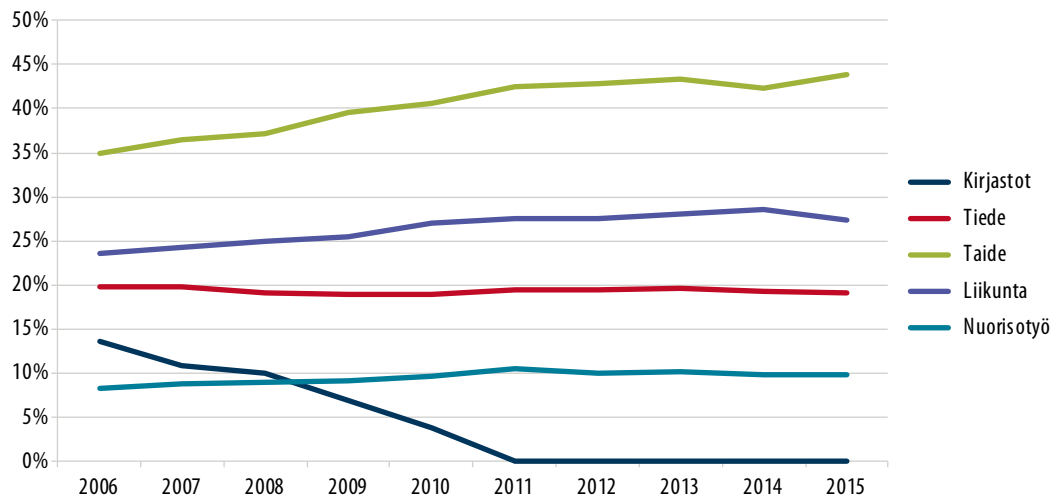
Veikkausvoittovaroista rahoitettiin vuosina 1996–2009 myös kunnallista kirjastotoimea, jonka valtionosuus oli aikaisemmin rahoitettu suoraan yleisistä budjettivaroista. Vuonna 2009 kirjastojen osuus veikkausvoittovaroista oli 3,8 prosenttia. Jakosuhdelain (1054/2001) mukaan veikkausvoittovaroja ei kuitenkaan enää vuoden 2009 jälkeen ole käytetty kun-

nallisen kirjastotoimen tukemiseen. Vuosina 2003–2009 noudatettiin siirtymäaikaa, jonka aikana kirjastojen osuus vähitellen pieneni laissa erikseen määriteltyjen vuosittaisten prosenttiosuuksien mukaisesti.

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2006–2015 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
2006	43,4	79,5	147,0	97,8	35,2	402,8
2007	40,0	76,6	148,8	100,1	36,0	401,5
2008	28,2	77,0	161,0	104,0	37,4	407,6
2009	17,6	86,9	186,8	124,3	44,7	460,4
2010	0,0	95,8	209,3	135,8	51,3	492,3
2011	0,0	100,3	220,4	141,9	51,5	514,1
2012	0,0	101,2	222,6	144,5	52,0	520,3
2013	0,0	102,2	224,8	152,4	52,6	532,0
2014	0,0	103,2	237,1	147,4	53,1	540,8
2015	0,0	102,6	237,0	148,2	53,4	541,2

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista vuosina 2006–2015.

Veikkausvoittovaroista edunsaajille jaettavat osuudet ovat kasvaneet viimeisen viiden vuoden aikana 27,1 miljoonalla eurolla. Tämä tarkoittaa liikunnan osalta 4,4 prosentin kasvua määrärahoissa. Myös muiden edunsaajien osuudet ovat kasvaneet: Taiteen osuus on kasvanut 7,5 prosenttia, tieteen osuus 2,3 prosenttia ja nuorisotyön osuus 3,7 prosenttia.

Taiteen osuus vuoden 2015 veikkausvoittovaroista oli edellisten vuosien tapaan suurin, yhteensä 237 miljoonaa euroa.

Sisäministeriö asetti lokakuussa 2015 hankkeen rahapeliyhteisöjen Veikkaus Oy:n, Fintoto Oy:n ja Raha-automaattiyhdistyksen rahapeli-toimintojen yhdistämiseksi. Hankkeen toimintakausi päättyy vuoden 2016 lopussa. Uusi yhdistynyt rahapeliyhtiö aloittaa toimintansa Veikkaus-nimellä vuoden 2017 alusta.

Lähteitä:

Arpajaislaki 23.11.2001/1047.

Asetus raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä 24.9.1982/725.

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Laki opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta 29.12.2009/1705.

Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarat. Saatavilla:

http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahaitus/veikkausvoittovarat/?lang=fi.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpajaispeliin voittovaroista sekä valtion yleiskatteisista budjettivaroista. Veikkausvoittovarat ovat valtiontalouden kehyyksen ulkopuolista tuloa. Liikuntatoimen rahoitus veikkausvoittovaroilla perustuu arpajaislakiin (1047/2001).

Varsinaisista valtiontalouden kehyykseen kuuluvista budjettivaroista, eli ns. yleiskatteisista budjettivaroista katetaan liikuntatoimen osalta vapaan sivistystyön valtionosuuksia valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille sekä liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksia. Vuonna 2015 valtion liikuntamäärärahat olivat yhteensä 188,8 miljoonaa euroa, joista pääosan muodostivat veikkausvoittovarat. Määrärahoista 557 000 euroa katettiin budjettivaroilla.

Vuoden 2015 lisätalousarvioon sisältyi 40 miljoonaa euroa Olympiastadionin peruserän hankkeesta aiheutuviin kuluihin. Vuonna 2014 hankkeeseen osoitettiin 40 miljoonaa euroa, vuonna 2013 6,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2012 toisessa lisätalousarviossa 5,9 miljoonaa euroa.

Lisämäärärahoja on osoitettu liikunnalle myös vuonna 2010, jolloin eduskunta osoitti liikuntamäärärahoihin 7,5 miljoonan euron lisäyksen, ja vuonna 2009, jolloin lisätalousarviossa työllisyyttä elvyttäviin ja ylläpitäviin liikuntapaikkarakentamisen hankkeisiin osoitettiin 8,3 miljoonaa euroa.

Budjettivarojen osuus vuosittaisista valtion liikuntamäärärahoista vaihtelee huomattavasti. Vuosina 2009–2011 budjettivarojen osuus laski tasaisesti vuoden 2009 2,6 prosentista vuoden 2011 0,4 prosenttiin. Vuonna 2012 budjettivarojen osuus kuitenkin nousi selvästi osuuden ollessa 1,9 prosenttia. Vuosina 2013 ja 2014 osuus pieneni alle 0,1 prosenttiin ja vuonna 2015 nousi 0,3 prosenttiin. Euromääräisesti vuosien 2012–2014 budjettivarojen osuuden lasku tarkoitti 2,7 miljoonan euron vähennystä. Vuodesta 2014 vuoteen 2015 budjettivarat nousivat 447 000 euroa. Korkeimmillaan budjettivarojen osuus liikunnan määrärahoista on ollut 3,3 prosenttia vuonna 2005. Muutokset budjettivarojen määrissä johtuvat osittain valtion talousarvioissa tehdyistä kohdennuksista ja säästöistä, joiden joh-

dosta liikunnan koulutuskeskusten valtionosuusmomentilta on jouduttu kohdentamaan yleiskatteisia budjettivaroja veikkausvoittovaroilla katettavaksi.

Taulukossa 2 esitetään valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2006–2015 ja taulukossa 3 liikuntamäärärahoihin osoitetut budjettivarat vuosina 2006–2015.

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Indeksikorjatut määrärahat
2006	96 385 000	99 062 492	121 366 036
2007	101 550 000	101 441 297	120 180 689
2008	106 818 000	106 703 530	120 184 890
2009	127 746 000	127 631 087	141 474 671
2010	137 861 000	137 670 192	150 087 972
2011	143 883 000	142 501 238	151 032 088
2012	153 194 000	153 611 979	158 141 079
2013	152 397 000	151 721 935	154 050 462
2014	187 558 000	187 402 344	187 850 675
2015	188 751 000	188 549 424	188 549 424

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito, Valtion talousarvioesitykset

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

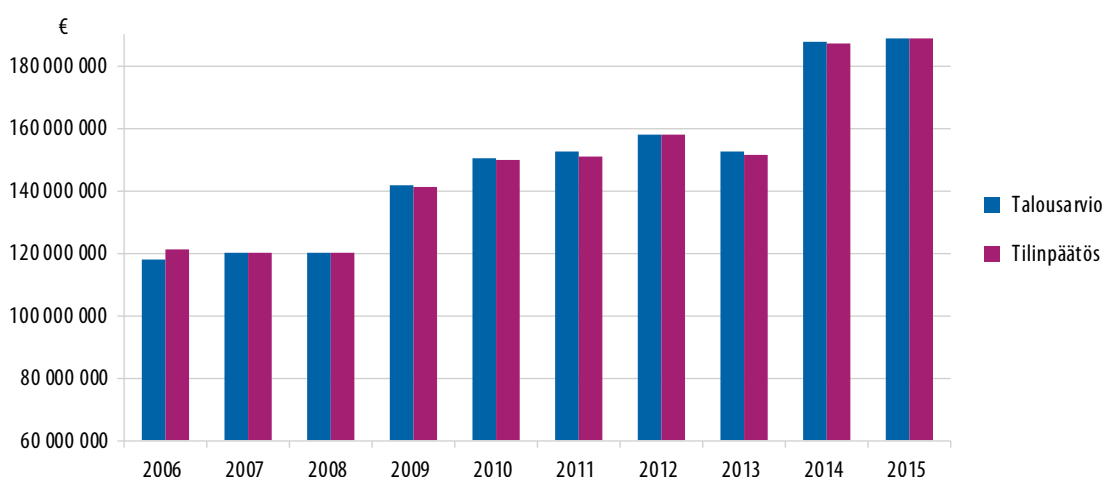
Vuosi	Budjettivarat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärärahoista
2006	1 308 000	1 602 491	1,3 %
2007	1 342 000	1 589 910	1,3 %
2008	2 753 000	3 100 825	2,6 %
2009	3 331 000	3 692 299	2,6 %
2010	1 840 000	2 005 967	1,3 %
2011	597 000	632 739	0,4 %
2012	2 752 000	2 833 140	1,9 %
2013	109 000	110 673	0,07 %
2014	110 000	110 263	0,06 %
2015	557 000	557 000	0,5 %

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista perustuvat valtion talousarvio- ja tilinpäätöstietoihin. Tilinpäätöstiedoissa huomioidaan talousarviomäärärahojen lisäksi mahdolliset lisätalousarvioissa myönnettyt määrärahat. Vuosien 2006–2015 määrärahat on muutettu vuoden 2015 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksin (JMHI) 2005=100

mukaan. Indeksikorjauksen avulla huomioidaan palvelujen ja materiaalien kallistuminen sekä rahan arvon muutokset. Indeksikorjatut luvut osoittavat liikunnan määrärahojen reaalkasvun. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys vuosina 2006–2015 esitetään kuviossa 2.

Valtion indeksikorjatut liikuntamäärärahat ovat kasvaneet vuosina 2006–2015 lähes 70 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 määräraha kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin 700 000. Merkittävin määrärahojen kasvu ajoittuu vuoteen 2014, jolloin määrärahat kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna indeksikorjattuina reilu 35 miljoonaa euroa. Määrärahan kasvu selittyy Olympiastadionin perusrannukseen myönnetyllä lisätalousarviolla. Toinen merkittävä kasvu ajoittuu vuoteen 2009, jolloin määrärahat kasvoivat edellisvuoteen verrattuna noin 20 miljoonaa euroa. Lähes puolet tästä määrärahan kasvusta selittyy lisätalousarviossa osoitetuilla määrärahoilla.

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2006–2015

Koska valtion talousarvion tilijaottelu on muuttanut muotoaan momenttien vaihduttua, taulukossa 4 esitetään valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen sekä kehitys ensin vuosina 2011–2014, jonka jälkeen taulukoinnissa siirrytään vuoden 2015 mukaiseen jaotteleluun. Esitetyt luvut ovat indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (JMHI) 2005=100. JMHI:n käytössä sovelletaan omia kertoimiaan riippuen, onko käsittelyssä valtiontalouden vai kuntatalouden piiriin kuuluva menojen hintakehityksen tarkastelu.

Liikuntapaikkarakentamisessa ja liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustusten käsittelyssä käytetään apuna rakennuskustannusindeksiä (RKI) 2005=100, hintakehityksen kuvaamiseksi.

Taulukossa 4 näkyy siirtymä aikaisemmin tilastokirjassa käytetystä taulukkokohtaisesta jaottelusta uuteen, vuoden 2015 mukaiseen momenttijaotteluun.

Kuntien liikuntatoiminnan momenttiin sisältyvät veikkausvoittovaroista kunnille osoitetut valtionosuudet. Kuntien valtionosuuksia ja harkinnanvaraisia valtionavustuksia, kuten kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjä määrärahoja, käsitellään tarkemmin luvussa 3. Aiempi oma momenttinsa, liikuntapaikkarakentaminen, on siirtynyt uuden liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus momentin alle, yhdessä liikunnan koulutuskeskusten liikunta- ja vapaa-aikatoimien sekä liikunnan yhdenvertaisuushankkeiden kanssa. Liikuntapaikkarakentamisen määrärahoja käsitellään tarkemmin luvussa 4.

Liikunnan koulutuskeskusten osalta yleisavustuksiin kuuluvat veikkausvoittovaroista alueellisille ja valtakunnallisille koulutuskeskuksille osoitetut valtionosuudet vapaan sivistystyön koulutukseen sekä koulutuskeskusten saamat rakentamis- ja kehittämisavustukset sekä opintotietoliavustukset. Lisäksi kohtaan kuuluvat yleisistä budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille jaettava valtionosuus. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyjä määrärahoja käsitellään luvussa 5.

Liikunnan kansalaistoiminta sisältää lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen yleisavustukset sekä seuratoiminnan kehittämisavustukset. Määrärahat ovat suurimmaksi osaksi liikuntajärjestöjen yleisavustuksia ja muutaman hankkeen erityisavustuksia. Taulukossa 4 näkyvässä vuoden 2015 jaottelussa liikunnan kansalaistoimintaan kuuluvat myös kansalaistoiminnan työllistämishankkeet sekä VALO ry:n ja Olympiakomitean yleisavustukset. Suomen Paralympiakomitean yleisavustus kuuluu vuoden 2015 jaottelussa huippu-urheilun alle. Liikunnan kansalaistoimintaan osoitettuja määrärahoja käsitellään luvussa 6 ja huippu-urheilua luvussa 9.

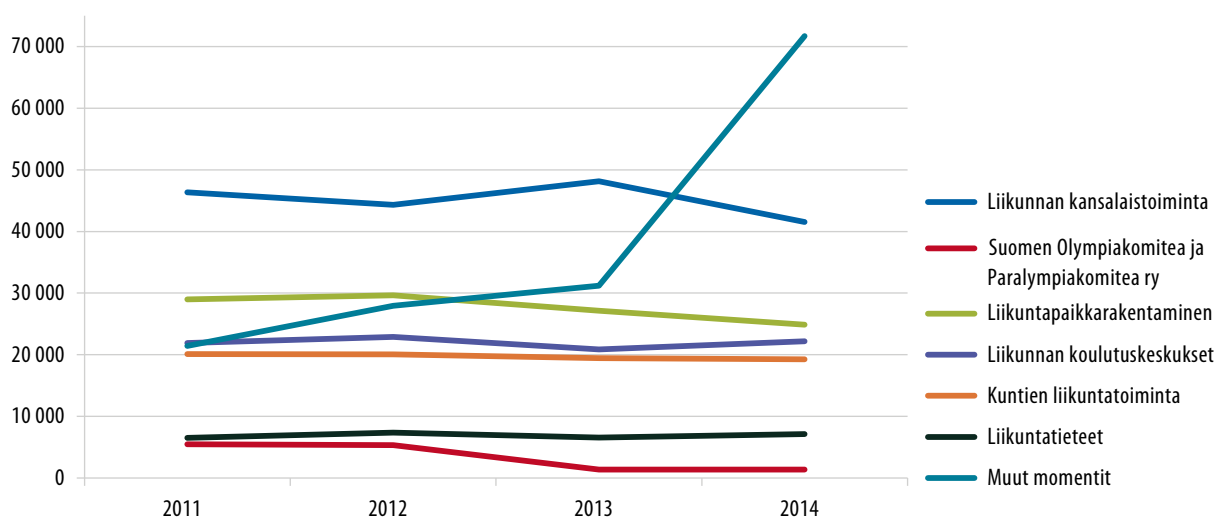
Liikuntatieteiden osalta lukuihin sisältyvät liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, liikuntatieteellisille yhteisöille ja tiedonvälitysyhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi määrärahat Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmailuopistolle, liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen sekä kansainvälisiin kongresseihin. Liikuntatieteen rahoitusta esitellään tarkemmin luvussa 7.

Kohdan ”muut momentit” lukuihin taulukossa 4 vuodesta 2015 alkaen sisältyvät liikunnan ja urheilun suurtahtumat, eettinen toiminta sekä aluehallinnon toiminta. Lisäksi ”muut momentit” kohtaan sisältyvät myös kansainväliseen yhteistyöhön, valtion liikuntaneuvoston toimintaan sekä opetus- ja kulttuuriministeriön käyttöön osoitetut varat. Kohtaan

sisältyy myös Olympiastadionin perusrannukseen varatut määrärahat. Aikaisemmassa jaottelussa vuoteen 2014 asti taulukon muut momentit kohtaan kuuluivat mukaan myös muut valtion liikuntamäärärahoista vuosittain erilaisiin käyttötarkoituksiin osoitetut avustukset.

Kuvio 3 esittää liikuntamäärärahojen jakautumisen ja kehittymisen vuosina 2011–2014. Seuraavina vuosina vertaileva taulukko siirretään koskemaan valtion liikuntamäärärahojen jakautumista vuodesta 2015 alkaen.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2011–2014 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2005=100 ja RKI 2005=100.

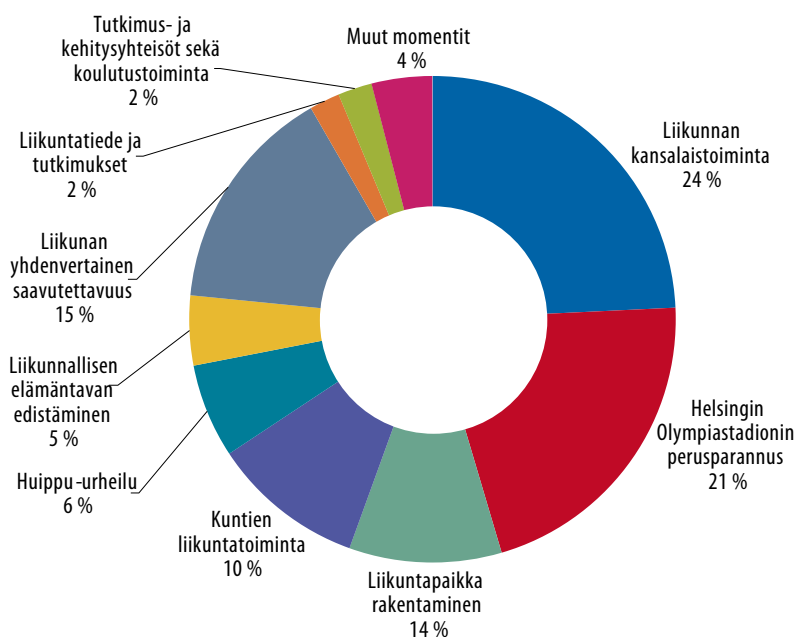
Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2011–2015 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2005=100 ja RKI 2005=100.

Määrärahojen jakautuminen 2011-2014	2011	2012	2013	2014	Määrärahojen jakautuminen	2015
Liikunnan kansalaistointiminta	46 330	44 319	48 148	41 539	Liikunnan kansalaistointiminta	45 732 000
Suomen Olympiakomitea ja Paralympiakomitea ry	5 480	5 322	1 391	1 373	Huippu-urheilu	11 760 000
Liikuntapaikkarakentaminen	28 973	29 638	27 139	24 859	Liikunnan koulutuskeskukset	19 085 000
Liikunnan koulutuskeskukset	21 908	22 897	20 845	22 169	Tutkimus ja kehitysyhteisöt	4 289 000
- valtionosuus toimintaan	17 541	15 854	18 180	18 644	Liikunnallinen elämäntapa	8 770 000
- rakentamisavustukset	2 940	3 281	1 539	2 412	Liikunnan yhdenvertaisuus	28 500 000
- kehittämisasiavustukset	689	824	914	965	Liikuntatiede	3 810 000
- opintoteliavustukset	106	105	102	117	Kuntien liikuntatoiminta	19 200 000
- valtionosuus budjettivaroista	633	2 833	111	30	Muut momentit	47 605 000
Kuntien liikuntatoiminta	20 110	20 075	19 441	19 246		
Liikuntatieteet	6 503	7 361	6 553	7 147		
Muut momentit	21 428	27 967	31 214	71 679		
YHTEENSÄ	150 732	157 579	154 731	188 013	Yhteensä	188 751 000 €

2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2015

Kuviossa 4 ja taulukossa 5 on esitetty vuoden 2015 liikuntamäärärahojen jakautuminen valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti. Eniten varoja on osoitettu liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista on 24,2 prosenttia. Olympiastadionin perusparannukseen on osoitettu 21,2 prosenttia, kuntien liikuntatoimintaan 10,2 prosenttia, liikuntapaikkarakentamiseen 14,1 prosenttia ja liikunnan koulutuskeskuksille 10,1 prosenttia määrärahoista. Muiden tilijaottelun mukaisten momenttien osuudet olivat kukin alle 10 prosenttia. Edellisvuoteen verrattuna osuudet ovat pysyneet lähes samansuuruisina. Vaihtelua aiheuttaa jonkin verran tilijaottelun muutokset. Suurimmat muutokset viime vuoteen verrattuna ovat tapahtuneet kansainväliseen yhteistyöhön (48,20 %), liikunnallisen elämäntavan edistämisen (-20,54 %) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön (-39,15 %) käytettäväksi suunnatuissa osuuksissa. Lasku liikunnallisen elämäntavan edistämässä johtuu pääosin Liikunnan yhdenvertaisen saatavuuden siirtyessä omaksi momenttikseen, pois Liikunnallisen elämäntavan edistämisen alta.

Momentti liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus on uusi ja siihen sisältyvät liikuntapaikkojen perustamishankkeet, liikunnan koulutuskeskusten liikunta- ja vapaa-aikatilat sekä liikunnan yhdenvertaisuushankkeet. Yhdenvertaisella saavutettavuudella tavoitellaan yhteisen ja kaikille avoimen liikuntakulttuurin edistämistä, yhdenvertaisuutta liikuntapalvelujen saatavuudessa sekä erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien, osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden kehittämistä.

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2015.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2015.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	45 732 000	24,2
Liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin	33 680 000	
Seuratukeen	4 500 000	
Kansalaistoiminnan työllistämishankkeisiin	1 450 000	
VALO ry:n ja Olympiakomitean avustuksiin	6 102 000	
Kuntien liikuntatoiminta	19 200 000	10,2
Huippu-urheilu	11 760 000	6,2
Paralympiakomitean yleisavustuksiin	300 000	
Huippu-urheiluyksikölle	6 860 000	
Urheilijoiden apurahoihin	1 700 000	
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskukselle, Urheiluakatemoille ja Urheilijoiden ammatinedistämisiäitiölle	2 600 000	
Olympiavoittajien eläkkeisiin ja Pro Urheilu -tunnustuspalkintoihin	300 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	19 085 000	10,1
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	17 588 000	
Valtionosuudet budjettivaroista*	477 000	
Opintoseteleihin, harkinnanvaraisiin avustuksiin sekä laatu- ja kehittämishankkeisiin	1 020 000	
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutustoiminta	4 289 000	2,3
Tieteellisille yhteisöille, tiedonvälitysyhteisöille ja kehittämissyhteisöille	3 100 000	
Urheiluvoimisen professuuriin	70 000	
Suomen Urheilumuseosäätiölle	339 000	
Suomen Urheiluilmailuopistolle	210 000	
Tieteellisiin kansainvälisiin kongresseihin	200 000	
Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen	370 000	
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	8 770 000	4,6
Liikkuva koulu -ohjelmaan	2 670 000	
Liikunta elämäntapaohjelmalla -hanketukiin	3 800 000	
Kunnossa kaiken ikää -ohjelmaan	2 300 000	
Liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen	28 500 000	15,1
Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin	24 600 000	
Liikunnan koulutuskeskusten liikunta- ja vapaa-aikatoimien avustuksiin	2 400 000	
Liikunnan yhdenvertaisuuteen	1 500 000	
Liikuntatiede ja tutkimukset	3 810 000	2,0
Tutkimusprojekteihin	2 500 000	
Tieteellisen tason arviointiin Suomen akatemialle veikkausvoittovaroista	30 000	
Tieteellisen tason arvioinnin hallintokustannuksiin budjettivaroista*	80 000	
Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen	500 000	
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen ja kehittämiseen	700 000	
Muut momentit	47 605 000	25,2
Liikunnan ja urheilun suurtahtumiin	1 700 000	
Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan	3 250 000	
Liikunnan aluehallinnon toimintaan	350 000	
Kansainväliseen yhteistyöhön	457 000	
Valtion liikuntaneuvoston toimintaan	480 000	
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	1 368 000	
Avustus Helsingin Olympiastadionin perusparannukseen**	40 000 000	
YHTEENSÄ	188 751 000	100,0

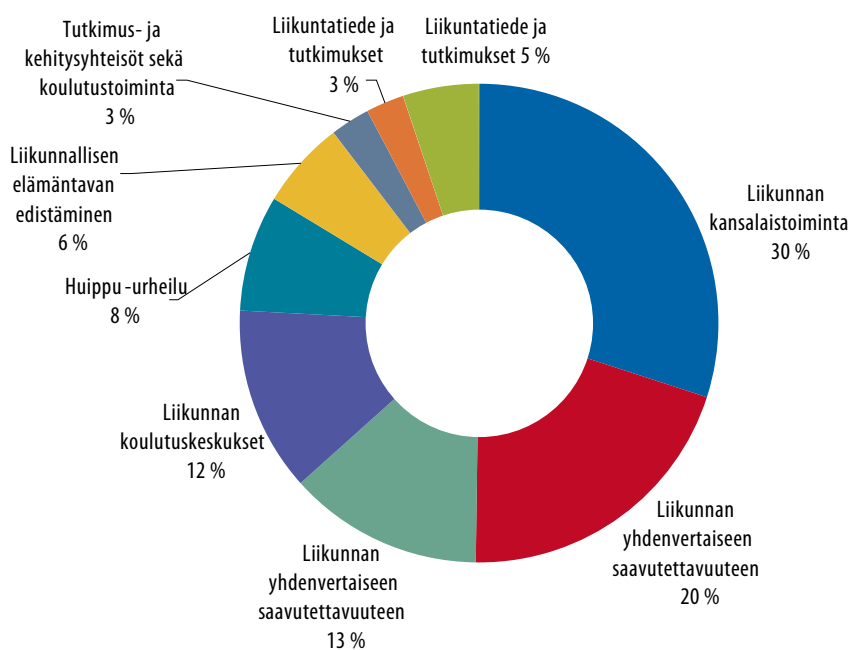
Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

* Budjettirahoituksen osuus liikuntamäärärahoista 110000 euroa: Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikunta-tieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin

** Lisätalousarvio

2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2016

Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2016 olivat 148,4 miljoonaa euroa. Määräraha väheni siten noin 40 miljoonaa euroa vuoteen 2015 verrattuna, mikä johtuu siitä, ettei aikaisempien vuosien tapaan Olympiastadionin perusparannukseen ole varattu määrärahaa. Suoraan valtion budjetista tulevien varojen määrä vuodelle 2016 oli 744 000 euroa, mikä tarkoittaa 187 000 euron korotusta edellisvuoteen verrattuna. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 esitetään liikuntamäärärahat vuodelle 2016 valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti.

Lähde: Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelta 2016

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2016.

Suurin osuus valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2016 kohdistui liikunnan kansalaistoimintaan 44,3 miljoonalla eurolla. Määräraha jakautui lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen avustuksiin, seuratukeen, kansalaistoiminnan työllistämishankkeisiin sekä Valo ry:n ja Olympiakomitean yleisavustuksiin.

Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan ovat pysyneet vuodesta 2008 lukien noin 19,5 miljoonassa eurossa ja vuonna 2016 valtionosuudet pysyivät edellisvuoden tapaan 19,4 miljoonassa eurossa.

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2016.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	44 289 000	29,8
Liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin	40 259 000	
Seuratukeen	4 000 000	
Liikuntamaaottelun suunnitteluun	30 000	
Kuntien liikuntatoiminta	19 400 000	13,1
Huippu-urheilu	11 560 000	7,8
Huippu-urheiluyksikölle	6 860 000	
Urheilijoiden apurahoihin	1 700 000	
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskukselle, Urheiluakatemiolle ja Urheilijoiden ammatinedistämisyhteisölle	2 700 000	
Olympiavoittajien eläkkeisiin ja Pro Urheilu -tunnustuspalkintoihin	300 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	19 150 000	12,9
Valtionosuudet veikkosavustavaroista	17 406 000	
Valtionosuudet budjettivaroista*	744 000	
Opintoseteleihin, harkinnanvaraisiin avustuksiin sekä laatu- ja kehittämishankkeisiin	1 000 000	
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutustoiminta	3 929 000	2,6
Tieteellisille yhteisöille, tiedonvälitysyhteisöille ja kehittämissyhteisöille	3 000 000	
Urheiluvoimien professuuriin	70 000	
Suomen Urheilumuseosäätiölle	339 000	
Tieteellisiin kansainvälisiin kongresseihin	150 000	
Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen	370 000	
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	8 770 000	5,9
Liikkuva koulu -ohjelmaan	2 670 000	
Liikunta elämäntapaohjelmalla -hanketukiin	3 800 000	
Kunnossa kaiken ikää -ohjelmaan	2 300 000	
Liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen	29 821 000	20,1
Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin	25 921 000	
Liikunnan koulutuskeskusten liikunta- ja vapaa-aikatoimintaan	2 400 000	
Liikunnan yhdenvertaisuuteen	1 500 000	
Liikuntatiede ja tutkimukset	3 810 000	2,6
Tutkimusprojekteihin	2 500 000	
Tieteellisen tason arviointiin Suomen akatemialle veikkosavustavaroista	30 000	
Tieteellisen tason arvioinnin hallintokustannuksiin budjettivaroista*	80 000	
Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen	500 000	
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen ja kehittämiseen	700 000	
Muut momentit	7 717 000	5,2
Liikunnan ja urheilun suurtahtumiin	1 700 000	
Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan	3 380 000	
Liikunnan aluehallinnon toimintaan	350 000	
Kansainväliseen yhteistyöhön	457 000	
Valtion liikuntaneuvoston toimintaan	480 000	
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	1 350 000	
YHTEENSÄ	148 446 000	100,0

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

** Lisätalousarvio

Huippu-urheilulle osoitetut 11,6 miljoonaa euroa jakautuivat huippu-urheiluyksikölle, urheilijoiden apurahoihin, olympiavoittajien eläkkeisiin ja Pro -urheilu – tunnustuspalkintoihin. Lisäksi huippu-urheilun määrärahoihin kuuluivat kilpa – ja huippu-urheilun tutkimuskeskukselle, urheiluakatemioiden ja Urheilijoiden ammatinedistämissätiölle osoitetut varat.

Liikunnan koulutuskeskuksille osoitettiin yhteensä 19,2 miljoonaa euroa, josta 744 000 euroa muodostui valtion budjettivaroista myönnettävistä valtionosuuksista. Veikkausvoittovarojen osalta tämä momentti jakautui alueellisten ja valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan myönnettäviin vapaan sivistystyön valtionosuuksiin sekä harkinnanvaraisiin avustuksiin eli laatu- ja kehittämishankkeisiin ja opintoseteleihin.

Tutkimus- ja kehitysyhteisöjen sekä koulutustoiminnan momentille oli vuodelle 2016 osoitettu 3,9 miljoonaa euroa. Tämä jakautui tieteellisille yhteisöille, tiedonvälitysyhteisöille ja kehittämissyhteisöille, urheilualueiden professuuriin, Suomen Urheilumuseosäätiölle ja tieteellisiin kansainvälisiin kongresseihin myönnettäviin avustuksiin sekä valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen.

Liikuntatieteen ja tutkimuksen momentti sisälsi liikuntatieteelliset tutkimusprojektit, liikuntapaikkarakentamisen tutkimuksen ja kehittämisen, liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämisen sekä veikkausvarojen osuuden tieteellisen tason arviointiin Suomen Akatemialle. Momentille osoitettiin yhteensä 3,8 miljoonan euron määräraha. Valtion budjettivaroista myönnettävistä valtionosuuksista osoitettiin lisäksi 80 000 euroa tieteellisen tason arvioinnin hallintokustannuksiin.

Liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi osoitettiin yhteensä 8,8 miljoonaa euroa. Tämä sisältää Liikkuva koulu – ohjelmalle, Liikunta elämänkaarella – hanketukiin ja Kunnossa kaiken ikää – ohjelmalle myönnettävät avustukset.

Liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen osoitettiin 29,8 miljoonaa euroa, josta suurin osa suunnattiin liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin. Tähän momenttiin sisältyvät lisäksi liikunnan koulutuskeskusten liikunta – ja vapaa-aikatilojen rakentamiseen sekä liikunnan yhdenvertaisuushankkeisiin suunnatut avustukset.

Muita valtion talousarvion tilijaotteluun vuodelle 2016 sisältyviä liikuntatoimen momentteja olivat liikunnan ja urheilun suur tapahtumat, liikunnan ja urheilun eettinen toiminta, kansainvälinen yhteistyö, liikunnan aluehallinnon toiminta, valtion liikuntaneuvoston toiminta, Helsingin Olympiastadionin perusparannushanke sekä opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi osoitettu osuus.

Lähteitä:

Arpajaislaki 23.11.2001/1047.

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi>.

Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki>.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2015. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2016. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Julkaisut/Talousjohtamisen_tukeminen/Valtion_tilinpaatos

3 Kuntien liikuntatoiminta

Kunnat ovat merkittäviä liikuntapalvelujen tuottajia ja liikunnan toimintaedellytysten luoja. Kuntien tehtävät liikunnan edellytysten luomisessa on määritelty liikuntalaissa, jonka mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle on kuntien tehtävä. Tämä tarkoittaa liikuntapalvelujen järjestämistä, erityisryhmät huomioon ottaen, kansalaistoiminnan tukemista sekä liikuntapaikkojen rakentamista ja ylläpitämistä. Uusi liikuntalaki (390/2015) tuli voimaan 1.5.2015 alkaen, joten vuoden 2015 tilastointiin ja toimintaan uusi liikuntalaki ei päässyt vielä kokonaisvaltaisesti vaikuttamaan ja sen vuoksi tässä tilastokirjassa peilataan asioita vanhemman liikuntalain (1054/1998) mukaisesti.

Tässä luvussa esitetyt tilastot kunnallisen liikuntatoiminnan käyttötaloudesta perustuvat Tilastokeskuksen keräämiin kuntien talouden ja toiminnan tunnuslukuihin. Tilastokeskuksen tuottamat kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden tunnusluvut eivät sisällä kuntien liikelaitosten tulo- ja menoeriä. Lisäksi kuntien liikuntatoiminnasta esitettyjä tilastoja tarkasteltaessa tulee huomioida, että kunnallisten palveluiden tuotantotavoissa voi paikakuntakohtaisesti olla merkittäviäkin eroja. Viime vuosina toteutettujen kuntaliitosten ja yhteistoiminta-alueiden perustamisten yhteydessä on kunnissa ryhdytty uudistamaan myös vanhoja hallinto- ja palvelurakenteita. Edellä mainituista syistä johtuen tässä tilastojulkaisussa esitettyjä keskiarvotietoja kuntien liikuntatoiminnan taloudesta voidaan siis pitää vain suuntaa antavina.

Vuonna 2015 noin 20 miljoonaa euroa valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin kuntien liikuntatoimintaan ja valtionosuutta liikuntatoimintaan sai yhteensä 300 kuntaa. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista valtionosuudet kattoivat vajaat kolme prosenttia. Kunnat osoittavat kunnallisveroista keräämiään varoja liikuntaan ja urheiluun vuosittain noin 600–700 miljoonaa euroa. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettävien valtionavustusten osuus oli kaikista tukea saaneiden hankkeiden kokonaiskustannuksista 12 prosenttia. Valtionosuuden merkitys kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin vaihtelee suhteessa kuntien asukasluukuun, kuten taulukosta 8 käy ilmi.

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimintaan ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille myönnetään valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kunnan asukasmäärään ja valtion talousarviossa määritelyyn asukaskohtaiseen yksikköhintaan perustuen. Valtionosuus kattaa lasketusta kuntakohtaisesta euromäärästä 29,7 prosenttia. Vuonna 2008 yksikköhinta oli 10,90 euroa. Vuonna 2009 se nostettiin 12,00 euroon, jonka jälkeen se on pysynyt nykyisellä tasolla. Valtionosuuden perustana toimii laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Liikuntalain mukaisesti valtionosuus tulee myös käyttää liikunnan edellytysten luomiseen. Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita, joita käsitellään tarkemmin luvussa 4. Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää myös paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin. Lisäksi myöhemmissä luvuissa tarkemmin käsiteltävät lasten ja nuorten sekä maahanmuuttajien liikunnan tukeminen tapahtuu kuntien kautta.

Taulukossa 7 on esitetty kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja valtionosuudet sekä liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset sekä niiden kokonaiskustannukset vuosina 2006–2015. Tilastokeskuksen aineistosta kootut kuntien liikuntatoiminnan vuosittaiset käyttökustannukset ja investointimenot eivät sisällä kuntien liikelaitosten menoeriä. Vastaavasti investointeihin liittyvien valtionavustusten kohdalla luvut sisältävät kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyt määrärahat, mutta eivät kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille tai muille yhteisöille myönnettyjä hankeavustuksia. Laskettaessa liikuntatoimintaan myönnettyjen valtionosuuksien sekä liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten osuutta kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista ja investointimenoista, tarkastelussa on huomioitu vain kyseisiin määrärahoihin oikeutetut Manner-Suomen kunnat.

Taulukossa 8 esitetään Manner-Suomen kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja valtionosuudet kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2015. Pääsääntöisesti valtionosuuden prosentuaalinen osuus kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista kasvaa kuntakoon supistuessa. Lisäksi tämän prosentuaalisen osuuden kuntakohtainen vaihtelu on suurempaa asukasluvultaan pienien kuntien joukossa.

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2006–2015 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2005=100 ja RKI 2005=100.

Vuosi	Vos-peruste €/as	Valtionosuus	Liikuntatoimen käyttökustannukset	Vos / Käyttökust. (%)	Liikunta- paikkojen perustamishankkeisiin valtion avustusta saaneiden kokonaiskustannukset	Valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin	Valtionavustukset / Inv. (%)
2006	10,8	20 534	595 521	3,4	121 650	13 613	11,6
2007	10,8	19 820	596 148	3,3	118 291	15 244	13,0
2008	10,9	19 072	605 710	3,1	110 607	12 592	11,5
2009	12,0	20 777	623 672	3,3	107 237	18 288	17,1
2010	12,0	20 502	623 788	3,3	115 180	15 430	13,4
2011	12,0	20 048	626 728	3,2	113 396	15 981	14,1
2012	12,0	19 989	646 479	3,1	125 847	13 499	10,7
2013	12,0	19 376	667 410	2,9	125 422	15 542	12,4
2014	12,0	19 444	668 499	2,9	35 083	7 040	20,1
2015	12,0	19 556	689 518	2,8	135 272	16 300	12,0

Huom. Sarakkeissa Vos / Käyttökust. ja Valtionavustukset / Inv. huomioidaan vain kyseisiin määrärahoihin oikeutettujen Manner-Suomen kuntien käyttökustannukset ja investointimenot.

Lähteet:

Tilastokeskus, Kuntien talous ja toiminta

SALAMA

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2015.

Kuntaryhmä (Manner-Suomi)	Kuntien lukumäärä	Asukasluku yhteensä	Käyttökustannukset yhteensä (1000 €)	Valtionosuus yhteensä (1000€)	Vos/käyttökustannukset (%)	Vaihteluväli (%)	Keskiarvo (%)
Alle 2000	29	40 906	4 214	146	3,46	1,6-10,6	3,5
2000-6000	115	423 227	38 283	1 508	3,94	0,5-17,6	3,9
6001-10000	57	453 015	46 364	1 615	3,48	1,3-13,3	3,5
10001-20000	45	671 107	74 001	2 392	3,23	1,5-6,7	3,2
20001-40000	28	783 489	91 683	2 792	3,05	1,9-6,7	3,1
40001-100000	17	1 015 590	133 157	3 620	2,72	2,0-5,4	2,7
Yli 100000	9	2 090 394	300 926	7 450	2,48	2,2-3,3	2,5
YHTEENSÄ	302	5 477 728	688 628	19 523	2,84	0,7-26,5	4,5

Valtionosuudet laskettu lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) ja kuntien asukasluvuun 31.12.2011 perustuen

Lähteet:

Tilastokeskus, Kuntien talous ja toiminta

Valtionosuuksien lisäksi kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä erilaisiin hankkeisiin, kuten liikunnallista elämäntapaa edistäviin liikunnan projekteihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama liikuntapaikkarakentamisen tutkimus sekä Jyväskylän yliopiston ylläpitämä suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki LIPAS (liikuntapaikat.fi) palvelevat niin ikään kunnallista liikuntahallintoa.

3.2 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalous

Taulukossa 9 on esitetty kuntien liikuntatoiminnan toimintamenojen jakaantuminen vuosina 2006–2015. Kuntien liikuntatoiminnan toimintamenot muodostuvat (a) henkilöstömenoista kuten palkoista, palkkioista ja henkilösivukuluista, (b) ulkoisista ja sisäisistä vuokrista, (c) asiakas- ja muiden palveluiden ostoista, (d) avustuksista, (e) materiaalikustannuksista sekä (f) muista käyttömenoista. Toimintamenoihin eivät sisälly poistot ja arvonalentumiset tai vyörytyserät, jotka kuitenkin lasketaan mukaan kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin.

Vuonna 2015 henkilöstömenojen osuus, 166 miljoonaa euroa, oli kuntien liikuntatoiminnan toimintamenoista noin 26 prosenttia. Vuokriin kului yhteensä 234,5 miljoonaa euroa eli noin 37 prosenttia toimintamenoista, mikä oli kulujaottelun osioista suurin osuus. Ostopalveluihin kului 122,9 miljoonaa euroa ja materiaalikustannuksiin 49,8 miljoonaa euroa. Avustuksiin kunnat käyttivät 50,7 miljoonaa euroa eli 8,1 prosenttia toimintamenoistaan. Muiden käyttömenojen osuus kuntien liikuntatoiminnan toimintamenoista oli 4,7 miljoonaa euroa.

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2006–2015 (1000 €), indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytyseriä, poistoja ja arvonalentumisia).

Vuosi	Henkilöstömenot		Vuokrat		Ostopalvelut		Avustukset		Materiaali-kustannukset		Muut käyttömenot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2006	146 509	33,6	133 005	30,5	71 301	16,4	40 636	9,3	39 237	9,0	4 738	1,1	435 426	100,0
2007	149 096	32,8	141 842	31,2	78 945	17,4	40 482	8,9	40 757	9,0	2 995	0,7	454 117	100,0
2008	156 777	32,0	153 394	31,3	90 699	18,5	42 603	8,7	43 987	9,0	3 136	0,6	490 596	100,0
2009	154 810	30,1	171 510	33,3	94 982	18,4	47 715	9,3	43 448	8,4	2 406	0,5	514 871	100,0
2010	154 694	29,4	178 750	34,0	99 625	19,0	45 303	8,6	44 052	8,4	3 092	0,6	525 516	100,0
2011	158 215	28,9	188 578	34,5	105 491	19,3	46 366	8,5	45 647	8,3	2 728	0,5	547 025	100,0
2012	163 271	28,3	201 834	34,9	116 051	20,1	48 422	8,4	44 499	7,7	3 674	0,6	577 751	100,0
2013	163 890	27,3	215 819	35,9	120 579	20,0	51 016	8,5	46 320	7,7	3 803	0,6	601 427	100,0
2014	161 997	26,5	227 581	37,2	120 380	19,7	51 606	8,4	46 414	7,6	4 255	0,7	612 234	100,0
2015	165 694	26,4	234 504	37,3	122 873	19,6	50 747	8,1	49 767	7,9	4 672	0,7	628 257	100,0

Lähde: Tilastokeskus, Kuntien talous ja toiminta

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2006–2015 (1000 €), indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytyseriä, valmisteverastojen muutosta ja valmistusta omaan käyttöön).

Vuosi	Maksut		Myyntitulot		Vuokratulot		Tuet ja avustukset		Muut tulot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2006	33 818	39,3	27 195	31,6	16 910	19,6	4 433	5,2	3 705	4,3	86 061	100,0
2007	35 849	39,5	29 136	32,1	18 044	19,9	4 330	4,8	3 296	3,6	90 655	100,0
2008	36 866	38,0	33 497	34,5	19 085	19,7	3 866	4,0	3 742	3,9	97 056	100,0
2009	37 204	37,5	34 530	34,8	19 324	19,5	4 364	4,4	3 773	3,8	99 195	100,0
2010	36 672	35,6	36 904	35,8	20 888	20,3	4 796	4,7	3 749	3,6	103 009	100,0
2011	37 830	35,3	39 367	36,7	21 080	19,6	5 008	4,7	4 008	3,7	107 293	100,0
2012	40 393	34,9	43 275	37,4	22 534	19,5	5 587	4,8	3 944	3,4	115 733	100,0
2013	44 071	35,1	44 437	35,4	26 486	21,1	7 026	5,6	3 551	2,8	125 571	100,0
2014	46 094	35,7	46 635	36,1	26 940	20,8	6 414	5,0	3 187	2,5	129 270	100,0
2015	48 515	36,6	45 934	34,7	28 133	21,3	5 258	4,0	4 539	3,4	132 379	100,0

Lähde: Tilastokeskus, Kuntien talous ja toiminta

Taulukossa 10 on esitetty kuntien liikuntatoiminnan toimintatulojen jakaantuminen vuosina 2006–2015. Taulukossa esitetyt kuntien liikuntatoiminnan toimintatulot koostuvat (a) maksuista, (b) sisäisistä ja ulkoisista myyntituloista, (c) sisäisistä ja ulkoisista vuokratuloista, (d) tuista ja avustuksista sekä (e) muista tuloista. Toimintatuloihin ei ole laskettu mukaan valmisteverastojen muutoksesta, omaan käyttöön valmistuksesta tai vyörytyseriä aiheuttavia tuottoja, jotka kuitenkin sisältyvät kuntien liikuntatoiminnan käyttötuottoihin.

Vuonna 2015 kuntien liikuntatoiminnan toimintatuloista 34,7 prosenttia eli 45,9 miljoonaa euroa muodostui myyntituloista. Myös maksujen 48,5 miljoonan euron osuus oli merkittävä. Vuokrista kunnille kertyi noin viidesosa toimintatuloista, 28,1 miljoonaa euroa, ja avustuksista 5,3 miljoonaa euroa. Muiden tulojen osuus oli 4,5 miljoonaa euroa. Toimintatulojen kehityssuuntia tarkasteltaessa voidaan todeta, että suhteessa maksujen määrä on vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana samalla, kun myyntitulot ovat lisääntyneet.

Taulukkoja 9 ja 10 tarkasteltaessa on otettava huomioon, että taulukot ovat indeksikorjaamattomia. Vuosien välistä vertailua voidaan kuitenkin tehdä prosenttilukuja vertailemalla.

3.3 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Tilastokeskus käyttää kuntien käyttötalouden tunnuslukujen esittämiseksi hyväkseen kuntaryhmitystä, jonka mukaisesti kunnat jaetaan kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Kaupunkimaisia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 pro-

senttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman asukasluvu on vähintään 15 000. Taajaan asuttuja kuntia ovat ne, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluvu on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. Maaseutumaisia ovat kunnat, joissa väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluvu on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluvu on alle 4 000.

Vuonna 2015 Suomessa oli 313 kuntaa, joista kaupunkimaisia oli 58, taajaan asuttuja 63 ja maaseutumaisia 192. Kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopun tilanteen mukaan 3 873 779 henkeä, taajaan asutuissa 843 939 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 781 100 henkeä.

Taulukossa 11 esitetään kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannusten, -tuottojen ja asukaskohtaisten nettokustannusten jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavien kuntaryhmiin eriteltyinä sekä asukaskohtaisten nettokustannusten prosentuaalinen muutos edellisvuoteen verrattuna. Liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja -tuotot sekä nettokustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suurimmat kaupunkimaisissa kunnissa ja pienimmät maaseutumaisissa kunnissa. Vuonna 2015 kaupunkimaisten kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset muodostivat 77,5 prosenttia kaikkien Suomen kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista, taajaan asuttujen kuntien osuuden ollessa 12 prosenttia ja maaseutumaisten kuntien 10,6 prosenttia.

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavien kuntaryhmittäin vuosina 2006–2015 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat				Taajaan asutut kunnat				Maaseutumaiset kunnat				Yhteensä	
	Käyttökust.	Käyttötuo-	Nettokust. €/as	Muutos%	Käyttökust.	Käyttötuo-	Nettokust. €/as	Muutos%	Käyttökust.	Käyttötuo-	Nettokust. €/as	Muutos%	Indeksikorjatut	
													Käyttökust.	Käyttötuo-
2006	359 648	70 125	87,0	2,4 %	63 423	9 894	59,0	0,0 %	61 612	8 969	50,0	4,2%	595 521	109 338
2007	374 674	76 643	89,0	2,3 %	67 288	11 227	61,0	3,4 %	62 507	9 554	51,0	2,0%	596 148	115 129
2008	407 013	85 850	92,0	3,4 %	67 706	11 397	66,0	8,2 %	65 070	10 629	55,0	7,8%	605 710	121 050
2009	435 067	81 082	97,0	5,4 %	68 501	11 264	68,0	3,0 %	60 590	10 419	58,0	5,5%	623 672	104 457
2010	440 404	83 997	97,0	0,0 %	72 746	12 147	71,0	4,4 %	61 443	10 791	60,0	3,4%	623 788	116 090
2011	456 401	88 044	100,0	3,1 %	77 850	13 293	74,0	4,2 %	64 270	11 598	63,0	5,0%	632 437	119 335
2012	486 175	97 784	104,0	4,0 %	81 001	13 691	78,0	5,4 %	68 791	12 654	67,0	6,3%	651 905	127 240
2013	504 414	105 566	106,0	1,9 %	86 663	14 549	81,0	3,8 %	68 487	13 145	69,0	3,0%	667 460	134 855
2014	516 580	106 459	108,0	1,9 %	84 887	14 222	80,0	-1,3 %	70 358	14 426	69,0	0,0%	673 418	135 107
2015	536 666	112 671	106,9	-1,0 %	82 844	14 951	83,7	4,6 %	73 104	13 867	65,0	-5,8%	692 614	141 489
2006–2015				27,1 %				35,6 %				41,7 %		

Taulukossa 12 esitetään kuntien liikuntatoiminnan nettokäyttökustannukset asukasta kohden kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2006–2015. Nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suuremmat asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Suhteellisesti eniten nettokäyttökustannukset ovat kasvaneet asukasluvultaan pienempien kuntien ryhmissä, mitä osaltaan selittävät niissä tapahtuneet kuntaliitokset ja sulautuminen osaksi suurempia kuntakokonaisuuksia.

Kaikkein pienimmät nettokustannukset asukasta kohden ovat 2000–6000 asukkaan kuntaryhmässä, jossa kunnat ovat käyttäneet liikuntatoimintaan keskimäärin 69,9 euroa asukasta kohden. Myös alle 2000 asukkaan kuntaryhmässä nettokustannukset asukasta kohden ovat pienempiä kuin väestömäärältään suurissa kunnissa. Suurimmat nettokustannukset asukasta kohden ovat maan suurimmissa kaupungeissa. Yli 100 000 asukkaan kuntaryhmässä keskimääräiset nettokustannukset ovat asukasta kohden 114,5 euroa.

Toimintakate kertoo käyttökustannusten ja käyttötuottojen suhteesta. Lähes poikkeuksetta kuntien toimintakate on liikuntatoiminnan osalta negatiivinen. Liikuntatoiminnan käyttötuotot muodostuvat suurelta osin liikuntapaikka- ja sisäänpääsymaksuista. Suhteessa suurimmat käyttötuotot ovat 2000 - 6000 asukkaan sekä 20 001-40 000 asukkaan kuntaryhmissä, joissa käyttötuotot ovat noin 30 prosenttia käyttökustannuksista. Alhaisin suhde on alle 2000 asukkaan kunnissa, joissa käyttötuotot ovat keskimäärin 16,6 prosenttia käyttökustannuksista. Taulukossa 13 esitetään kuntien keskimääräisiä toimintakatteita asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä.

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2006–2015 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

Kuntaryhmä (as.)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Muutos %, 2006-2015
Alle 2000	49,7	50,4	55,3	65,6	70,0	74,1	69,2	79,5	77,0	88,4	77,8
2000-6000	47,2	48,4	50,6	54,1	56,1	61,0	63,7	64,3	63,2	69,9	48,1
6001-10000	58,9	60,0	65,3	66,1	68,0	68,5	74,0	79,9	82,3	86,1	46,3
10001-20000	67,4	70,0	74,3	74,7	77,9	80,8	85,7	87,9	87,7	91,5	35,8
20001-40000	72,6	73,4	77,8	73,3	73,5	76,2	81,4	81,7	85,2	88,7	22,2
40001-100000	79,9	83,5	88,0	96,3	94,3	92,9	99,6	102,0	106,5	104,6	30,8
Yli 100000	97,4	98,3	101,5	107,2	107,5	102,0	105,0	114,6	113,2	114,5	17,5
KOKO MAA	75,0	76,8	81,1	86,2	87,0	90,0	94,0	97,0	98,0	101,5	35,3

Lähde:

Tilastokeskus, Kuntien talous ja toiminta

Taulukko 13. Kuntien liikuntatoimen toimintakatteeseen vaikuttavia muuttujia kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2015.

Kuntaryhmä (Manner-Suomi)	Käyttötuotot (1000€)	Nettokustannukset (€/as.)	Toimintakate (1000€)	Käyttötuotto- käyttökustannussuhde (%)
Alle 2000	599	88	-3 000 728	16,6
2000-6000	8 691	70	-20 934 890	29,3
6001-10000	7 370	86	-31 589 290	18,9
10001-20000	12 610	91	-48 460 737	20,6
20001-40000	22 185	89	-47 545 521	31,8
40001-100000	26 929	105	-79 707 950	25,3
Yli 100000	61 674	114	-176 660 916	25,9
YHTEENSÄ	140 058	102	-418 670 256	25,1

Lähde:

Tilastokeskus, Kuntien talous ja toiminta

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

Liikuntalaki 18.12.1998/390. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1998/19981054>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Tilastokeskus. Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta 2015.

Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/ktt/index.html>

Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Helsinki.

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Kattavilla liikunnan olosuhteilla on keskeinen merkitys liikunnallisen elämäntavan edistämässä. Suomessa on noin 36 000 liikuntapaikkaa, joista noin 70 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin liikuntapaikoista merkittävä osa on kuntien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden ja yhteisöjen hallinnassa tai kuntien osittaisessa omistuksessa. Täysin yksityisiä liikuntapaikkoja on muodostunut lähinnä suuriin kaupunkeihin ja taajamiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää veikkausvoittovaroista vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen rakentamiseen. Valtion talousarvioon asetetaan vuosittain määräraha näiden avustusten myöntämiseksi. Avustuksia myönnetään liikuntalain (390/2015) 13 §:n mukaisesti kunnille tai kuntayhtymille sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa oleville yhteisöille. Lain mukaan avustuksia voidaan myöntää erityisestä syystä muuhun liikuntapaikkarakentamiseen.

Rakentamisavustusten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa tutkimus- ja kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua sekä liikuntapaikkojen saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä. Vuoden 2015 liikuntapaikkarakentamisen päätökset ovat tehty vuoden 1998 liikuntalain mukaisesti.

Valtion liikuntamäärärahoista tuettiin liikuntapaikkarakentamista vuonna 2015 yhteensä 24 700 000 eurolla. Summa kattaa liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustusten lisäksi myös liikuntapaikkarakentamiseen myönnetyt kehittämis- ja tutkimusavustukset, joita tuettiin 700 000 eurolla. Taulukossa 14 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnetty avustukset vuosina 2006–2015. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustuksen kehitys vuosina 2006–2015 esitetään kuviossa 6.

Taulukko 14. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100 ja RKI 2005=100.

Vuosi	Perustamishankkeet		Kehittämisen- ja tutkimustoiminta		Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjatut
	Avustukset	Indeksikorjatut (RKI)	Avustukset	Indeksikorjatut (JMHI)		
2006	15 450 000	18 448 872	700 000	857 602	16 150 000	19 306 475
2007	16 450 000	18 540 480	672 200	796 376	17 122 200	19 336 857
2008	16 500 000	17 899 921	750 000	844 758	17 250 000	18 744 679
2009	25 983 000	28 496 890	765 000	847 976	26 748 000	29 344 867
2010	20 750 000	22 514 450	800 000	872 160	21 550 000	23 386 609
2011	28 080 000	29 484 000	800 000	847 892	28 880 000	30 331 892
2012	28 106 000	28 817 721	800 000	823 587	28 906 000	29 641 308
2013	25 898 000	26 290 555	800 000	812 278	26 698 000	27 102 833
2014	24 110 000	24 231 254	800 000	801 914	24 910 000	25 033 168
2015	24 000 000	24 000 000	700 000	700 000	24 700 000	24 700 000

Lähde: SALAMA

Lähde: SALAMA

Kuvio 6. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu RKI 2005=100 ja JMHI 2005=100.

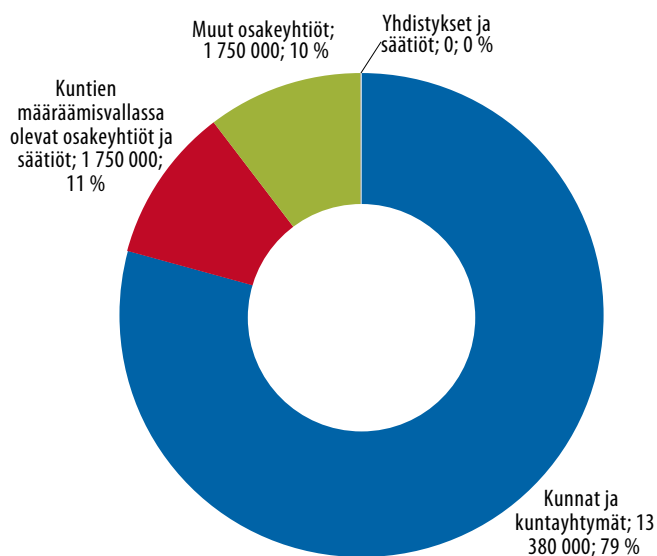
Valtion liikuntapaikkojen avustuspolitiikkaa linjataan valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjassa (Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2014:4). Suunta-asiakirjassa määritellään säädöksiin, määräyksiin ja ohjeisiin pohjautuvat avustamisen ehdot, avustamista puoltavat kriteerit ja resurssipainotukset. Avustuspolitiikassa painotetaan laajoja käyttäjäryhmiä palvelevia hankkeita, tarveperustelua, esteettömyyttä, energiatehokkuutta, tasa-arvoa, suunnitelmallisuutta ja ennakoivuutta sekä yh-

teistoimintaa. Liikuntapaikkarakentamisen laadun kehittämisen tarkastelussa korostuvat liikuntapaikkojen toiminnallisuuden ohella terveellisuuden, taloudellisuuden, turvallisuuden, ekologisuuden sekä esteettisyyden näkökulmat. Liikuntapaikkojen rakentamispoliittikan painopistealueet on johdettu yleisten rakentamispoliittisten tavoitteiden ohella hallitusohjelman perusteella määritellyistä liikunnan toimintapoliittisista tavoitteista.

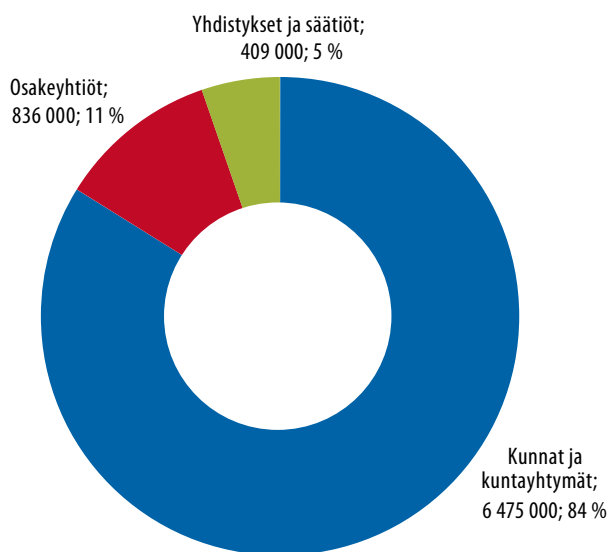
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

Vuonna 2015 valtio avusti liikuntapaikkojen perustamishankkeita 24 000 000 eurolla. Avustusten määrä on laskenut reaaliarvoltaan yli 2,3 miljoonalla eurolla vuoden 2013 tasosta. Vuoteen 2006 verrattuna avustusten määrä on noussut 8,6 miljoonaa euroa.

Valtionavustukset kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Aluehallintovirastot toimivat puolestaan valtionapuviranomaisina kustannusarvioltaan korkeintaan 700 000 euron (alv 0 %) liikuntapaikkahankkeissa. Kuviossa 7 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen hakijayhteisöittäin vuonna 2015. Aluehallintovirastojen (AVI) myöntämien liikuntapaikkojen perustamisavustusten jakautuminen on esitetty kuviossa 8. Kunnille, kuntayhtymille ja kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille ja säätiöille osoitettiin valtionavustuksista yhteensä 84 prosenttia.

Kuvio 7. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2015.

Kuvio 8. AVlen myöntämien liikuntapaikkojen perustamisavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2015.

Vuonna 2015 aluehallintovirastojen jakamien valtionavustusten osuus valtion liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista oli 7,7 miljoonaa euroa. Aluehallinnon myöntämien avustusten indeksikorjattu arvo laski edellisvuodesta 2,4 miljoonaa euroa, kun taas opetus- ja kulttuuriministeriön osuus nousi 2,7 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä aluehallinnon jakamat liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset AVI-alueittain vuosina 2014 ja 2015 on esitetty taulukossa 15.

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa ja vuosittain päivitettävässä liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita valtio varautuu avustamaan seuraavan neljän vuoden aikana edellyttäen, että liikuntapaikkarakentamisen rahoitus säilyy vähintään arvioidun suuruisena. Lisäksi valtion liikuntaneuvosto ja asianomaiset aluehallintovirastot antavat lausuntonsa avustettavista hankkeista. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustuksia säädellään lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Taulukossa 16 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2014 ja 2015. Vuonna 2015 aluehallintovirastojen päätösvallassa olleista avustushakemuksista myönteisen päätöksen sai 73 prosenttia hakijoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön osalta vastaava luku oli 44 prosenttia.

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset AVI-alueittain vuosina 2014-2015, indeksikorjattu RKI 2005=100.

AVI	2014			2015		
	OKM	AVI	Yht.	OKM	AVI	Yht.
Etelä-Suomi	3 708 561 €	4 170 875 €	7 879 435	4 330 000 €	3 450 000 €	7 780 000
Länsi- ja Sisä-Suomi	5 256 307 €	2 412 072 €	7 668 379	3 050 000 €	1 600 000 €	4 650 000
Lounais-Suomi	1 507 545 €	954 779 €	2 462 324	2 190 000 €	650 000 €	2 840 000
Itä-Suomi	271 358 €	603 018 €	874 376	710 000 €	700 000 €	1 410 000
Pohjois-Suomi	2 673 380 €	1 155 785 €	3 829 164	3 230 000 €	670 000 €	3 900 000
Lappi	311 559 €	804 024 €	1 115 583	1 740 000 €	650 000 €	2 390 000
Valtakunnalliset	402 012 €	0 €	402 012	1 630 000 €	0 €	1 630 000
YHTEENSÄ	14 130 722	10 100 552	24 231 273	16 880 000	7 720 000	24 600 000

Lähde: Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustaminen vuonna 2014 ja 2015

Taulukko 16. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2014-2015

AVI-alue	2014				2015			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	OKM	AVI	OKM	AVI	OKM	AVI	OKM	AVI
Etelä-Suomi	16	72	7	54	22	80	5	56
Länsi- ja Sisä-Suomi	12	56	9	37	10	41	4	28
Lounais-Suomi	4	15	2	14	4	12	4	10
Itä-Suomi	4	15	1	12	5	25	2	14
Pohjois-Suomi	4	21	3	14	7	20	4	12
Lappi	3	23	1	17	3	24	3	16
Valtakunnalliset	3	0	1	0	3	0	2	0
YHTEENSÄ	46	202	24	148	54	202	24	148

Lähde: Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustaminen, esittelymuistiot 2012-2015.

Taulukko 17. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyytit vuosina 2006–2015 (lkm).

Liikuntapaikkatyyppi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uimahallit	6	11	10	7	8	9	2	4	5	7
Jäähallit	14	14	16	17	9	13	6	8	8	3
Liikuntahallit	15	19	21	13	18	30	8	17	14	28
Kentät	2	6	4	3	8	12	28	5	0	6
Muut	9	14	18	31	36	14	13	31	19	8
YHTEENSÄ	46	64	69	71	79	78	57	65	46	52

Lähde: Liikuntapaikkarakentamisen avustushakemukset vuosina 2006–2015 - isot hankkeet, esittelymuistiot

Taulukossa 17 esitetään opetus- ja kulttuuriministeriön päätösvallassa olleiden, kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa yleisimmin esiintyneet liikuntapaikkatyypit vuosina 2006–2015. Merkittävimäksi ryhmäksi taulukossa 17 nousevat liikuntahallit. Seuraavaksi merkittävin ryhmä oli muut liikuntapaikat, joihin sisältyvät mm. kaikki lähinnä yksittäisiä liikuntalajeja palvelevat erikoistilat, kuten jalkapallohallit, keilahallit, tennishallit ja salibandyhallit. Muihin liikuntapaikkoihin kuuluvat myös urheilutalot, jotka sisältävät useita erilaisia liikuntatiloja.

4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta

Valtion liikuntamäärärahoista myönnetään vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen rakentamiseen, ylläpitoon tai käyttöön kohdistuvaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät etenkin tutkimuslaitokset ja korkeakoulut. Vuonna 2015 liikuntapaikkarakentamiseen liittyvään tutkimukseen myönnettiin avustuksia yhteensä 700 000 euroa. Määrärahojen reaalinääräinen arvo on pienentynyt kymmenen vuoden takaisesta tasosta 18,3 prosenttia. Avustettuja hankkeita oli yhteensä 17 kappaletta hankkeavustusten mediaanin ollessa 37 000 euroa. Suurin yksittäinen avustus, 140 000 euroa, osoitettiin Jyväskylän yliopiston hallinnoimalle LIPAS/liikuntapaikat.fi -hankkeelle, joka kokoaa yhteen tietoja suomalaisista liikuntapaikoista. Toiseksi suurin avustus osoitettiin Oulun yliopistolle, jolle myönnettiin 70 000 euroa liikuntakaavoituksen selvittämiseen.

Taulukossa 18 on esitetty liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnettyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2011–2015. Vuonna 2015 myönnettyistä avustuksista eniten osoitettiin tietojärjestelmiin liittyviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, joille myönnettiin 29,3 prosenttia kokonaisavustuksista. Toiseksi suurin teema oli ympäristö ja kestävä kehitys, jolle osoitettiin 22,9 prosenttia kokonaisavustuksista.

Taulukko 18. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnettyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2012–2015

Teema	2012			2013			2014			2015		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Yhdyskunta-suunnittelu	1	30 000	4,2	1	70 000	8,8	1	42 400	5,3	1	70 000	10,0
Lähi- ja arkiliikunta-paikat	4	127 000	17,9	5	180 000	22,5	3	57 800	7,2	0	0	0,0
Rakennustekniikka, talous ja välineistö	5	173 000	24,4	7	245 000	30,6	11	390 000	48,7	6	156 000	22,3
Turvallisuus	2	54 000	7,6	1	40 000	5,0	0	0	0,0	0	0	0,0
Ympäristö ja kestävä kehitys	1	40 000	5,6	3	105 000	13,1	2	70 000	8,8	4	160 000	22,9
Erityisryhmät ja tasa-arvo	0	0	0,0	0	0	0,0	1	48 800	6,1	1	17 000	2,4
Liikuntapaikkojen käyttö, kysyntä ja tarjonta	1	30 000	4,2	1	20 000	2,5	1	30 000	3,8	2	50 000	7,1
Tietojärjestelmät	1	140 000	19,7	1	140 000	17,5	2	161 000	20,1	2	205 000	29,3
Muut tutkimukset	2	116 000	16,3	0	0	0,0	0	0	0,0	2	42 000	6,0
YHTEENSÄ	17	710 000	100,0	19	800 000	100,0	21	800 000	100,0	18	700 000	100,0

Lähteitä:

Liikuntalaki 10.04.2015/390. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150390>

LIPAS Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki. Saatavilla: www.liikuntapaikat.fi

Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2006–2015. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki: Opetusministeriö.

Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Liikunnan koulutuskeskuksissa toteutettava liikunta-alan koulutus ja muu toiminta ryhmitellään koulutustehtävittäin vapaaseen sivistystyöhön, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Vapaan sivistystyön koulutuksessa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät muun muassa urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla liikunnan koulutuskeskukset toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Liikunnan koulutuskeskusten lakisääteisiä valtionosuuksia katetaan sekä veikkausvoittovaroista että yleisistä budjettivaroista. Liikunnan koulutuskeskukset saavat vapaan sivistystyön koulutustoimintaan suoriteperusteista valtionosuutta, joka rahoitetaan pääosin valtion liikuntabudjetin veikkausvoittovaroista. Tästä valtionosuudesta säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) ja asetuksessa (805/1998). Lisäksi pieni osa valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksista rahoitetaan yleisistä budjettivaroista. Vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaan valtionosuuden laskentaperusteena valtakunnallisilla liikunnan koulutuskeskuksilla on opiskelijavuorokausi ja alueellisilla liikunnan koulutuskeskuksilla opiskelijapäivä, sekä niille määrättävä yksikköhinta. Valtionosuusprosentti on 65.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutustehtävänsä perusteella valtion rahoitusta myös usean muun lain nojalla. Koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavat valtioneuvostolaki (688/2001), laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä niihin liittyvät asetukset.

Liikunnan koulutuskeskuksilla on lainsäädännön puitteissa mahdollisuus järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi myös maksullista palvelutoimintaa. Siihen sisältyvät esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapolitiittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus, kun se ei täytä valtioneuvostolain vähim-

mäisvaatimuksia valtionosuuskelpoiselle koulutukselle. Lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta.

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2015 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 17,1 miljoonaa euroa. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia niissä kertyi 401 365 kappaletta.

Vapaassa sivistystyössä opiskelijavuorokausi on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena oleva suorite. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden mittaista opiskelujaksoa, jonka aikana hän on saanut ohjattua opetusta keskimäärin vähintään viisi tuntia. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain kullekin oppilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien määrän. Vapaan sivistystyön koulutuksessa valtionosuuteen oikeuttavan koulutuksen vähimmäistuntimäärä on kymmenen tuntia.

Valtion talousarviossa valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismääräksi vuonna 2015 oli vahvistettu 276 900. Yhtä valtionapukelpoista opiskelijavuorokautta valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa tuettiin vuonna 2015 keskimäärin 62 eurolla.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokauden yksikköhinta laskeaan jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä kalenterivuonna keskusten toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset saman kalenterivuoden toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Vuonna 2015 valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton yksikköhinta opiskelijavuorokautta kohden oli 88,85 euroa, arvonlisäverollinen 95,98 euroa. Kuviossa 9 on esitetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuskelpoisten ja muiden opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2006–2015.

Taulukossa 19 esitetään valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijavuorokaudet ja muut opiskelijavuorokaudet, vapaan sivistystyön opiskelijavuorokauden saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien osuus kaikista vuorokausista vuosina 2006–2015.

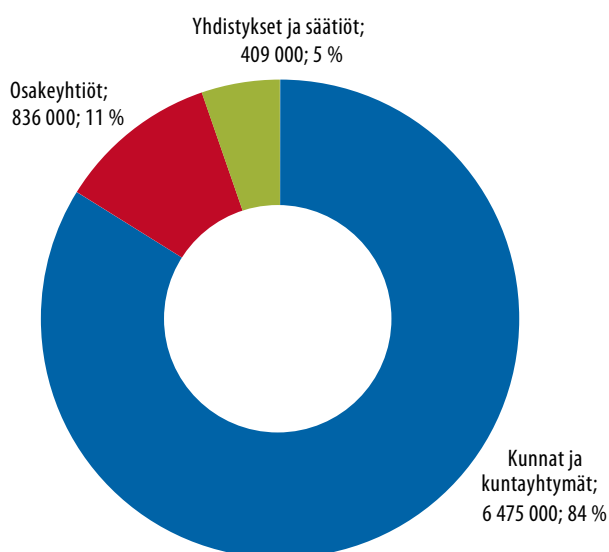
Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus oli vuonna 2015 yhteensä 20 810 073 euroa, joka on samaa tasoa vuoden 2014 kokonaisra-

hoituksen kanssa. Summaan sisältyy suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnetty kehittämis-, rakentamis- ja opintoteliavustukset.

Valtion vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2015 on esitetty taulukossa 20.

Taulukko 19. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Vuosi	Suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus		Toteutuneet opiskelijavuorokaudet			Toteutuneet vs-vrk		vs-vrk %-osuus kaikista
	Milj. €	Indeksi-korjattu	vs-vrk	Muut	Yht.	€/vs-vrk	Indeksi-korjattu	
2006	13,15	16,11	361 399	342 354	703 753	36	45	51
2007	13,20	15,64	384 781	329 427	714 208	34	41	54
2008	14,77	16,64	382 382	346 458	728 840	39	44	52
2009	15,63	17,33	364 026	378 101	742 127	43	48	49
2010	16,03	17,48	368 806	404 901	773 707	43	47	48
2011	17,95	19,02	386 014	427 715	813 729	47	49	47
2012	17,20	17,71	394 519	402 838	797 357	44	45	49
2013	17,20	17,46	409 773	412 180	821 953	42	43	50
2014	17,20	17,24	400 693	352 968	753 661	43	43	53
2015	17,10	17,10	401 365	332 996	734 361	43	43	55

Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien jakauma vuosina 2006–2015.

Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2015.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus vapaaseen sivistystyöhön (€) *	Opiskelijavuorokaudet						
		OKM:n päätös			Toteutuneet			
		Suoriteperusteinen vs-vos (€)	vs-vrk	€/vs-vrk	vs-vrk	€/vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	1 926 547	1 794 547	28 765	62	54 963	33	17 257	72 220
Kisakallion Urheiluopisto	1 801 571	1 606 571	25 752	62	45 480	35	42 885	88 365
Kuortaneen Urheiluopisto	2 709 779	1 976 227	31 677	62	51 803	38	33 832	85 635
Lapin Urheiluopisto	1 358 838	897 838	15 546	58	26 868	33	34 687	61 555
Liikuntakeskus Pajulahti	3 027 518	2 448 518	39 247	62	55 727	44	41 332	97 059
Solvalla Idrottsinstitut	1 287 619	492 619	7 896	62	12 722	39	13 630	26 352
Suomen Urheiluopisto	2 767 398	2 741 398	43 942	62	49 608	55	43 208	92 816
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 422 047	1 377 047	22 073	62	26 977	51	12 578	39 555
Urheiluopisto Kisakeskus	1 072 628	981 628	15 734	62	14 696	67	2 651	17 347
Varalan Urheiluopisto	1 450 889	1 154 889	18 512	62	17 765	65	48 546	66 311
Vuokatin Urheiluopisto	1 985 791	1 918 791	30 756	62	44 756	43	42 390	87 146
YHTEENSÄ	20 810 625	17 390 073	279 900		401 365		332 996	734 361
KESKIARVO				62,0		45,7		

5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vuonna 2015 vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 571 870 euroa. Toisin kuin valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa, alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään opiskelijapäivää. Opiskelijapäivään sisältyy yhden opiskelijan vähintään neljän tunnin mittainen päiväkohtainen opiskelujakso. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijapäiviä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa kertyi vuonna 2015 yhteensä 86 033 kappaletta.

Opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2015 yksikköhinta säilyi edellisvuosien tasolla, 16,60 eurossa. Valtion talousarviossa määritetään myös alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön opiskelijapäivien enimmäismäärä, joka vuonna 2015 oli 53 000 kappaletta. Taulukossa 21 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijapäivät ja muut opiskelijapäivät, vapaan sivistystyön opiskelijapäivän saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijapäivien osuus kaikista opiskelijapäivistä vuosina 2006–2015. Kuviossa 10 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2006–2015.

Taulukko 21. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2006–2015. Indeksikorjattu JMHI 2005=100

Vuosi	Suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus		Toteutuneet opiskelijapäivät			Toteutuneet vs-päivät		vs-pv %-osuus kaikista
	€	Indeksi-korjattu	Vs-pv	Muut	Yhteensä	€/vs-pv	Indeksi-korjattu	
2006	550 290	674 186	75 431	19 757	95 188	7	9	79
2007	550 289	651 945	84 044	17 855	101 899	7	8	82
2008	550 290	619 816	77 238	15 179	92 417	7	8	84
2009	550 290	609 978	78 846	13 915	92 761	7	8	85
2010	561 080	611 689	74 243	11 932	86 175	8	8	86
2011	561 080	594 669	85 381	15 373	100 754	7	7	85
2012	571 870	588 731	85 347	16 242	101 589	7	7	84
2013	571 870	580 647	90 201	17 973	108 174	6	6	83
2014	571 881	573 249	85 237	32 409	117 646	7	7	72
2015	571 870	571 870	86 033	13906	99 939	7	7	86

Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

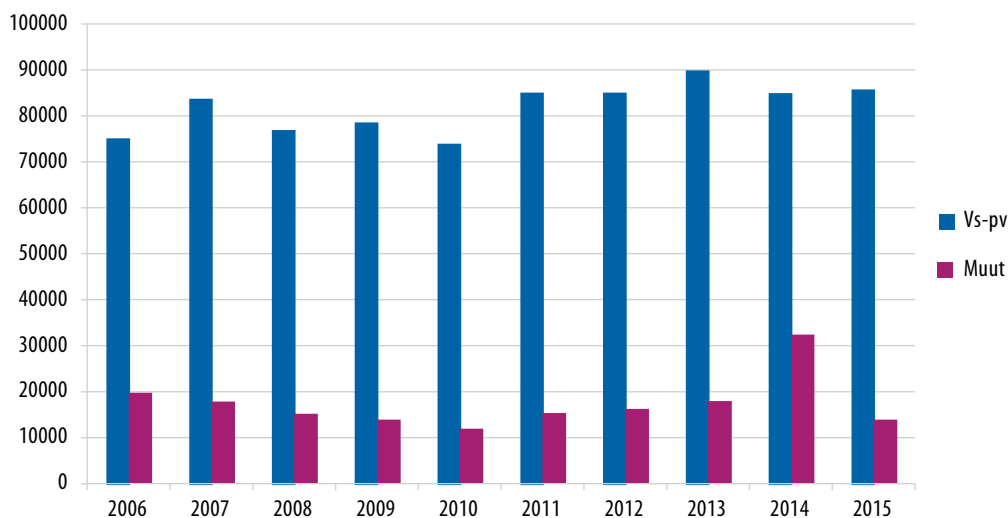
Lähteet:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2015

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien suoritteiden määrittäminen 2015

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteisen vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus oli vuonna 2014 yhteensä 571 870 euroa. Summa laski vuoteen 2014 verrattuna. Vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2015 on esitetty taulukossa 22.

Lähde: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2015

Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2006–2015.

Taulukko 22. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2015.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus vapaaseen sivistystyöhön (€) *	Suoriteperusteinen vs-vos (€)	Opiskelijapäivät					
			OKM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv	€/vs-pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	214 030	214 030	19 836	10,8	30 889	6,9	14 124	45 013
Norrvallda Idrottsinstitut	204 622	204 622	18 964	10,8	37 930	5,4	0	37 930
Virpiniemen liikuntaopisto	153 218	153 218	14 200	10,8	17 214	8,9	15 806	33 020
YHTEENSÄ	571 870	571 870	53 000		86 033		29 930	115 963
KESKIARVO				10,8		7,1		

* Sis. Suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnetty kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset.

Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä, vs-vos = vapaan sivistystyön valtionosuus.

Lähde:

SALAMA

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2015

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien suoritteiden määrittäminen 2015

5.3 Liikunnan koulutuskeskusten harkinnanvaraiset valtionavustukset

Valtionosuuden lisäksi liikunnan koulutuskeskukset voivat saada harkinnanvaraista valtionavustusta liikuntapaikkarakentamiseen, laatu- ja kehittämishankkeisiin sekä opintoteliavustusta.

Rakentamisavustuksia myönnetään liikuntapaikkojen ja vapaa-aikatiilojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Vuonna 2015 liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnettiin yhteensä 2,4 miljoonaa euroa. Summa oli yli 110 000 euroa suurempi edellisvuoteen verrattuna. Suurimmat avustukset kohdistuivat Solvalla Idrottsinstitutin Kampus-hankkeeseen (784 000 euroa), Pajulahden Liikuntakeskuksen päärakennuksen peruskorjaukseen (516 000 euroa) sekä Varalan Urheiluopiston päärakennuksen LVI-saneeraukseen ja majoituskapasiteetin uudistamiseen (264 000 euroa). Taulukossa 23 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnetty valtionavustukset vuosina 2006–2015.

Taulukko 23. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty rakentamisavustukset vuosina 2006–2015, indeksikorjattu RKI 2005=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2006	3 068 000	3 663 504
2007	2 385 000	2 688 088
2008	2 381 000	2 583 013
2009	5 070 000	5 560 529
2010	2 800 000	3 038 094
2011	2 800 000	2 940 000
2012	3 200 000	3 294 349
2013	1 516 000	1 539 267
2014	2 290 000	2 295 478
2015	2 400 000	2 400 000

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

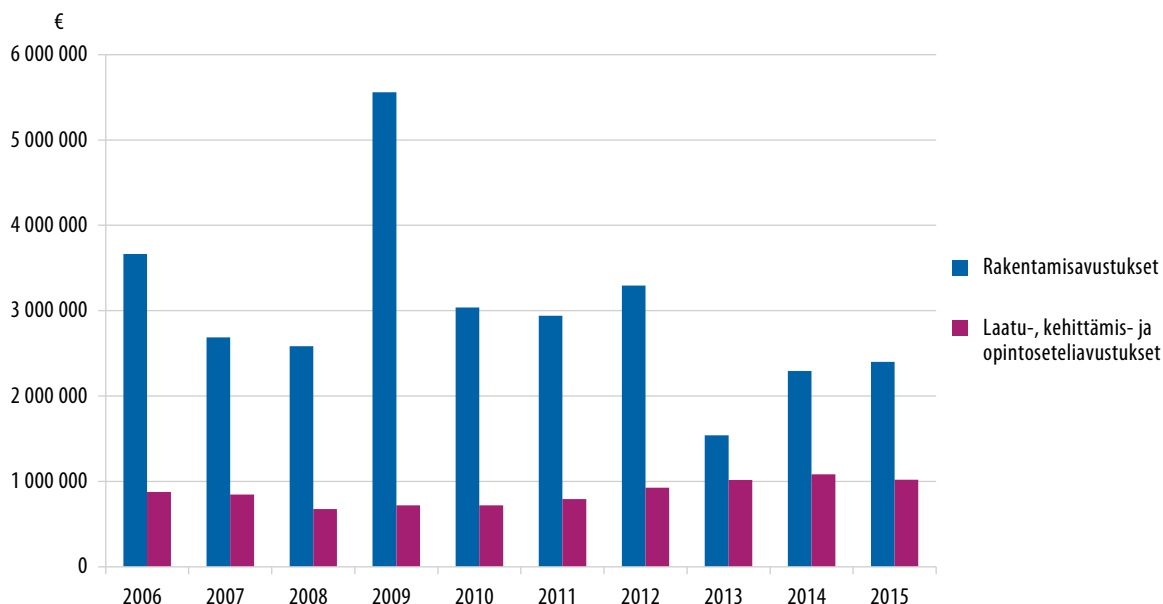
Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyillä laatu- ja kehittämisavustuksilla vahvistetaan liikunnan koulutuskeskusten osaamista ja asiantuntemusta sekä verkostoyhteistyötä. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää erityisen koulutustehtävän kehittämisavustuksia, joiden tarkoituksena on tukea huippu-urheiluun liittyvää osaamista ja asiantuntemusta niissä liikunnan koulutuskeskuksissa, joiden ylläpitämisluvassa on määräys huippu-urheilun erityisestä kehittämisestä. Laatu- ja kehittämishankkeisiin myönnettiin yhteensä 1 020 000 euron avustukset. Avustuksia sai 11 hanketta, joista suurimman taloudellisen tuen, 649 000 euroa sai Kuortaneen Urheiluopisto, joka koordinoi kuuden valtakunnallisen erityisen koulutustehtävän saaneiden liikunnan koulutuskeskusten yhteishanketta.

Vuonna 2010 aloitettiin opintoseteliavustus, joka on tarkoitettu opiskelijamaksuja korvaavaksi tai alentavaksi järjestelmäksi aliedustetuille kohderyhmille (työttömät, lomaautetut, maahanmuuttajat) vapaan sivistystyön koulutuksessa. Avustusta jatkettiin myös vuonna 2015, jolloin opintoseteliavustuksia myönnettiin yhteensä 165 000 eurolla. Opintoseteliavustusten määrä kasvoi hieman vuodesta 2014.

Taulukko 24. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt laatu-, kehittämis- ja opintoseteliavustukset vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2006	715 000	875 980
2007	715 000	847 083
2008	600 000	675 806
2009	650 000	720 503
2010	661 450	721 112
2011	750 000	794 899
2012	900 000	926 536
2013	1 000 000	1 015 347
2014	1 080 000	1 082 584
2015	1 020 000	1 020 000

Laatu-, kehittämis- ja opintoseteliavustukset

Lähde: SALAMA

Kuvio 11. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu RKI 2005=100 ja JMHI 2005=100.

Taulukossa 24 on esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt laatu-, kehittämis- ja opintoteliavustukset vuosina 2006–2015. Kuviossa 11 on puolestaan esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyjen harkinnanvaraisten valtionavustusten kokonaiskehitys vuosina 2006–2015.

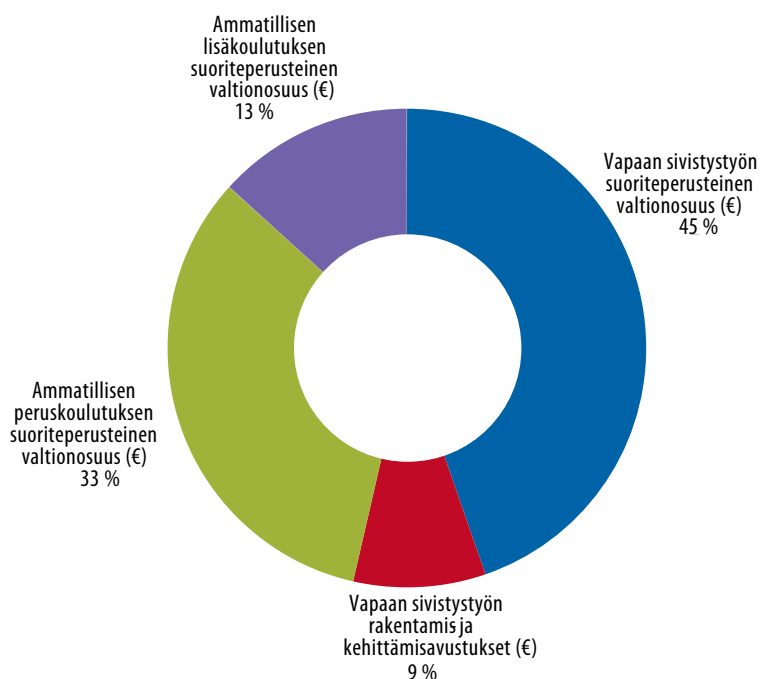
5.4 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus

Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus muodostuu vapaan sivistystyön suoriteperusteisten valtionosuuksien sekä rakentamis-, kehittämis- ja opintoteliavustusten lisäksi myös suoriteperusteisista ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen valtionosuuksista. Vuonna 2015 valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus oli 38,7 miljoonaa euroa ja alueellisten koulutuskeskusten 1,4 miljoonaa euroa. Liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015 on esitetty taulukossa 25 ja 26.

Kuvioissa 12 ja 13 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten saaman valtion kokonaisrahoituksen jakautuminen vuonna 2015. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten osalta vapaan sivistystyön osuus kokonaisrahoituksesta oli 45 prosenttia ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten osalta 41 prosenttia.

Taulukko 25. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämisavustukset (€)	Ammatillisen peruskoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)
Eerikkilän Urheiluopisto	2 408 491	1 794 562	132 000	-	481 929
Kisakallion Urheiluopisto	3 762 980	1 606 590	195 000	1 886 704	74 686
Kuortaneen Urheiluopisto	4 647 340	1 976 233	733 000	1 306 155	631 952
Lapin Urheiluopisto	5 040 700	897 820	461 000	1 466 869	2 215 011
Liikuntakeskus Pajulahti	4 988 025	2 448 503	579 000	1 636 769	323 753
Solvalla Idrottsinstitut	3 055 624	492 608	795 000	1 524 455	243 561
Suomen Urheiluopisto	4 435 025	2 448 503	26 000	1 636 769	323 753
Tanhuvaaran Urheiluopisto	2 613 564	1 377 068	45 000	1 143 698	47 798
Urheiluopisto Kisakeskus	1 117 789	981 597	91 000	-	45 192
Varalan Urheiluopisto	2 871 240	1 154 908	296 000	1 257 505	162 827
Vuokatin Urheiluopisto	3 328 969	1 918 775	67 000	808 434	534 760
YHTEENSÄ	38 269 747	17 097 167	3 420 000	12 667 358	5 085 222

Kuvio 12. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

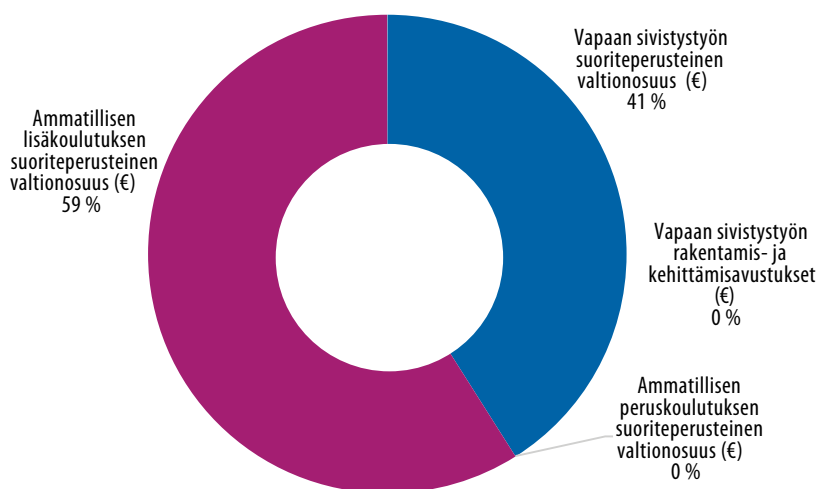
Taulukko 26. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämisavustukset (€)	Ammatillisen peruskoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)
Itä-Suomen liikuntaopisto	889 856	214 030	-	-	675 826
Norrvallda Idrottsinstitut	204 622	204 622	-	-	
Virpiniemen liikuntaopisto	300 251	153 218	-	-	147 033
YHTEENSÄ	1 394 729	571 870	0	0	822 859

Lähteet:

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena käytettävien suoritteiden vahvistaminen 2015
Opetushallitus

Valtionapuviranomainen liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksia ja perustamishankkeita koskevissa asioissa, laatu- ja kehittämisavustuksissa sekä opintoteliavustuksissa on opetus- ja kulttuuriministeriö. Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998) uudistui 1.1.2010 sekä 1.1.2015.

Kuvio 13. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2015.

5.5 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät

Liikunnan koulutuskeskusten järjestämä koulutus voidaan jaotella neljään ryhmään: vapaan sivistystyön koulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Näistä merkittävimmän osan muodostaa vapaan sivistystyön koulutus. Vuonna 2015 valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 60,1 prosenttia ja alueellisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 90,5 prosenttia opiskeli vapaan sivistystyön koulutuksissa. Toisen merkittävän osa-alueen muodostaa maksullinen palvelutoiminta, jonka prosenttiosuudet opiskelijoiden kokonaismäärästä olivat valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa 39 ja alueellisissa koulutuskeskuksissa 8,4.

Vuonna 2014 vapaan sivistystyön koulutuksen luokittelu muuttui edellisvuosiin verrattuna. Uusiksi koulutuksen osa-alueiksi asetettiin liikuntaharrastusta edistävä koulutus, valmentaja- ja ohjaajakoulutus, huippu-urheilu, muu kansalaisjärjestötoimintaa edistävä koulutus sekä muu koulutus. Lukumäärällisesti mitattuna eniten opiskelijoita oli liikuntaharrastusta edistävässä koulutuksessa, joka sisältää koko väestölle yhdenvertaisesti tarjotut koulutukset. Taulukossa 27 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2015.

Taulukko 27. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2015.

Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	150 980	60,1 %	34 460	90,5 %
- liikuntaharrastusta edistävä koulutus	67 533		22 002	
- valmentaja- ja ohjaajakoulutus	7 938		1 916	
- huippu-urheilu	73 824		3 661	
- muu kansalaisjärjestötoimintaa edistävä koulutus	913		6 582	
- muu koulutus	772		299	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	936	0,4 %	0	0 %
- liikunnanohjauksen perustutkinto	929		0	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	7		0	
Ammatillinen lisäkoulutus	1 238	0,5 %	413	1,1 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	906		225	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	40		114	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	292		74	
Maksullinen palvelutoiminta	97 944	39,0 %	3 207	8,4 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	0		0	
- työvoimapoliittinen koulutus	0		0	
- oppisopimuskoulutus/teoriakurssit	456		36	
- työnantajan tilaama koulutus	28 782		1 530	
- muu ammatillinen koulutus	141		415	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	29 812		0	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	1 034		0	
- muut	37 719		1 226	
YHTEENSÄ	251 098	100 %	38 080	100 %

Lähde:

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2015

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2015

Liikunnanohjauksen perustutkintoon tai vammaisten valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen pätevöittävän ammatillisen peruskoulutuksen osuus opiskelijamäärästä oli 0,4 prosenttia, mutta koulutuksen keston vuoksi opiskelijavuorokausissa mitattuna osuus on huomattavasti suurempi. Liikunta-alan ammatilliseen lisäkoulutukseen kuuluvat liikunnan ammattitutkinto, liikuntapaikkojen hoitajan ammattitutkinto, valmentajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto ja liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto. Lisäkoulutuksen osuus opiskelijamäärästä oli 0,5 prosenttia.

Taulukoissa 28 ja 29 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehävittäin ja sukupuolittain. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijat muodostavat niukan enemmistön. Kaikista liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoista miesten osuus oli 52,4 ja naisten 47,6 prosenttia.

Taulukko 28. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2015.

Liikunnan koulutuskeskukset	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen peruskoulutus		Ammatillinen lisäkoulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Kaikki
Eerikkilän Urheiluopisto	17 393	7 693	0	0	72	74	25 333	12 244	42 798	20 011	62 809
Kisakallion Urheiluopisto	8 892	14 731	58	54	28	18	4 762	18 057	13 740	32 860	46 600
Kuortaneen Urheiluopisto	10 307	9 744	61	81	184	204	4 604	4 121	15 156	14 150	29 306
Lapin Urheiluopisto	3 300	2 680	64	76	52	92	3 608	3 010	7 024	5 858	12 882
Liikuntakeskus Pajulahti	11 272	8 417	49	55	41	39	2 087	9 417	13 449	17 928	31 377
Solvalla Idrottsinstitut	1 841	1 433	33	25	5	8	1 879	1 466	3 758	2 932	6 690
Suomen Urheiluopisto	11 298	8 162	63	63	155	62	12 514	8 675	24 030	16 962	40 992
Tanhuvaaran Urheiluopisto	5 061	5 907	33	39	5	9	5 945	48	11 044	6 003	17 047
Urheiluopisto Kisakeskus	2 246	3 719	0	0	1	18	2 980	4 636	5 227	8 373	13 600
Varalan Urheiluopisto	1 957	2 769	51	58	21	38	21 376	20 663	23 405	23 528	46 933
Vuokatin Urheiluopisto	7 140	5 468	34	38	55	67	11 645	8 292	18 874	13 865	32 739
YHTEENSÄ	80 707	70 723	446	489	619	629	96 733	90 629	178 505	162 470	340 975
%-osuus	53,3 %	46,7 %	47,7 %	52,3 %	49,6 %	50,4 %	51,6 %	48,4 %	52,4 %	47,6 %	100,0 %

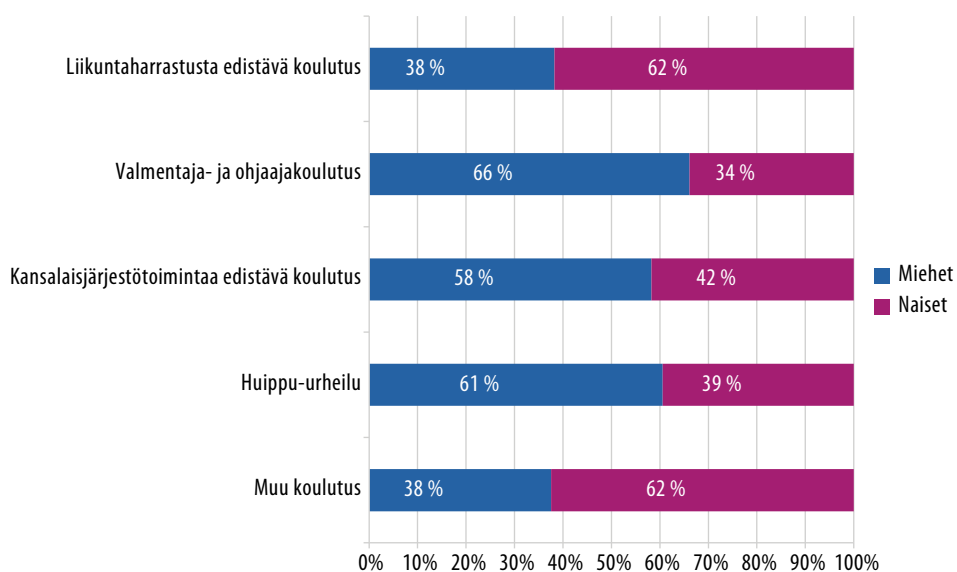
Lähde: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2015.

Taulukko 29. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2015.

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen peruskoulutus		Ammatillinen lisäkoulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	Kaikki
Itä-Suomen Liikuntaopisto	6636	6420	0	0	73	92	6797	6639	13506	13151	26657
Norrvalle Idrottsinstitut	5153	4069	0	0	0	0	0	0	5153	4069	9222
Virpinemen Liikuntaopisto	6177	6004	0	0	13	74	7408	7637	13598	13715	27313
YHTEENSÄ	17966	16493	0	0	86	166	14205	14276	32257	30935	63192
%-osuus	52,1 %	47,9 %	0,0 %	0,0 %	34,1 %	65,9 %	49,9 %	50,1 %	51,0 %	49,0 %	100 %

Lähde: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2015.

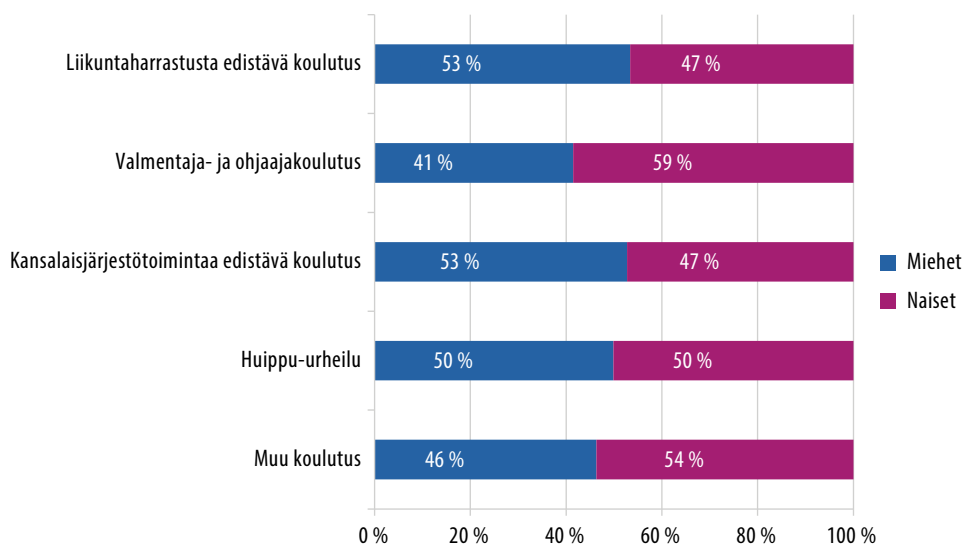
Kuvioissa 14 ja 15 havainnollistetaan nais- ja miesopiskelijoiden osuuksia vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2015. Miesopiskelijat muodostavat enemmistön useimmissa vapaan sivistystyön koulutuksissa. Naisten osuus on miehiä suurempi kohdassa muut koulutukset sekä valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten liikuntaharrastusta edistävissä koulutuksissa.

Lähde: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2015.

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2015.

Selkeimmät prosentuaaliset sukupuolierot löytyvät valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valmentaja- ja ohjaajaopiskelijoiden keskuudesta, jossa lähes 70 prosenttia opiskelijoista on miehiä. Naisvaltaisin koulutuksen osa-alue on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten liikuntaharrastusta edistävässä koulutuksessa sekä muissa koulutuksissa, joissa naisten osuus opiskelijoista on noin 62 prosenttia.

Lähde: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta 2015.

Kuvio 15. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2015.

5.6 Muu liikunta-alan koulutustoiminta

Suomen Urheiluilmailuopisto on ilmailun harrastajien opisto, joka toimii Räyskälän ilmailukeskuksessa Lopen kunnassa. Opiston päätoimintoina ovat eri lajitaitoja ja osaamista kehittävät kurssit sekä ilmailulajien opettajakurssit. Opisto järjestää kursseja ja tapahtumia ympäri Suomea sekä tarvittaessa myös Euroopassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee Urheiluilmailuopiston toimintaa vuosittaisella harkinnanvaraisella yleisavustuksella. Urheiluilmailuopiston valtionavustus vuonna 2015 oli 210 000 euroa. Ministeriö tukee myös Suomen Urheilumuseosäätiön toimintaa. Avustuksen määrä vuonna 2015 oli 339 000 euroa. Molemmat avustukset maksettiin omilta momenteiltaan. Lisäksi Suomen Urheilumuseosäätiö sai vuonna 2015 erityisavustuksia 171 000 euroa.

Lähteitä:

Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805.
 SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.
 Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.
 Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit. Saatavilla: www.vos.uta.fi/rap/
 Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
 Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.
 Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma 2009–2012. Opetusministeriön asettaman työryhmän loppuraportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:12. Helsinki: Opetusministeriö.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Suomalainen liikunta perustuu merkittävässä määrin vapaaehtoiseen järjestö- ja kansalaistoimintaan. Kokonaisuudessaan seurojen ja järjestöjen organisoimaan liikuntatoimintaan osallistuu yli miljoona suomalaista lasta, nuorta, aikuista ja ikääntyvää ihmistä. Vaikka tiedot kansalaistoiminnassa mukana olevien kansalaisten ja urheiluseurojen määristä ovat osin puutteellisia (Lehtonen & Hakonen 2013), voidaan liikunnan kansalaistoiminta silti todeta Suomen suurimmaksi kansanliikkeeksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa osan valtakunnallisten ja alueellisten liikuntajärjestöjen menoista myöntämällä niille vuosittain harkinnanvaraisia avustuksia. Liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntämisestä säädetään uuden liikuntalain (390/2015) 10 §:ssä, mutta tämän tilastokirjan osalta tilastoinnit koskevat vanhan liikuntalain (1054/1998) mukaisia säädöksiä, koska uusi laki tuli voimaan kesken toimintavuoden 1.5.2015. Avustusta harkittaessa tarkastellaan järjestön toiminnan laatua, laajuutta sekä yhteiskunnallisia tuloksia. Valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille myönnetään lisäksi erityisavustuksia erilaisiin kehittämishankkeisiin.

Valtakunnalliset liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa jäsenyhdistyksilleen sekä paikallisille seuroille, mutta eivät voi ilman erillistä lupaa siirtää ansaitsemaansa valtionavustusta niiden toimintaan. Myös liikunnan aluejärjestöt ja kunnat tukevat paikallisten seurojen toimintaa. Kunnat voivat tähän tarkoitukseen käyttää niiden liikuntatoimintaan osoitettuja valtionosuuksia, joita tarkastellaan lähemmin luvussa 3. Opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi vuonna 2015 paikalliseen seuratoimintaan 4,5 miljoonaa euroa seuratoiminnan kehittämistukea, jota esitellään tarkemmin tämän luvun lopussa.

Uuden 1.5.2015 voimaan tulleen liikunta-asetuksen (550/2015) mukaan valtionapukelpoiseksi liikuntaa edistäväksi järjestöksi voidaan hyväksyä järjestö, jonka tarkoituksena on liikunnan edistäminen ja joka toimii 2 §:ssä säädetyn tavoitteen mukaisesti. Lisäksi edellytyksenä on, että järjestöllä on vähintään 30 jäsenyhdistystä, joissa on yhteensä vähintään tuhat jäsentä tai harrastajaa. Kyseisistä edellytyksistä voidaan poiketa, jos järjestön toiminta palvelee liikuntapoliittisesti ja toiminnallisesti merkittävää erityisryhmää. Lajiliitoista

avustettaviksi voidaan hyväksyä vain yksi valtakunnallinen liitto kustakin lajista, hyväksymisen edellytyksen ollessa se, että lajiliitolla on kansainvälinen organisaatio tai kilpailujärjestelmä taikka laji on kansallisesti merkittävä. Tässä tilastokirjassa on kuitenkin voimassa vielä vanhan liikunta-asetuksen (1055/1998) mukainen järjestöjen valtionavustuskelpoisuus.

Vuoden 2015 valtionavustuksia myönnettäessä otettiin huomioon järjestöjen määrälliset, laadulliset ja yhteiskunnalliset tulokset harrasteliikunnan ja huippu-urheilun tulosalueilla. Lisäksi arvioitiin järjestöjen toimintaa eettisesti kestävän liikunnan osalta ottaen huomioon erityisesti liiton antidopingtoiminta sekä toiminta laaja-alaisen tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden osa-alueilla. Lisäksi järjestöjen valtionavustusten määrää harkittaessa on otettu huomioon urheilun eettisten, niin sanottujen Reilu peli-periaatteiden toteuttaminen käytännössä.

6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset

Taulukossa 30 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset vuosina 2006–2015, pois lukien Suomen Olympiakomitea ry sekä Valtakunnallinen Liikunta- ja Urheilurajansaatio Valo ry.

Taulukossa 31 on esitetty liikuntajärjestöjen valtionavustusten jakautuminen järjestöryhmittäin vuosina 2013–2015 ja kuviossa 16 valtionavustusten järjestöryhmäkohtaiset prosenttiosuudet vuonna 2015. Vuonna 2015 valtion liikuntamäärärahoista liikuntajärjestöjen avustamiseen osoitettiin yhteensä noin 41 miljoonaa euroa. Avustussumma säilyi samana vuosina 2013 ja 2014. Vuosiin 2013 ja 2014 verrattuna liikuntajärjestöjen valtionavustukset nousivat 2 755 000 euroa eli noin 7 prosenttia.

Liikuntajärjestöille myönnettävien avustusosuuksien hienoinen väheneminen johtuu siitä, että liikunnan kansalaistoiminnassa on aiempaa enemmän painotettu matalan kynnyksen seuratoiminnan kehittämisen ja toimenpiteiden edistämistä hallitusohjelman mukaisesti. Näin ollen seura- ja kansalaistoimintaa voidaan tukea entistä paremmin paikallisesti.

Taulukko 30. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 2006–2015 (€) , indeksikorjattu JMHI 2005=100 (ei sisällä SLU/Valo:n eikä Olympiakomitean avustuksia).

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtionavustukset	Avustus%	Indeksikorjatut avustukset	Reaalimuutos ed. vuoteen
2006	94 767 198	25 529 024	26,9	31 276 787	2,2 %
2007	100 972 134	27 544 000	27,3	32 632 241	4,3 %
2008	106 907 384	28 960 000	27,1	32 618 925	0,0 %
2009	113 588 864	32 250 000	28,4	35 748 016	9,6 %
2010	116 324 692	34 000 000	29,2	37 066 782	3,7 %
2011	119 786 897	34 870 000	29,1	36 957 496	-0,3 %
2012	121 551 991	35 970 000	29,6	37 030 541	0,2 %
2013	126 324 501	33 223 000	26,3	33 732 884	-8,9 %
2014	131 256 701	33 620 000	25,6	33 700 431	-0,1 %
2015	134 119 639	34 936 000	26,0	34 936 000	3,7 %

Lähteet:

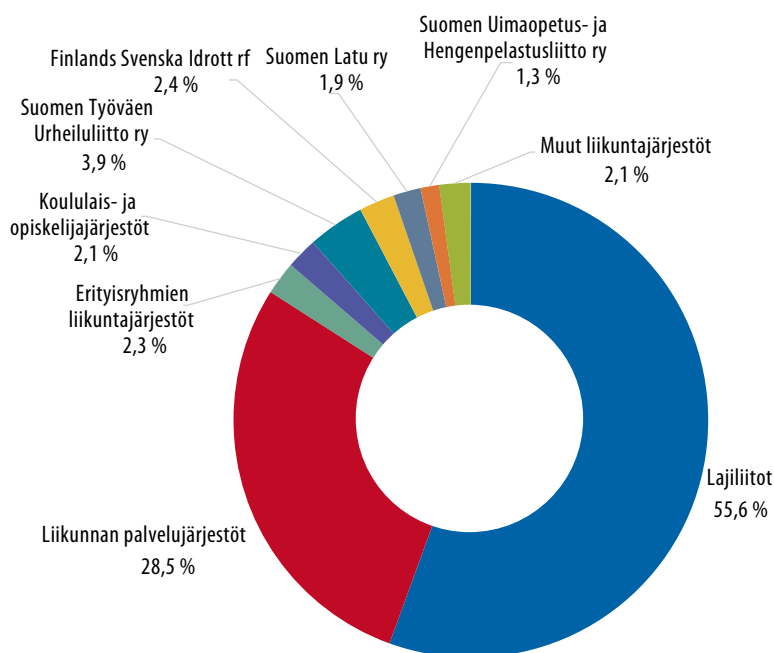
Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2015

SALAMA

Taulukko 31. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2013–2015, indeksikorjaamaton.

Järjestöryhmä	Avustus					
	2013		2014		2015	
	euroa	%	euroa	%	euroa	%
VARSINAISET LIIKUNTAJÄRJESTÖT						
Lajiliitot	21 279 000	55,9	21 600 000	56,7	22 686 000	55,6
Erityisliikuntajärjestöt	890 000	2,3	929 000	2,4	929 000	2,3
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	862 000	2,3	862 000	2,3	862 000	2,1
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 650 000	4,3	1 650 000	4,3	1 585 000	3,9
Finlands Svenska Idrott rf	985 000	2,6	985 000	2,6	985 000	2,4
Suomen Latu ry	710 000	1,9	710 000	1,9	760 000	1,9
Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry	500 000	1,3	520 000	1,4	520 000	1,3
Muut liikuntajärjestöt	822 000	2,2	861 000	2,3	873 000	2,1
LIIKUNNAN PALVELUJÄRJESTÖT						
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	6 652 000	17,5	6 255 000	16,4	7 927 000	19,4
Alueelliset yhteisöt	3 730 000	9,8	3 708 000	9,7	3 708 000	9,1
YHTEENSÄ	38 080 000	100,0	38 080 000	100,0	40 835 000	100,0

Lähde:SALAMA

Lähde: SALAMA

Kuvio 16. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2015.

Taulukko 32. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2006–2015 (lkm).

Järjestöryhmä	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VARSINAISET LIIKUNTAJÄRJESTÖT										
Lajiliitot	73	73	74	74	74	73	73	69	70	70
Erityisryhmien liikuntajärjestöt	14	14	14	14	10	10	10	10	10	10
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott rf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	16	14	14	14	14	14	14	14	15	16
LIKUNNAN PALVELUJÄRJESTÖT										
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	6	6	6	4	4	4
Alueelliset yhteisöt	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
YHTEENSÄ	131	129	130	130	127	126	126	120	122	123

Vuonna 2015 valtionavustusta myönnettiin yhteensä 128 järjestölle, joista valtakunnallisia urheilun lajiliittoja oli 70, erityisryhmien liikuntajärjestöjä 11, koululais- ja opiskelijajärjestöjä 4, valtakunnallisia palvelujärjestöjä 7, alueellisia yhteisöjä 15 ja muita liikuntajärjestöjä 17.

Jäljempänä esitetyissä taulukoissa käsitellään liikuntajärjestöjen talouden tunnuslukuja järjestöryhmittäin: (a) lajiliitot, (b) erityisliikuntajärjestöt, (c) koululais- ja opiskelijaliikuntajärjestöt, (d) omassa taulukossaan Suomen Työväen Urheiluliitto, Finlands Svenska Idrottsförbundet, Suomen Latu ry ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry sekä (e) muut varsinaiset liikuntajärjestöt. Liikunnan palvelujärjestöistä omiin taulukoihinsa on eritelty (a) valtakunnalliset palvelujärjestöt sekä (b) alueelliset yhteisöt.

Vuoteen 2014 verrattuna lajiliittojen avustussummissa tapahtui pieniä muutoksia. Toiminta-avustusta pienennettiin yhteensä 10 lajiliiton kohdalla ja edellisvuotta suurempaa avustusta saivat puolestaan 15 lajiliittoa. Erityisliikuntajärjestöjen, koululais- ja opiskelijajärjestöjen, muiden liikuntajärjestöjen sekä liikunnan palvelujärjestöjen avustukset säilyivät suurimmaksi osaksi vuoden 2015 tasolla. Taulukossa 41 esitetyistä luvuista on huomioitava, että opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustus kohdistuu vain kyseisten järjestöjen liikuntatoimintaan.

Taulukoissa 33–39 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015.

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2014–2015. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot (€), indeksikorjaamaton.

Lajiliitot		2014	2015	%-muutos
1	AKK-Motorsport ry	240 000	240 000	0,0
2	Sukeltajaliitto ry	160 000	160 000	0,0
3	Suomen Aikidoliitto ry	50 000	50 000	0,0
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	120 000	120 000	0,0
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	240 000	240 000	0,0
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	710 000	710 000	0,0
7	Suomen Biljardiliitto ry	70 000	70 000	0,0
8	Suomen Castingliitto ry	5 000	3 500	-42,9
9	Suomen Cheerleadingliitto ry	70 000	80 000	12,5
10	Suomen Curlingliitto ry	100 000	100 000	0,0
11	Suomen Frisbeegolfliitto ry	20 000	40 000	50,0
12	Suomen Dartsliitto ry	35 000	35 000	0,0
13	Suomen Golfliitto ry	470 000	510 000	7,8
14	Suomen Hiihtoliitto ry	1 070 000	1 070 000	0,0
15	Suomen Hockeyliitto ry	30 000	30 000	0,0
16	Suomen Ilmailuliitto ry	150 000	150 000	0,0
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	15 000	15 000	0,0
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	67 000	82 000	18,3
19	Suomen Judoliitto ry	320 000	320 000	0,0
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	1 375 000	1 375 000	0,0
21	Suomen Jääpalloliitto ry	130 000	142 000	8,5
22	Suomen Karateliitto ry	245 000	245 000	0,0
23	Suomen Kaukalopalloliitto ja ringetteliitto	310 000	290 000	-6,9
24	Suomen Keilailuliitto ry	265 000	265 000	0,0
25	Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry	12 000	12 000	0,0
26	Suomen Kiipeilyliitto ry	60 000	66 000	9,1
27	Suomen Koripalloliitto ry	820 000	945 000	13,2
28	Suomen Krikettiliitto ry	30 000	30 000	0,0
29	Suomen Kyykkäliitto ry	10 000	10 000	0,0
30	Suomen Käsipalloliitto ry	218 000	230 000	5,2
31	Suomen Lentopalloliitto ry	965 000	960 000	-0,5
32	Suomen Liitokiekkoliitto ry	25 000	20 000	-25,0
33	Suomen Luisteluliitto ry	250 000	250 000	0,0
34	Suomen Lumilautaliitto ry	175 000	175 000	0,0
35	Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	425 000	440 000	3,4
36	Suomen Miekkaile- ja 5-otteluliittoliitto ry	165 000	165 000	0,0
37	Suomen Moottoriliitto ry	170 000	170 000	0,0

Lajiliitot	2014	2015	%-muutos
38 Suomen Muay Thai-Liitto ry	15 000	12 000	-25,0
39 Suomen Nyrkkeilyliitto ry	190 000	190 000	0,0
40 Suomen Oriental Moodo -liitto ry	10 000	7 500	-33,3
41 Suomen Painiliitto ry	320 000	320 000	0,0
42 Suomen Painonnostoliitto ry	200 000	200 000	0,0
43 Suomen Palloliitto ry	2 000 000	2 000 000	0,0
44 Suomen Pesäpalloliitto ry	550 000	580 000	5,2
45 Suomen Pétanque-Liitto SP-L ry	27 000	25 000	-8,0
46 Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	30 000	30 000	0,0
47 Suomen Purjehdus ja Veneily ry	560 000	560 000	0,0
48 Suomen Pyöräilyunioni ry	175 000	175 000	0,0
49 Suomen Pöytätennisliitto ry	120 000	120 000	0,0
50 Suomen Ratagolfliitto ry	15 000	15 000	0,0
51 Suomen Ratsastajainliitto ry	640 000	640 000	0,0
52 Suomen Rugbyliitto ry	12 000	12 000	0,0
53 Suomen Saappaanheittoliitto ry	5 000	3 500	-42,9
54 Suomen Salibandyliitto ry	930 000	945 000	1,6
55 Suomen Shakkiliitto ry	45 000	45 000	0,0
56 Suomen Squashliitto ry	180 000	180 000	0,0
57 Suomen Sulkapalloliitto ry	310 000	325 000	4,6
58 Suomen Suunnistusliitto ry	860 000	875 000	1,7
59 Suomen Taekwondoliitto ry	165 000	165 000	0,0
60 Suomen Taitoluisteluliitto ry	360 000	360 000	0,0
61 Suomen Tanssiurheiluliitto ry	330 000	345 000	4,3
62 Suomen Tennisliitto ry	285 000	285 000	0,0
63 Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	27 000	27 000	0,0
64 Suomen Triathlonliitto ry	75 000	75 000	0,0
65 Suomen Uimaliitto ry	730 000	740 000	1,4
66 Suomen Urheiluliitto ry	1 000 000	1 035 000	3,4
67 Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	27 000	27 000	0,0
68 Suomen Vesihiihtourheilu ry	5 000	3 500	-42,9
69 Suomen Voimannostoliitto ry	50 000	50 000	0,0
70 Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	1 760 000	1 760 000	0,0
YHTEENSÄ:	21 600 000	22 686 000	1,4 %

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisryhmien liikuntajärjestöt (€), indeksikorjaamaton.

Erityisliikuntajärjestöt		2012	2013	2014	2015	% -muutos
1	Epilepsialiitto ry	14 000	14 000	14 000	14 000	0,0
2	Hengitysliitto Heli ry	46 000	46 000	52 000	52 000	0,0
3	Mielenterveyden Keskusliitto ry	79 000	79 000	79 000	79 000	0,0
4	Neuroliitto Ry	-	0	0	46 000	-
5	Soveltava Liikunta SoveLi ry	200 000	200 000	227 000	227 000	0,0
6	Suomen CP-liitto ry	50 000	50 000	50 000	50 000	0,0
7	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	345 000	345 000	345 000	345 000	0,0
8	Suomen MS-liitto ry	46 000	46 000	46 000	-	0,0
9	Suomen Parkinson-liitto ry	18 000	18 000	18 000	18 000	0,0
10	Suomen Reumaliitto ry	46 000	46 000	46 000	46 000	0,0
11	Suomen Sydänliitto ry	46 000	46 000	52 000	52 000	0,0
YHTEENSÄ		890 000	890 000	929 000	929 000	0,0

Lähde: SALAMA

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt (€), indeksikorjaamaton.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		2012	2013	2014	2015	% -muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	320 000	320000	320 000	320 000	0,0
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	390 000	390000	390 000	390 000	0,0
3	Suomen amat. koul. kultt.- ja urheiluliitto SAKU ry	150 000	150000	150 000	150 000	0,0
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	2 000	2000	2 000	2 000	0,0
YHTEENSÄ		862 000	862000	862 000	862 000	0,0

Lähde: SALAMA

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015. Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH (€), indeksikorjaamaton.

TUL, CIF, Suomen Latu, SUH		2012	2013	2014	2015	% -muutos
1	Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 650 000	1650000	1 650 000	1 585 000	-4,1
2	Finlands Svenska Idrott CIF rf	985 000	985000	985 000	985 000	0,0
3	Suomen Latu ry	710 000	710000	710 000	760 000	6,6
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	500 000	500000	520 000	520 000	0,0
YHTEENSÄ		3 845 000	3845000	3 865 000	3 850 000	-0,4

Lähde: SALAMA

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt (€), indeksikorjaamaton.

Muut liikuntajärjestöt		2012	2013	2014	2015	% -muutos
1	Kalottieurheilu ry (Urheilun kalotikeskus)	36 000	36 000	50 000	50 000	0,0
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	90 000	90 000	90 000	90 000	0,0
3	Reserviläisurheiluliitto ry	50 000	50 000	50 000	50 000	0,0
4	Suomen Aikuisurheiluliitto	-	-	-	75 000	-
5	Suomen Erotuomarien Liitto ry	29 000	29 000	27 000	27 000	0,0
6	Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	170 000	170 000	170 000	170 000	0,0
7	Suomen Metsästäjäliitto ry	22 000	22 000	20 000	20 000	0,0
8	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	45 000	45 000	45 000	45 000	0,0
9	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	80 000	80 000	80 000	80 000	0,0
10	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	54 000	54 000	54 000	54 000	0,0
11	Suomen Työpaikkaurheilu ry	4 000	4 000	4 000	4 000	0,0
12	Suomen Valmentajat ry	140 000	140 000	150 000	150 000	0,0
13	Suomen Veteraanieurheiluliitto ry	75 000	75 000	75 000	-	0,0
14	Työväen Retkeilyliitto ry	21 000	21 000	21 000	18 000	-16,7
15	Urheilutoimittajain liitto ry	6 000	6 000	5 000	5 000	0,0
16	Suomen Vapaotteluliitto	-	-	-	15 000	-
17	WAU ry	-	-	20 000	20 000	0,0
YHTEENSÄ		822 000	822 000	861 000	873 000	1,4

Lähde: SALAMA

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt (€), indeksikorjaamaton.

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt		2012	2013	2014	2015	% -muutos
1	VALO RY	-	3 757 000	3 360 000	4 802 000	30,0
2	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	2 150 000	-	-	-	0,0
3	Nuori Suomi ry	1 190 000	-	-	-	0,0
4	Suomen Kuntourheiluliitto ry	950 000	-	-	-	0,0
5	Suomen Olympiakomitea	4 300 000	1 100 000	1 100 000	1 300 000	15,4
6	Suomen Paralympiakomitea	870 000	270 000	270 000	300 000	10,0
7	Suomen Vammaisurheilu ja Liikunta VAU ry	1 525 000	1 525 000	1 525 000	1 525 000	0,0
YHTEENSÄ		10 985 000	6 652 000	6 255 000	7 927 000	21,1

Lähde: SALAMA

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2012–2015. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt (€), indeksikorjaamaton.

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt		2012	2013	2014	2015	%-muutos
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	160 000	160 000	160 000	160 000	0,0
2	Etelä-Savon Liikunta ry	190 000	190 000	190 000	190 000	0,0
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	483 000	483 000	470 000	470 000	-2,8
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	351 000	351 000	351 000	351 000	0,0
5	Kainuun Liikunta ry	192 000	192 000	192 000	192 000	0,0
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	159 000	159 000	159 000	159 000	0,0
7	Keski-Suomen Liikunta ry	208 000	208 000	208 000	208 000	0,0
8	Kymenlaakson Liikunta ry	150 000	150 000	150 000	150 000	0,0
9	Lapin Liikunta ry	187 000	187 000	178 000	178 000	-5,1
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	546 000	546 000	546 000	546 000	0,0
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	302 000	302 000	302 000	302 000	0,0
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	193 000	193 000	193 000	193 000	0,0
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	236 000	236 000	236 000	236 000	0,0
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	182 000	182 000	182 000	182 000	0,0
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	191 000	191 000	191 000	191 000	0,0
YHTEENSÄ		3 730 000	3 730 000	3 708 000	3 708 000	0,0

Lähde: SALAMA

6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2015

Taulukoissa 40–47 on esitetty liikuntajärjestöjen varsinaisen toiminnan kulut, myönnetty yleisavustus, myönnetty erityisavustukset, avustukset yhteensä sekä OKM:n myöntämien tukien osuus toiminnan kuluista vuonna 2015. Taulukot on koottu liikuntajärjestöjen omien selvitysten perusteella.

Liikuntalain (390/2015) mukaan valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuneita menoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön käytännön mukaan valtionavun ulkopuolelle jäävät myös välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta, lainojen lyhennyksistä ja koroista, vuokratuloista, poistoista ja varauksista sekä keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot. Kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot on mahdollista hyväksyttää tappiota lukuun ottamatta haettaessa valtionavustusta. Järjestön toiselle myymistä tavaroista tai hallinto- ja tietohallintopalveluista saaduilla tuloilla katettuja menoja pidetään myös valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ja ne on mahdollista hyväksyttää. Hyväksyttäviin menoihin

ei lasketa tiettyjä palkkaukseen liittyviä menoja eikä erikseen määriteltyjä irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoja.

Kaikkien järjestöjen keskimääräinen julkisen tuen osuus varsinaisen toiminnan menoista oli 34 prosenttia. Lajiliittojen kohdalla vastaava luku oli 21,6 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustukset -sarake koskee nimenomaan vuonna 2015 myönnettyjä avustuksia. On huomioitava, että joidenkin järjestöjen osalta tiedot puuttuvat.

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€).
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Varsinaisen toiminnan kulut	Myönnetty yleisavustus	OKM:n erityisavustukset ¹⁾	OKM avustukset yhteensä	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista	
1	AKK-Motorsport ry	1 833 720	240 000	0	240 000	13,09 %
2	Sukeltajaliitto ry	666 205	160 000	0	160 000	24,02 %
3	Suomen Aikidoliitto ry	92 626	50 000	0	50 000	53,98 %
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	811 563	120 000	0	120 000	14,79 %
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	1 322 835	240 000	0	240 000	18,14 %
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	2 253 751	710 000	0	710 000	31,50 %
7	Suomen Biljardiliitto ry	210 602	70 000	12 000	82 000	38,94 %
8	Suomen Castingliitto ry	4 348	3 500	0	3 500	80,51 %
9	Suomen Cheerleadingliitto ry	883 421	80 000	0	80 000	9,06 %
10	Suomen Curlingliitto ry	249 450	100 000	30 000	130 000	52,11 %
11	Suomen Dartsliitto ry	-	35 000	-	35 000	-
12	Suomen Frisbeegolfliitto ry	101 568	40 000	0	40 000	39,38 %
13	Suomen Golfliitto ry	5 329 279	510 000	0	510 000	9,57 %
14	Suomen Hiihtoliitto ry	5 961 599	1 070 000	210 000	1 280 000	21,47 %
15	Suomen Hockeyleiitto ry	76 250	30 000	0	30 000	39,34 %
16	Suomen Ilmailuliitto ry	1 003 770	150 000	0	150 000	14,94 %
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	-	15 000	-	15 000	-
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	305 071	82 000	0	82 000	26,88 %
19	Suomen Judoliitto ry	1 201 578	320 000	0	320 000	26,63 %
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	17 859 378	1 375 000	12 000	1 387 000	7,77 %
21	Suomen Jääpalloliitto ry	376 513	142 000	0	142 000	37,71 %
22	Suomen Karateliitto ry	535 426	245 000	0	245 000	45,76 %
23	Suomen Kaukalopallo- ja ringeteliitto ry	1 132 087	290 000	25 000	315 000	27,82 %
24	Suomen Keilailuliitto ry	895 900	265 000	0	265 000	29,58 %
25	Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry	37 636	12 000	0	12 000	31,88 %
26	Suomen Kiipeilyliitto ry	254 906	66 000	0	66 000	25,89 %
27	Suomen Koripalloliitto ry	5 893 832	945 000	0	945 000	16,03 %
28	Suomen Krikettiliitto ry	130 800	30 000	0	30 000	22,94 %
29	Suomen Kyykkäliitto ry	10 143	10 000	0	10 000	98,59 %
30	Suomen Käsi-palloliitto ry	1 303 318	230 000	8 000	238 000	18,26 %
31	Suomen Lentopalloliitto ry	4 556 436	960 000	0	960 000	21,07 %
32	Suomen Liitokiekkoliitto ry	64 107	20 000	0	20 000	31,20 %

Lajiliitot	Varsinaisen toiminnan kulut	Myönnetty yleisavustus	OKM:n erityisavustukset ¹⁾	OKM avustukset yhteensä	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista	
33	Suomen Luisteluliitto ry	1 316 247	250 000	17 000	267 000	20,28 %
34	Suomen Lumilautaliitto ry	500 992	175 000	0	175 000	34,93 %
35	Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	822 597	440 000	0	440 000	53,49 %
36	Suomen Miekkailu- ja 5-otteluliitto ry	380 776	165 000	0	165 000	43,33 %
37	Suomen Moottoriliitto ry	1 029 571	170 000	0	170 000	16,51 %
38	Suomen Muay Thai-liitto ry	-	12 000	-	12 000	-
39	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	377 389	190 000	0	190 000	50,35 %
40	Suomen Oriental Moodo -liitto ry	16 278	7 500	0	7 500	46,07 %
41	Suomen Painiliitto ry	909 202	320 000	0	320 000	35,20 %
42	Suomen Painonnostoliitto ry	394 004	200 000	0	200 000	50,76 %
43	Suomen Palloliitto ry	19 658 144	2 000 000	0	2 000 000	10,17 %
44	Suomen Pesäpalloliitto ry	1 992 523	580 000	30 000	610 000	30,61 %
45	Suomen Pétanque-Liitto ry	-	25 000	0	25 000	-
46	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	43 438	30 000	0	30 000	69,06 %
47	Suomen Purjehdus- ja Veneily ry	1 958 051	560 000	0	560 000	28,60 %
48	Suomen Pyöräilyunioni ry	499 594	175 000	0	175 000	35,03 %
49	Suomen Pöytätennisliitto ry	1 067 387	120 000	20 000	140 000	13,12 %
50	Suomen Ratagolfliitto ry	29 605	15 000	0	15 000	50,67 %
51	Suomen Ratsastajainliitto ry	-	640 000	-	640 000	-
52	Suomen Rugbyliitto ry	16 552	12 000	0	12 000	72,50 %
53	Suomen Saappaanheittoliitto ry	-	3 500	-	3 500	-
54	Suomen Salibandyliitto ry	7 860 500	945 000	260 000	1 205 000	15,33 %
55	Suomen Shakkiliitto ry	117 280	45 000	0	45 000	38,37 %
56	Suomen Squashliitto ry	301 406	180 000	0	180 000	59,72 %
57	Suomen Sulkapalloliitto ry	699 404	325 000	0	325 000	46,47 %
58	Suomen Suunnistusliitto ry	2 370 785	875 000	8 000	883 000	37,25 %
59	Suomen Taekwondoliitto ry	568 598	165 000	4 032	169 032	29,73 %
60	Suomen Taitoluisteluliitto ry	1 960 066	360 000	0	360 000	18,37 %
61	Suomen Tanssiurheiluliitto ry	592 801	345 000	20 000	365 000	61,57 %
62	Suomen Tennisliitto ry	1 630 584	285 000	0	285 000	17,48 %
63	Suomen Tikkaurheiluliitto ry	47 647	27 000	0	27 000	56,67 %
64	Suomen Triathlonliitto ry	55 583	75 000	0	75 000	134,93 %
65	Suomen Uimaliitto ry	2 053 007	740 000	0	740 000	36,04 %
66	Suomen Urheiluliitto ry	-	1 035 000	-	1 035 000	-
67	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	57 643	27 000	0	27 000	46,84 %
68	Suomen Vesihiihtourheilu ry	4 011	3 500	0	3 500	87,27 %
69	Suomen Voimanostoliitto ry	70 160	50 000	-	50 000	71,27 %
70	Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	4 753 850	1 760 000	830 000	2 590 000	54,48 %
YHTEENSÄ	108 604 591	22 686 000	1 486 032	23 434 032	21,58 %	

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2015

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€).
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Erityisliikuntajärjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut	Myönnetty yleisavustus	OKM:n erityisavustukset	OKM avustukset yhteensä	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista
1	Epilepsialiitto ry	19 978	14 000	2 000	16 000	80 %
2	Hengityслиitto Heli ry	-	52 000	-	-	-
3	Mielenterveyden Keskuслиitto ry	103 161	79 000	25 000	104 000	101 %
4	Neuroliitto Ry	84 424	46 000	0	46 000	54 %
5	Soveltava Liikunta SoveLi ry	246 530	227 000	0	227 000	92 %
6	Suomen CP-liitto ry	55 360	50 000	0	50 000	90 %
7	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	440 796	345 000	0	345 000	78 %
8	Suomen MS-liitto	-	-	-	-	-
9	Suomen Parkinson-liitto ry	22 695	18 000	0	18 000	79 %
10	Suomen Reumaliitto ry	72 206	46 000	0	46 000	64 %
11	Suomen Sydänliitto ry	67 312	52 000	0	52 000	77 %
YHTEENSÄ		1 112 461	929 000	27 000	904 000	81 %

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2013

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€).
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut	Myönnetty valtionavustus	OKM:n erityisavustukset	OKM:n avustukset yhteensä	
1	Koulu-liikuntaliitto ry	610 298	320 000	53 023	373 023	61,12 %
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	582 612	450 000	0	450 000	77,24 %
3	Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry	766 617	150 000	173 590	323 590	42,21 %
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	-	2 000	-	2 000	-
YHTEENSÄ		1 959 527	922 000	226 613	1 148 613	58,62 %

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2013

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€).
Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

TUL, FSI, Suomen Latu, SUH		Varsinaisen toiminnan kulut	Myönnetty valtionavustus	OKM:n erityisavustukset	OKM:n avustukset yhteensä	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista
1	Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	1 934 385	1 585 000	60 000	1 645 000	85,04 %
2	Finlands Svenska Idrott rf	1 713 978	985 000	0	985 000	57,47 %
3	Suomen Latu ry	2 365 450	760 000	70 000	830 000	35,09 %
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	1 002 988	520 000	0	520 000	51,85 %
YHTEENSÄ		7 016 800	3 850 000	130000	3 980 000	56,72 %

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2013

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€).
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Muut liikuntajärjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut	Myönnetty valtionavustus	OKM:n erityisavustukset	OKM:n avustukset yhteensä	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista
1	Kalottieurheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	-	50 000	-	50 000	-
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	162 529	90 000	3 500	93 500	57,53 %
3	Reserviläisurheiluliitto ry	94 050	50 000	0	50 000	53,16 %
4	Suomen Aikuisurheiluliitto	276 040	75 000	0	75 000	27,17 %
5	Suomen Erotuomarien Liitto ry	33 458	27 000	0	27 000	80,70 %
6	Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	-	170 000	-	170 000	-
7	Suomen Metsästäjäliitto ry	1 736 066	20 000	0	20 000	1,15 %
8	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	-	45 000	-	45 000	-
9	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	523 698	80 000	60 000	140 000	26,73 %
10	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	115 775	54 000	0	54 000	46,64 %
11	Suomen Työpaikkaurheilu ry	38 150	4 000	0	4 000	10,48 %
12	Suomen Valmentajat ry	383 903	150 000	40 000	190 000	49,49 %
13	Suomen Veteraanuurheiluliitto ry	-	-	-	0	-
14	Työväen Retkeilyliitto ry	39 295	18 000	0	18 000	45,81 %
15	Urheilutoimittajain Liitto ry	57 218	5 000	0	5 000	8,74 %
16	WAU ry	180 856	20 000	102 000	122 000	67,46 %
17	Suomen Vapaatteluliitto	-	15 000	0	15 000	-
YHTEENSÄ		3 641 040	873 000	205500	1078500	29,62 %

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2013

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€).
Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset palvelujärjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut	Myönnetty valtionavustus	OKM:n erityisavustukset	OKM:n avustukset yhteensä	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista
1	Valo ry	5 684 448	4 802 000	776 030	5 578 030	98,13 %
2	Suomen Olympiakomitea ry	9 704 881	1 300 000	7 507 696	8 807 696	90,76 %
3	Suomen Paralympiakomitea ry	561 160	300 000	28 239	328 239	58,49 %
4	Suomen Vammaisurheilu ja Liikunta VAU ry	2 472 222	1 525 000	100 000	1 625 000	65,73 %
YHTEENSÄ		18 422 710	7 927 000	8 411 965	16 338 965	88,69 %

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2013

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2015 (€).
Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: alueelliset yhteisöt		Toiminnan kulut	Myönnetty valtionavustus	OKM:n erityisavustukset	OKM:n avustukset yhteensä	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	535 138	160 000	20 500	180 500	33,73 %
2	Etelä-Savon Liikunta ry	947 127	190 000	0	190 000	20,06 %
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	731 796	470 000	0	470 000	64,23 %
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	1 460 616	351 000	0	351 000	24,03 %
5	Kainuun Liikunta ry	720 195	192 000	18 000	210 000	29,16 %
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	851 021	302 000	0	302 000	35,49 %
7	Keski-Suomen Liikunta ry	542 694	208 000	0	208 000	38,33 %
8	Kymenlaakson Liikunta ry	485 196	150 000	5 000	155 000	31,95 %
9	Lapin Liikunta ry	298 986	178 000	0	178 000	59,53 %
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 915 199	546 000	272 273	818 273	42,73 %
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	-	302 000	-	302 000	
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	1 601 753	193 000	90 027	283 027	17,67 %
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	-	236 000	-	236 000	
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	680 197	182 000	0	182 000	26,76 %
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	1 015 301	191 000	5 000	196 000	19,30 %
YHTEENSÄ		11 785 220	3 851 000	410 800	4 261 800	36,16 %

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2013

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2015 (€).

Järjestöryhmä	Toiminnan kulut	Myönnetty valtionavustus	OKM:n erityisavustukset	OKM:n avustukset yhteensä	
Varsinaiset liikuntajärjestöt	122 357 762	29 260 000	2 075 145	31 335 145	25,61 %
Liikunnan palvelujärjestöt	30 207 930	11 778 000	8 822 765	20 600 765	68,20 %
KAIKKI LIIKUNTAJÄRJESTÖT YHTEENSÄ	152 565 692	41 038 000	10 897 910	51 935 910	34,04 %

Lähde:

Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2013

6.3 Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2015

Yleisten toiminta-avustusten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää liikuntajärjestöille vuosittain erityisavustuksia erilaisiin liikuntaa edistäviin tarkoituksiin. Tyypillisesti nämä erityisavustukset ovat projektiluonteisia. Erityisavustuksia voidaan myös myöntää muille kuin valtakunnallisille tai alueellisille liikuntajärjestöille. On huomioitava, että joidenkin järjestöjen erityisavustukset kohtaan voi kuulua aikaisempina vuosina useammalle vuodelle tarkoitettuja tukia.

Vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi kaikkiaan noin 10,1 miljoonaa euroa erityisavustuksia. Suurimmat erityisavustukset myönnettiin Suomen Olympiakomitealle ja Valo ry:lle, joiden yhteenlaskettu erityisavustusten määrä oli yli puolet erityisavustusten kokonaissummasta.

Kilpailujen ja tapahtumien järjestämisen kohtaan taulukossa 48 sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetty avustukset Suomessa järjestettyjen kilpailujen ja tapahtumien järjestämiseksi, hakemiseksi tai tappioiden kattamiseksi. Suurin avustus kilpailutapahtumien osalta, 200 000 euroa myönnettiin Suomen Salibandyliitto ry:lle, naisten salibandyn MM-kisojen järjestämiseen Tampereella.

Projektit, hankkeet ja ohjelmat – kohtaan sisältyvät suurimpina Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry alueellinen terveyttä edistävän liikunnan palvelumallin ja tuotteistamisen-hanke, VAU ry Vammaisurheilun ja – liikunnan aluehanke sekä Suomen Nuorten Miesten Kristillisten Yhdistysten Urheiluliitto ry Liikkuva seura-kehityshanke, kaikkien saadessa avustusta 60 000 euron arvosta.

Liikuntajärjestöille myönnettiin erityisavustuksia myös kansainväliseen yhteistyöhön, kongresseihin ja kokouksiin. Kansainvälistä ja EU-toimintaa on käsitelty tarkemmin

luvussa 8. Liikuntapaikkarakentamista käsitellään tarkemmin luvussa 4 ja liikunnallista elämäntapaa, johon vuodesta 2015 alkaen kuuluvat terveyttä edistävä liikunta sekä lasten ja nuorten liikunta, luvussa 11. Huippu-urheilun kohtaan sisältyvät Suomen Olympiakomitea ry:n saamat urheilija-apurahat. Huippu-urheilua käsitellään tarkemmin luvussa 9.

Taulukko 48. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2015.

Avustuskohde	kpl	€	%
Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen sekä kilpailumatkat	16	682 000	18,8
Seuratoiminnan kehittäminen	-	0	0,0
Projektit, hankkeet ja ohjelmat	15	521 000	14,3
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	10	760 500	20,9
Terveysliikunnan kehittäminen	10	549 000	15,1
Kansainvälinen yhteistyö ja kongressit	9	194 500	5,4
Julkaisut ja historiikit	-	0	0,0
Liikuntapaikkarakentaminen ja sen tutkimus	4	72 000	2,0
Huippu-urheilu	2	152 250	4,2
Yhdenvertaisuus ja rasismin vastaiset hankkeet	4	164 000	4,5
Muut*	6	535 500	14,7
YHTEENSÄ	76	3 630 750	100

*Sisältää vuoden 2015 (65000) ja 2016 (60000) Urheilugaaloihin myönnetty tuet

6.4 Liikunta- ja urheiluseuroille myönnetty erityisavustukset vuonna 2015

Opetus- ja kulttuuriministeriö on jakanut tukea urheiluseuroille veikkausvoittovaroista vuodesta 1999 lähtien. Kokonaisuutena tukea on myönnetty 16 vuoden aikana lähes 30 miljoonaa euroa. Tuki kanavoitiin seuroille vuoteen 2009 asti Nuori Suomi ry:n kautta. Vuonna 2009 tukea myönnettiin ensimmäisen kerran päätoimisten työntekijöiden palkkaamiseen. Vuosina 2009–2012 haku- ja jakoprosessista vastasivat yhdessä Suomen Liikunta ja Urheilu (SLU), Nuori Suomi ry ja Kuntoliikuntaliitto ry. Vuodesta 2013 seuratoiminnan kehittämistuen on jakanut suoraan opetus- ja kulttuuriministeriö.

Seuratoiminnan kehittämistuki (seuratuki) on tarkoitettu urheilu- ja liikuntaseurojen perustoiminnan kehittämiseen. Seuratuen avulla vahvistetaan seuratoiminnan laatua, kehitetään ja uudistetaan perustoimintaa, sekä mahdollistetaan liikunnan harrastaminen taloudellisesti erityisesti lapsille ja nuorille. Seuratuen avulla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja tuetaan seurojen tekemää vapaaehtoistyötä. Seuratuen avulla edistetään monimuotoisen liikunnan kansalaistoiminnan toteutumista.

Seuratukea myönnetään lasten ja nuorten liikuntaan sekä perheliikuntaan liikuntalain (390/2015) 14 §:n nojalla. Liikuntalain yhtenä tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Seuratuen avulla toteutetaan hallitusohjelman linjauksia erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta, sekä edistetään matalan kynnyksen seuratoiminnan kehittämistä ja toimenpiteitä.

Seuratoiminnan kehittämistukeen myönnettiin vuonna 2015 yhteensä 4,5 miljoonaa euroa. Myönteisen tukipäätöksen sai 409 hakijaa, mikä on hieman alle puolet kaikista hakijoista. Taulukossa 49 esitetään haettujen ja myönnettyjen seuratukien määrät vuonna 2015.

Taulukko 49. Taulukko 49. Seuratukihakemukset sekä myönnetyt tuet vuonna 2013-2015.

Vuosi	Hakemukset, kpl	Myönnöt, kpl	Hakumäärä, €	Myönnöt, €	Seuroja tuen piirissä	Toiminnalliset	Palkkaus	Jatkohankkeet
2013	1 205	309	19 300 000	3 850 000	388	188	121	0
2014	1 162	378	19 900 000	5 000 000	478	157	55	166
2015	981	409	12 800 000	4 500 000	478	148	47	213

Lähteitä:

- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Saatavilla: http://www.slu.fi/materiaalit/julkaisut_oppaat/kansallinen-liikuntatutkimus/
- Lehtonen, Kati & Harto Hakonen (2013). Liikunnan harrastaminen ja vapaaehtoistyö urheiluseuroissa. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:6. Saatavilla: http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/278/kansalaistoiminta_tietopohja.pdf
- Liikunta-asetus 30.04.2015/550. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150550>
- Liikuntalaki 10.04.2015/390. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150390>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Suomen Olympiakomitea. Vuosikertomus 2015. Saatavilla: <http://www.sport.fi/kirjasto/teos/suomen-olympiakomitean-vuosikertomus-2015>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, seuratoiminnan kehittämistuki. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/Avustukset_seuratoiminnan_kehittamiseen.html?lang=fi.

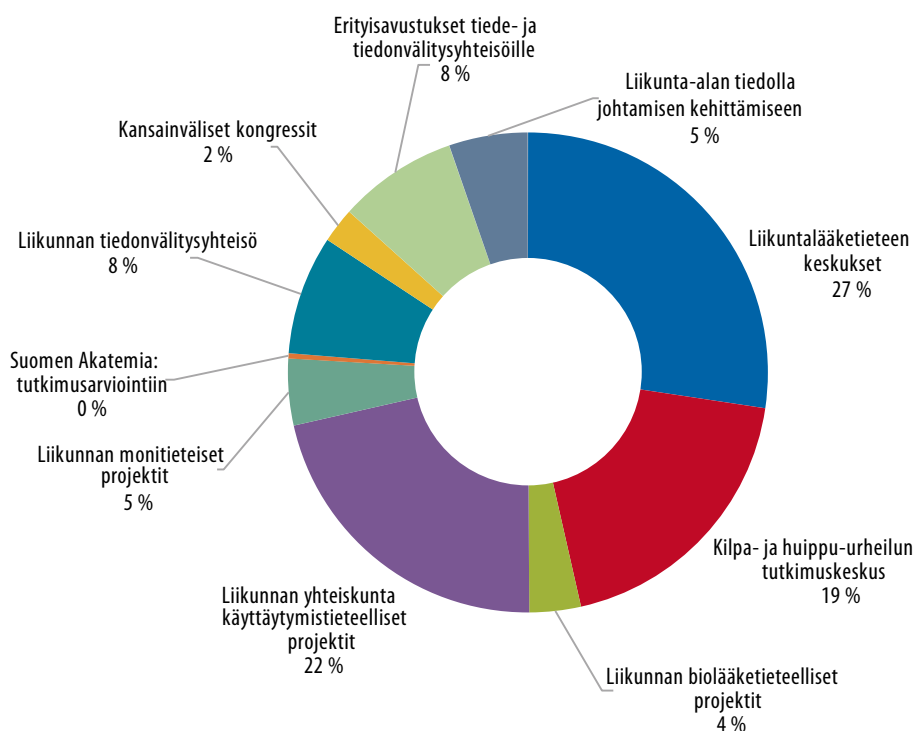
7 Liikuntatiede

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee vuosittain liikuntatieteellistä toimintaa rahoittamalla liikuntatieteellisiä tutkimusprojekteja sekä liikuntatieteellisten ja tiedonvälitysyhteisöjen toimintaa. Vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi avustuksia liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille, liikuntatieteellisille tutkimusyhteisöille, kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen, liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen sekä tiede- ja tiedonvälitysyhteisöjen muihin hankkeisiin yhteensä noin 8 miljoonaa euroa.

Vuonna 2013 julkaistiin liikuntatutkimuksen rahoitusta linjaava asiakirja: Linjaukset liikuntatutkimuksen tukemiseksi vuoteen 2017 – Liikuntatutkimuksen suunta-asiakirja. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2013:15). Asiakirjan linjauksia on noudatettu vuodesta 2014 alkaen. Julkaisun pääpaino keskittyy eduskunnan linjaamiin liikuntatoiminnan yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitteisiin, jotka liittyvät koko väestön liikunnan edistämiseen, liikunnan saavutettavuuteen sekä liikunta- ja urheilukulttuurin erityispiirteisiin. Lisäksi tietoa tarvitaan liikuntapolitiikan eri teema-alueita poikkileikkaavista kokonaisuuksista kuten liikunnan edistämistoimien vaikuttavuudesta ja poikkihallinnollisuudesta. Tutkimushankkeiden tulee keskeisiltä osiltaan käsitellä liikuntaa ja noudattaa julkaisun linjauksia. Rahoitettavan tutkimuksen tulee olla liikuntatieteellisesti korkeatasoista ja innovatiivista sekä sovellettavuusarvoltaan korkeaa.

Kuviossa 17 esitetään kokonaisuudessaan opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2015 myöntämät valtionavustukset liikunnan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaan. Tiedonvälitystoimintaan kuviossa sisältyvät myöhemmin tässä luvussa esiteltujen liikuntatieteellisten tiedonvälitys- ja muiden yhteisöjen toiminta-avustukset.

Edellä mainittujen avustuskohteiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia myös liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palvelemaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Näitä asioita on käsitelty tarkemmin luvussa 4. Kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen myönnettyjä valtionavustuksia puolestaan tarkastellaan luvussa 8.

Lähde: SALAMA

Kuvio 17. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetty valtionavustukset vuonna 2015.

7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

Ministeriöön tulee vuosittain noin 30 uutta tutkimusprojektihakemusta. Avustusta liikuntatieteen tutkimusprojekteihin voivat hakea yliopistot, tutkimuslaitokset ja yksittäiset tutkijat. Suurin osa tutkimusprojektien avustushakemuksista tulee yliopistojen kautta. Vuonna 2015 rahoitusta haki 46 tutkimusprojektia, joista opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi valtionavustusta 33 projektille, yhteensä 2 499 100 eurolla.

Hakemusten tieteellinen taso arvioidaan Suomen Akatemian kansainvälisessä arviointipaneelissa. Valtion liikuntaneuvosto antaa lausunnon liikuntatieteellisten tutkimusprojektien liikuntapoliittisesta relevanssista.

Liikuntatieteen jaosto on linjannut, että rahoituksen painopistettä olisi suunnattava aikaisempaa harvemmille hankkeille suuremmalla keskimääräisellä avustusprosentilla, jotta projektien toteutumisesta voidaan varmistua. Biolääketieteellisten tutkimusprojektien osuus rahoitettavista hankkeista on vähennetty suunta-asiakirjan mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi liikuntatutkimusta rahoittavat muun muassa Suomen Akate-

mia, TEKES, Euroopan unioni, Kansaneläkelaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Raha-automaattiyhdistys sekä lukuisat säätiöt. Taulukossa 51 on esitetty liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2012–2015.

Taulukko 50. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2012–2015.

Teema	2012			2013			2014			2015		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Lapset ja nuoret	10	735 500	26,4	6	659 000	26,4	7	558 526	22,3	8	654 000	26,2
Koululiikunta	4	265 000	9,5	6	400 000	16,0	4	280 000	11,2	2	156 700	6,3
Varusmiehet	1	125 000	4,5	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0
Liikuntagerontologia	4	223 000	8,0	3	187 000	7,5	6	393 710	15,8	1	90 000	3,6
Fyysisen aktiivisuuden fysiologiset ja terveydelliset vaikutukset	9	532 000	19,1	13	899 500	36,0	8	626 375	25,1	15	1 059 400	42,4
Kilpa- ja huippu-urheilu, valmennus	5	272 000	9,7	5	295 000	11,8	1	45 000	1,8	2	155 000	6,2
Liikunnan yhteiskunnalliset ilmiöt, liikuntahistoria	6	638 000	22,9	1	58 000	2,3	8	596 000	23,8	5	384 000	15,4
YHTEENSÄ	39	2 790 500	100,0	34	2 498 500	100,0	34	2 499 611	100,0	33	2 499 100	100,0

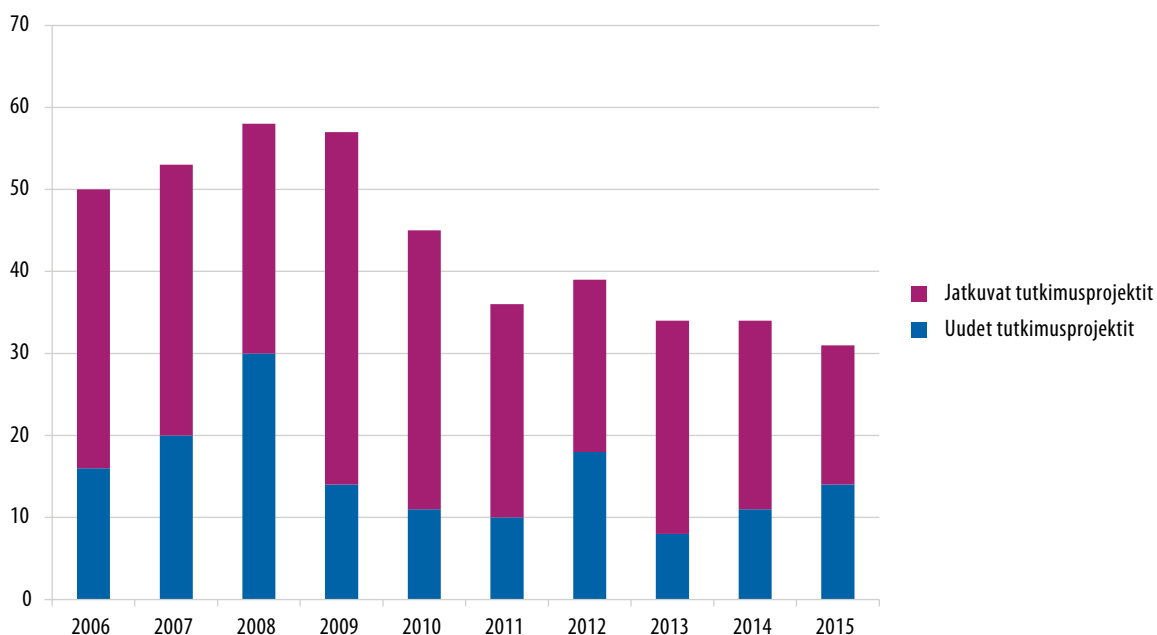
Taulukko 51. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosina 2014–2015.

Projektit	2014					2015				
	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %
Biolääketieteelliset projektit	18	1 612 235	6	459 000	28,5	12	952 613	5	294 000	30,9
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteelliset projektit	25	2 583 651	19	1 254 226	48,5	29	2 553 417	23	1 825 700	71,5
Monitieteelliset projektit	21	1 570 626	9	786 385	50,1	5	412 724	5	379 400	91,9
YHTEENSÄ	64	5 766 512	34	2 499 611	43,3	46	3 918 754	33	2 499 100	63,8

Taulukossa 52 on esitetty liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärä, myöntöprosentit sekä myönnetyt avustussummat tieteenoittain vuosina 2014–2015.

Vuonna 2007 ministeriössä otettiin käyttöön ehdolliset, pidempiaikaiset rahoituspäätökset, joiden myötä liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille voidaan myöntää ehdollinen tuki pääsääntöisesti enintään kolmelle vuodelle. Edellytyksenä on, että hanke etenee suun-

nitelmansa mukaisesti ja että eduskunta osoittaa liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosittain riittävät määrärahat. Kuviossa 18 on esitetty valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien lukumäärä vuosina 2006–2015. Vuonna 2015 valtionavustusta saaneista 33 tutkimusprojektista 17 oli jatkuvia tutkimusprojekteja.

Kuvio 18. Valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2006–2015.

7.2 Liikuntalääketieteen keskuksset

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa kuuden liikuntalääketieteen keskuksen toimintaa. Liikuntalääketieteen keskusten saaman valtionavustuksen yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä perusteena on pidetty keskusten toteuttamaa liikuntatieteellistä tutkimustyötä, koulutustoimintaa ja tiedonvälitystä sekä liikuntalääketieteen erikoislääkärikoulutusta. Vuosien 2006 ja 2015 välisenä aikana liikuntalääketieteen keskusten indeksikorjatut yleisavustukset ovat kohonneet vajaalla miljoonalla eurolla 1,6 miljoonasta 2 320 000 euroon. Liikuntalääketieteen keskusten saamien valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015 on esitetty kuviossa 19.

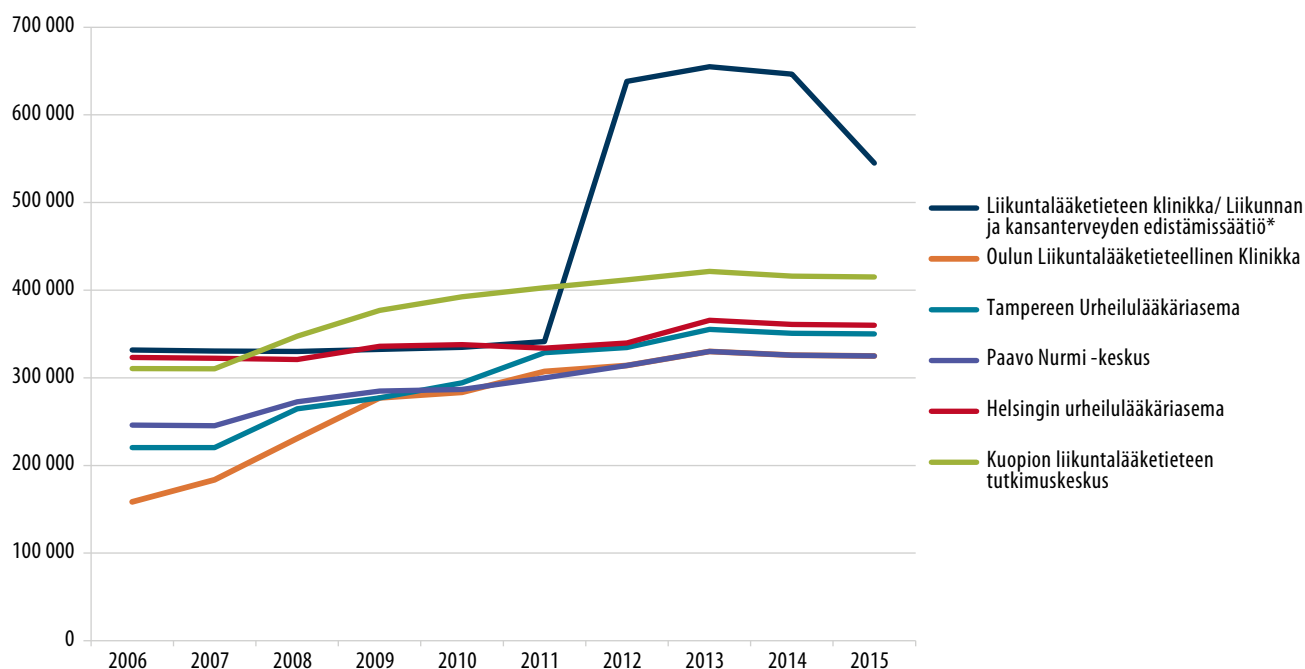
Liikunnan ja kansanterveyden edistämiskeskuksen (LIKES) yleisavustukseen on vuodesta 2012 lähtien sisällytetty Lasten ja Nuorten Elämäntavan Tutkimusyksikkö LINETin erityi-

savustus. Tästä johtuen LIKESin yleisavustuksessa on tapahtunut merkittävä tasokorotus vuodesta 2012 lähtien.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynyt keskusten kanssa tavoiteohjauskeskustelut vuodesta 2012 lähtien. Tavoiteohjauksen tarkoituksena on lisätä keskusten toiminnan tulokellisuutta sekä liikunnan edistämiseen liittyvän tiedon, asiantuntemuksen ja osaamisen vaikuttavuutta liikuntakulttuurissa. Kullakin keskuksella on oma liikunta- tai liikuntalääketieteellisen tutkimuksen painopistealueensa.

Liikuntalääketieteen keskuksat ovat saaneet toiminta-avustusten lisäksi erillismäärärahaa liikuntalääketieteellisiin laitehankintoihin. Laiteavustusten myöntäminen ei kuitenkaan ole vuosittaista tai säännönmukaista.

Kuvio 19. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

* Vuodesta 2012 alkaen Liikuntalääketieteen klinikan valtionavustus on sisällytetty osaksi Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön avustusta

Lähde: HARAVA

7.3 Liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta

Suomessa liikuntatieteellisestä tiedonvälityksestä vastaavat useat eri yksiköt. Opetus- ja kulttuuriministeriön tuki kohdistuu pääasiassa Liikuntatieteelliselle Seuralle (LTS ry), jonka tehtäviin on perinteisesti kuulunut tieteellisen tiedon popularisointi ja sen saattaminen liikuntaelämän toimijoiden käyttöön. Muita liikunnan tiedonvälitysyksiköitä ovat mm. Suomen Urheilukirjaston tietopalvelu ja Suomen Urheiluarkisto Helsingissä, UKK-instituutin kirjasto Tampereella ja Jyväskylän yliopiston kirjaston tietopalvelu.

Liikuntalääketieteen keskuksen ja Liikuntatieteellisen Seuran ohella liikuntatieteellisille yhteisöille tarkoitettua toiminta-avustusta saivat vuonna 2015 Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry, Suomen Urheilupsykologien Yhdistys ry sekä Suomen Urheilufysioterapeutit ry.

Liikuntatieteellisten yhteisöjen vuosina 2011–2015 saamat valtionavustukset on esitetty taulukossa 53. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) toiminnasta kerrotaan tarkemmin luvussa 9, koska KIHU:n toiminta-avustus myönnetään kilpa- ja huippu-urheilun kehittämisen momentilta valtion talousarviossa.

7.4 Liikunta-alan tiedolla johtaminen

Valtion talousarvion mukaisesti liikunnan toimialan strateginen johtaminen ja ohjausjärjestelmät perustuvat tiedolla johtamisen periaatteelle sekä liikuntapoliittisten toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla arvioinnilla. Opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastualue on viime vuosien aikana vahvistanut tiedolla johtamisen kokonaisuutta usein eri keinoin.

Valtion liikuntatoimen talousarvioissa on vuodesta 2012 alkaen osoitettu määräraha liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen ja tietopohjan vahvistamiseen. Määrärahan tarkoituksena on osaltaan edesauttaa liikuntapolitiikan ja -alan eheän strategisen tason tiedollisen kokonaisuuden rakentamista. Vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi yhteensä 450 000 euroa yhdeksälle liikunta-alan tiedolla johtamisen hankkeelle.

Vuonna 2015 määräraha esitettiin myönnettäväksi kahdessa vaiheessa. Kevään 2015 aikana myönnettiin avustuksia toistuville ja pidempikestoisille, jo aiemmin käynnissä olleille hankkeille, ja muut ministeriön hallinnonalan tiedontarpeet ja niihin soveltuvat tutkimushankkeet on koottu yhteen vuoden aikana, ilman erillistä hakua.

Taulukko 52. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuosina 2011-2015.

1. Liikuntalääketieteen keskuskeskukset	2011	2012	2013	2014	2015
Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö / Liikuntalääketieteen Kliinikka*	322 000	620 000	645 000	645 000	545 000
Urheilulääketieteen säätiö / Helsingin urheilulääkäriasema	315 000	330 000	360 000	360 000	360 000
Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiö / Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuslaitos	380 000	400 000	415 000	415 000	415 000
Paavo Nurmi -keskuksen kannatusyhdistys ry / Paavo Nurmi -keskus	283 000	305 000	325 000	325 000	325 000
Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiö / Tampereen Urheilulääkäriasema	310 000	325 000	350 000	350 000	350 000
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun Liikuntalääketieteellinen Kliinikka	290 000	305 000	325 000	325 000	325 000
Yhteensä	1 900 000	2 285 000	2 420 000	2 420 000	2 320 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	49,9 %	54,3 %	55,5 %	50,7 %	49,5 %
2. Liikuntatieteelliset tiedonvälityksiköt					
Liikuntatieteellinen Seura ry	650 000	675 000	680 000	680 000	680 000
YHTEENSÄ	650 000	675 000	680 000	680 000	680 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	17,1 %	16,0 %	15,6 %	14,3 %	14,5 %
3. Muut					
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	10 000	7 000	7 000	7 500	7 500
Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry	10 000	7 000	7 000	7 000	0
Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	10 000	7 000	7 000	7 000	10 000
Suomen Urheilufysioterapeutit ry	0	0	7 000	35 000	55 000
YHTEENSÄ	30 000	21 000	28 000	56 500	72 500
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	0,8 %	0,5 %	0,6 %	1,2 %	1,5 %
4. KIHU-tutkimuskeskus	1 230 000	1 230 000	1 230 000	1 615 000	1 615 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	32,3 %	29,2 %	28,2 %	33,8 %	34,5 %
KAIKKI YHTEENSÄ	3 810 000	4 211 000	4 358 000	4 771 500	4 687 500

Lähde: SALAMA

*Vuodesta 2012 alkaen Liikuntalääketieteen Klinikan valtionavustus on sisällytetty osaksi Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön avustusta

Lähteitä:

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.okm.fi/OPM/Liikunta>.
 Linjaukset liikuntatutkimuksen tukemiseksi vuoteen 2017; Liikuntatutkimuksen suunta-asiakirja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2013:15. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö
 Liikunta-alan tiedolla johtamisen hankeavustukset 2015. Muistio. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö / tiedote
 Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.
 Valtion liikuntaneuvosto. Liikuntatieteen jaoston toimintakertomus kaudelta 2007–2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta

Suomi osallistuu liikunta-alan kansainväliseen toimintaan eri maiden kahdenvälisen ja monenkeskisen hallitusten välisen yhteistyön sekä pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. Euroopan unionilla on ollut toimivalta liikunnan ja urheilun alalla vuodesta 2009. EU:n liikuntapolitiikan tavoitteena on tukea jäsenvaltioiden toimia liikunnan ja urheilun alalla. Käytännössä unionin tason yhteistyötä ohjaa kolmivuotinen työsuunnitelma. Lisäksi liikunnan ja urheilun ala on voinut saada rahoitusta Erasmus+ -ohjelmasta vuoden 2014 alusta. Ohjelman tavoitteena on tukea erityisesti ruohonjuuritason liikuntaa ja urheilua. EU:n urheiluministerit kokoontuvat vuosittain kahdesti urheiluneuvostossa. Muita liikunnan ja urheilun kannalta merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan neuvosto, YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Maailman antidopingtoimisto WADA.

Suomen tavoitteena on vaikuttaa kansainväliseen liikuntapolitiikkaan ja EU:n liikunnan alan yhteistyöhön suomalaisen liikunnan ja urheilun kannalta merkittävien asioiden edistämiseksi. Kansainvälisen yhteistyön painoalueita ovat muun muassa urheilun eettiset kysymykset, kuten urheilutulosten manipuloinnin ja dopingin vastaisen yhteistyön kehittäminen, hyvän hallinnon periaatteiden ja osallisuuden edistäminen sekä terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen ja tukeminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2015 valtionavustuksia liikunta-alan yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, Valtakunnalliselle liikunta- ja urheiluorganisaatio Valory:lle ENGSO:n liikuntapoliittisen asiantuntijan palkkaukseen sekä Tieteellisten seurain valtuuskunnalle Suomessa järjestettäviä kansainvälisiä liikuntatieteellisiä kongresseja varten.

8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö on perinteisesti perustunut kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Kahdenvälinen yhteistyö liikunnan alalla

on nykyään vähäistä, sillä yhteistyötä tehdään pitkälti alueellisen, EU- ja monenkeskisen yhteistyön puitteissa.

Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi on mukana erityisesti UNESCO:n ja Euroopan neuvoston kautta. Euroopan neuvosto järjestää joka toinen vuosi eurooppalaisen urheiluministerikokouksen.

Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston urheilualan yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus (1990) sekä Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa (1985). Jälkimmäistä sopimusta uudistetaan. Suomi allekirjoitti vuonna 2014 Euroopan neuvoston ministerikomitean hyväksymän Urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen. Näitä yleissopimuksia tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan Suomi osallistuu aktiivisesti. Euroopan neuvoston puitteissa koordinoidaan myös Euroopan kannat WADA:n hallintoelimissä. Järjestön liikuntapoliittinen yhteistyö järjestetään osallistujamaiden erillisrahoituksella toimivalla osittaissopimuksella (EPAS).

Suomi ottaa aktiivisesti osaa UNESCO:n antidopingyhteistyöhön. Kansainvälisen dopinginvastaisen yleissopimuksen (2005) puitteissa Suomi osallistuu UNESCO:n kahden vuoden välein järjestämiin sopimusmaiden kokouksiin. Suomi oli Unescon antidopingrahaston valintakomitean Länsi-Euroopan ja Pohjois-Amerikan alueen edustajana kaudella 2013–2015 ja edelleen 2015–2017. Kansainvälisen antidopingtyön osalta Suomi on mukana myös kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement IADA-yhteistyön puitteissa järjestetyissä kokouksissa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitustenvälinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu urheiluministereiden julistukseen Pohjoismaiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alueella. Erityisesti Pohjoismaita yhdistää liikunnan kansalaistoiminnan merkitys sekä valtion rooli sen edistäjänä.

8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa

Euroopan unionin neuvoston urheilutyöryhmä valmistelee liikuntaa ja urheilua koskevat päätökset kaksi kertaa vuodessa kokoontuvan urheiluministerineuvoston päätettäväksi. Urheilun ja liikunnan painopisteistä ja prioriteeteista unionin tason yhteistyössä on sovittu urheilualan työsuunnitelmassa 2014–2017.

Työsuunnitelman mukaan EU-yhteistyön työsuunnitelmakauden painopistealueet ovat:

1. urheilun integriteetti, erityisesti dopingin ja manipuloinnin torjuminen, alaikäisten suojeleminen, hyvä hallintotapa ja sukupuolten tasa-arvo;
2. urheilun taloudellinen ulottuvuus, erityisesti urheilun kestävä rahoitus, suurten urheilutapahtumien perintö, urheilun ja innovoinnin taloudelliset hyödyt;
3. urheilu ja yhteiskunta, erityisesti terveyttä tukeva liikunta, vapaaehtoisuus sekä urheilualan työllisyys ja koulutus.

Painopistealueiden mukaisia tehtävänantoja valmistelemaan on perustettu viisi asiantuntijatyöryhmää, jotka koostuvat jäsenvaltioiden edustajista. Lisäksi urheilujärjestöt ovat edustettuina niissä tarkkailijoina.

Käytännössä keskeisiä välineitä unionin liikunta- ja urheilupolitiikan toteutuksessa ovat unionin rahoitusvälineet ja erityisesti Erasmus+ -ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriö osallistuu Erasmus+ -ohjelman vuosittaisten rahoitussuunnitelmien ja painopistealueiden valmisteluun ja hyväksymiseen ohjelmakomiteassa.

8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain valtionavustusta Tieteellisten seurain valtuuskunnalle edelleen jaettavaksi Suomessa järjestettäville kansainvälisille liikuntatieteellisille kongresseille. Vuonna 2015 määräraha oli 200 000 euroa. Kongresseja järjestettiin yhteensä seitsemän, joista suurimman 12 500 euron tuen sai sekä Nordic Health Promotion Research-kongressi että Nordic Conference on Appearance and Performance Enhancing Drugs & Anti-DopingWork –kongressi. Seuraavaksi suurimmat avustuksen saajat olivat Liikuntatieteen päivät (7 000 €) ja Pajulahti Endurance – konferenssi (6 000 €).

8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain harkinnanvaraisia valtionavustuksia myös liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainvälisen toiminnan menoihin, Suomessa toimivien kansainvälisten lajiliittojen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Vuonna 2015 näitä valtionavustuksia myönnettiin yhteensä 334 500 euroa. Taulukossa 53 on esitetty avustusten kokonaismäärä vuosina 2006–2015.

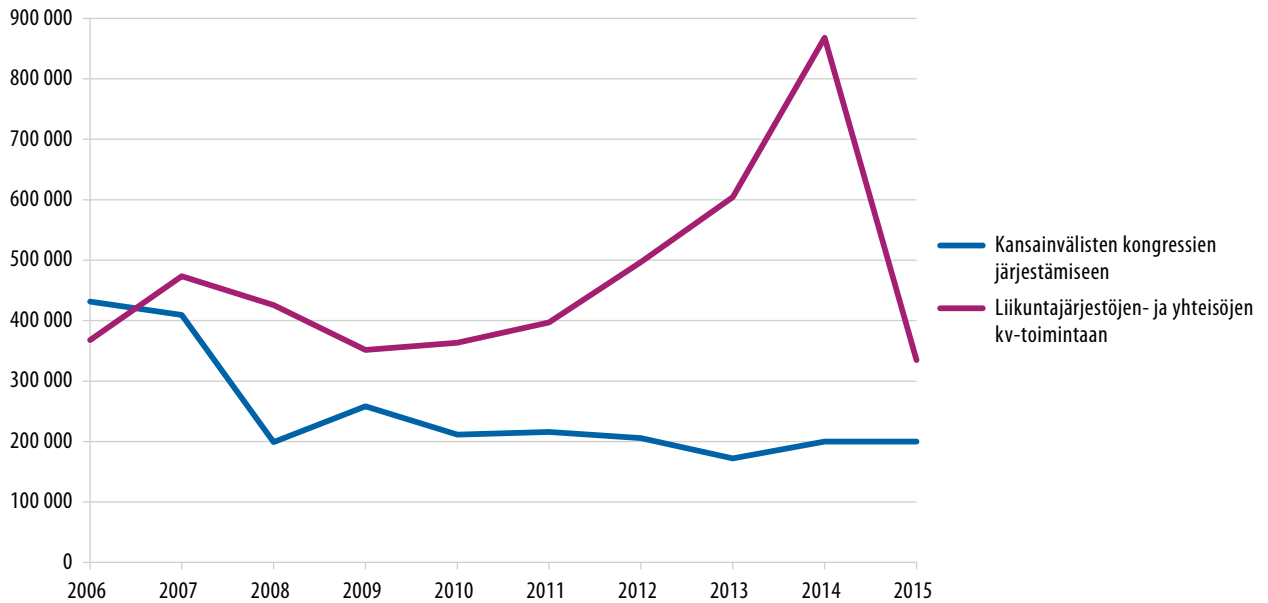
Taulukko 53. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Vuosi	Avustukset, €	Indeksikorjatut avustukset, €
2006	298 268	365 422
2007	397 000	470 338
2008	377 500	425 195
2009	318 000	352 492
2010	334 200	364 345
2011	375 500	397 979
2012	483 700	497 961
2013	596 900	606 061
2014	868 000	870 077
2015	334 500	334 500

Lähde: SALAMA

Merkittävin valtion avustus myönnettiin Suomen Salibandyliitto ry:lle Kansainvälisen Salibandyliiton (IFF) päätoimipaikan sijoittumiseen Suomeen, johon myönnettiin 60 000 euroa. Toiseksi merkittävin avustussumma 50 000 euroa myönnettiin Suomen Urheiluopiston Kannatusosakeyhtiölle, ICCE Global Coach –konferenssiin.

Kuviossa 20 on esitetty sekä kongressien järjestämiseen että liikuntajärjestöjen ja yhteisöjen kansainväliseen toiminnan kuluihin myönnettyjen harkinnanvaraisten avustusten kehitys vuosina 2006–2015.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Lähteitä:

European Non-Governmental Sports Organization. Saatavilla: <http://www.engso.eu/>
 SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
 International Floorball Federation Saatavilla: <http://www.floorball.org/>
 Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
 The International Working Group on Women and Sport. Saatavilla: <http://www.iwg-gti.org/>

9 Huippu-urheilu

Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävänä on osaltaan edistää myös kilpa- ja huippu-urheilua sekä luoda sille menestymisen edellytyksiä. Huippu-urheilulla tarkoitetaan tässä tarkastelussa määrätietoista kansainväliseen menestykseen tähtäävää, eettisesti kestäväää yksilö- ja joukkueurheilua. Keskeisiä huippu-urheilun kehittämiskeinoja ovat (a) valmennuksen tehostaminen, (b) valmentajakoulutus, (c) urheilijoiden henkilökohtaiset tuet, (d) antidopingtoiminta sekä (e) huippu-urheilun koordinaatio. Valtio ei kuitenkaan tue taloudellista voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua.

Suomen Olympiakomitea johtaa ja kehittää eettisesti kestäväää ja kansainväliseen menestykseen tähtäävää suomalaista huippu-urheilua. Olympiakomitean toiminnan ydin on vuonna 2013 perustettu Huippu-urheiluyksikkö, joka johtaa ja koordinoi huippu-urheiluverkostotoimintaa vammaishuippu-urheilu mukaan lukien ja vastaa yhdessä lajiliittojen kanssa pitkänaikavälin huippu-urheilumenestyksestä. Huippu-urheiluyksikön kautta kohdistetaan asiantuntija-apua ja muita resursseja urheilijoiden, valmentajien ja muiden verkoston toimijoiden arjen tukemiseen kolmen ohjelman kautta. Ohjelmat ovat Huippuvaiheen ohjelma, Osaamisohjelma ja Urheiluakatemiaohjelma.

Suomen Paralympiakomitea vastaa yhteistyössä Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikön kanssa vammaishuippu-urheilun valmennustoiminnasta ja valmennustuen tulosperusteisestä suuntaamisesta. Paralympiakomitea vastaa lisäksi vammaishuippu-urheilun kansainvälisestä vaikuttamisesta sekä sen viestinnästä ja mielikuvista Suomessa.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU vastaa osaltaan alan soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Suomen Antidopingtoimikunta puolestaan koordinoi antidopingtoimintaa ja toteuttaa dopingtestit. Antidopingtoimintaa tarkastellaan laajemmin luvussa 10.

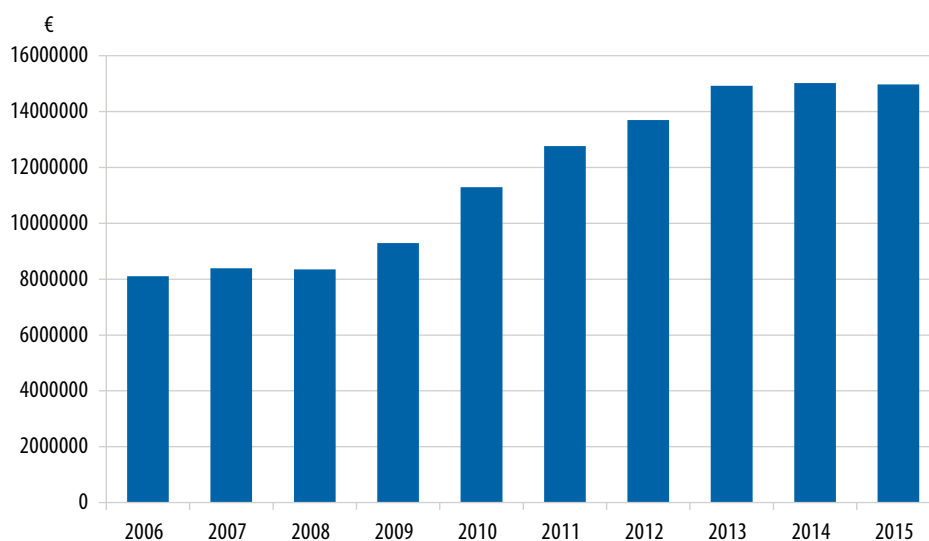
Vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi valtionavustuksia huippu-urheilun edistämiseen yhteensä noin 15 miljoonaa euroa, joka oli rahan reaaliarvossa mitattuna reilu 80 000 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Huippu-urheilun valtionavustukset ja kautuvat useaan eri kohteeseen. Merkittäviä kehittämisavustuksia myönnettiin erityisesti

Olympiakomitean huippu-urheiluyksikölle, jolle siirrettiin lajiliitoille Suomen Olympiakomiteasta ja Suomen Paralympiakomiteasta maksetut valmennuksen kehittämistuet sekä nuorten valmennukseen ja joukkuepalloiluprojektiin osoitetut avustukset.

Taulukossa 55 on esitetty opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät määrärahat ja niiden jakautuminen vuosina 2006–2015. Sarakkeissa esiintyvien järjestöjen osalta taulukkoon on kirjattu vain niiden saamat toiminta-avustukset. Avustukset apurahaa saavien urheilijoiden henkilökohtaisille valmentajille sisältyvät kohtaan urheilijoiden ja valmentajien apurahat. Kuviossa 21 on esitetty huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015.

Taulukko 54. Opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Vuosi	Olympiakomitea	Huippu-urheiluyksikkö*	Paralympiakomitea	Nuorten valmennus (OK ja PARA)	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	Urheiluakatemit	URA-säätiö	Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU	Huippu-urheilun muutosryhmä	Arvokisat ja kisojen tappiontakut	Joukkuepalloliito	Muut	Yhteensä	Yhteensä, indeksi-korjattu
2006	3 400 000		580 000		770 000		130 000	833 900		560 000	300 000		6 573 900	8 053 989
2007	3 658 000		635 000		860 000		130 000	860 000		560 000	330 000		7 033 000	8 332 216
2008	3 740 000		700 000		991 500	117 000	130 000	900 000		500 000	330 000		7 408 500	8 344 520
2009	4 100 000		820 000		1 236 500	155 000	135 000	1 050 000		500 000	405 000		8 401 500	9 312 774
2010	4 300 000		863 000	400 000	1 700 000	260 000	135 000	1 170 000	380 000	500 000	670 000		10 378 000	11 314 090
2011	4 300 000		870 000	532 000	1 700 000	260 000	135 000	1 230 000	1 200 000	1 100 000	742 000		12 069 000	12 791 512
2012	4 300 000	235 000	870 000	532 000	1 700 000	260 000	135 000	1 230 000	900 000	1 500 000	842 000	828 000	13 332 000	13 725 081
2013	1 100 000	6 860 000	270 000	0	1 700 000	800 000	135 000	1 550 000	0	1 700 000	0	620 000	14 735 000	14 961 143
2014	1 100 000	6 860 000	270 000	0	1 700 000	850 000	135 000	1 615 000	0	1 700 000	0	787 000	15 017 000	15 052 926
2015	1 300 000	6 860 000	300 000	0	1 700 000	850 000	135 000	1 615 000	0	1 700 000	0	515 000	14 975 000	14 975 000

Lähde: SALAMA

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Huippu-urheilun määrärahat ovat lisääntyneet jatkuvasti vuodesta 2005 lähtien. Reaaliarvossa mitattuna määrärahat ovat kasvaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana lähes kaksinkertaiseksi. Määrärahat kasvoivat maltillisesti vuoteen 2009 asti. Vuosina 2009–2013 määrärahat kasvoivat nopeammin, vuosittain noin miljoonalla eurolla. Vuosi 2015 on ensimmäinen, kun määräraha on kokenut pienen notkahduksen alaspäin.

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) määräraha kasvoi 65 000 eurolla vuodesta 2013 vuoteen 2014. Vuonna 2015 määräraha pysyi samana kuin edellisvuonna, eli 1 615 000 euroa. Ministeriön liikuntatutkimuksen tuki huippu-urheilututkimukselle koostuu suurelta osin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) yleisavustuksista. KIHU:n toimenkuvaan kuuluvat keskeisesti kilpa- ja huippu-urheilua tukevan monitieteisen tutkimuksen tekeminen sekä soveltavan palvelutoiminnan harjoittaminen. Jatkossakin huippu-urheilun kehittämistoiminnan tulee pohjautua tieteellisesti päteville menetelmille.

Urheiluakatemiatoiminnan kehittämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2015 Suomen Olympiakomitealle 850 000 euron erillismäärärahan myönnettäväksi edelleen urheiluakatemioiden valtakunnalliseen koordinointiin ja kehittämiseen. Urheiluakatemit ovat alueellisia yhteistyöverkostoja, joiden perustehtävänä on mahdollistaa huippu-urheilu-uran ja opintojen yhteensovittaminen. Urheiluakatemioiden kautta tuetaan valmentautumisen, opiskelun ja muun elämän integrointia sekä edistetään laadukkaaseen valmentautumiseen ja urheilijan elämään liittyvien tukipalvelujen saatavuutta. Suomessa toimii tällä hetkellä 21 urheiluakatemiat. Kymmenen urheiluakatemiat on saanut Suomen

Olympiakomitean myöntämän huippu-urheiluakatemiastatuksen, mikä tarkoittaa sitä, että niille voidaan myöntää ministeriön erillismäärärahaa toimintansa kehittämiseen.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on vuosittain myöntänyt valtionavustusta Urheilijoiden ammattienedistämissäätiölle (URA). Vuonna 2015 säätiö sai avustusta 135 000 euroa. Urheilijoiden ammatinedistämissäätiö tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin.

Ministeriö on myöntänyt lisäksi Pro Urheilu -tunnustuspalkintoja suomalaisille urheilijoille tunnustuksena merkittävästä urheilu-urasta tai huomattavasta urheilusaavutuksesta. Ensimmäiset Pro Urheilu -palkinnot jaettiin vuonna 2000. Vuodesta 2013 Pro Urheilu-tunnustuspalkinto on voitu myöntää vuosittain olympiavoittajille ottaen huomioon heidän toimeentulomahdollisuutensa. Sitä ei ilman erityistä syytä myönnetä alle 60-vuotiaille. Muutoksella olympiavoittajat halutaan rinnastaa taiteen alan toimijoihin, jotka voivat saada taiteilijaeläkettä. Pro Urheilu tunnustuspalkinto on 20 000 euroa ja vuonna 2015 se myönnettiin neljälle henkilölle. Uusi urheilijaeläkelaki astui voimaan 1.2.2015 ja sen puitteissa myönnetään jatkossa kuukausittaista urheilijaeläkettä olympiavoittajille sosiaalisen perustein kertaluonteisen tunnustuksen sijaan.

Taulukossa on nähtävillä myös urheilun arvokilpailuihin, vuosina 2010–2012 toimineelle Huippu-urheilun muutostyöryhmälle sekä muille hankkeille myönnetty valtionavustukset. Muihin hankkeisiin kuuluu muun muassa Valo ry:n nuorten urheilua tukeva Kasva urheilijaksi -palvelukokonaisuus.

9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat

Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa urheilijoille vuosittain valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla pyritään turvaamaan urheilijan mahdollisuus täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjänteiseen ammattimaiseen valmentautumiseen ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevaisuudessa kansainvälisissä arvokilpailuissa. Vuonna 2015 urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahoja sekä valmentajien tukia myönnettiin yhteensä 1,7 miljoonaa euroa.

Suuret 20 000 euron urheilija-apurahat tarkoitettiin kansainvälisellä huipulla oleville yksilöurheilijoille. Arvioinnin perustana on se, että urheilijat ovat olleet viimeisimmässä olympialaisissa tai paralympialaisissa lajiensa finaaleissa ja ei-olympialajeissa MM-kisoissa mitaleilla.

Pienet 10 000 euron apurahat suunnattiin erityisesti lahjakkaille yksilölajien nuorille urheilijoille, jotka ovat jo menestyneet kansainvälisissä arvokilpailuissa ja jotka arvioidaan

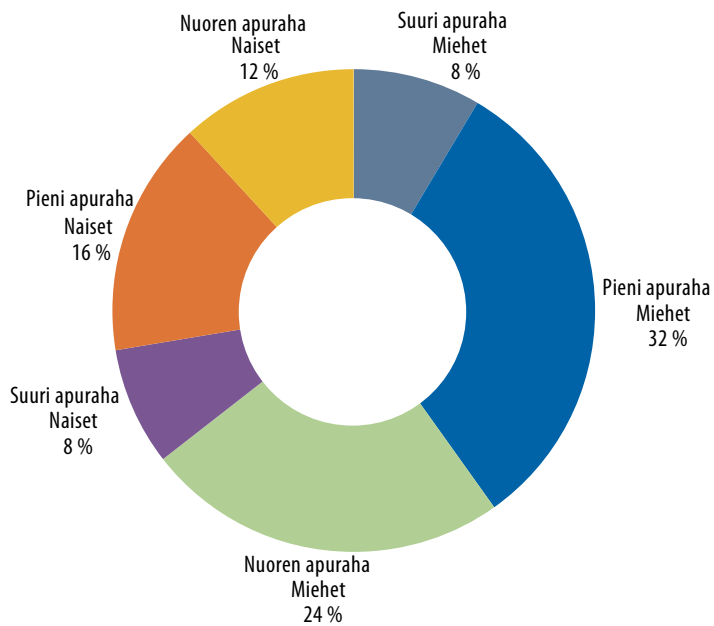
tulevaisuuden mitaliehdokkaiksi. Apuraha voidaan myöntää myös erityisen lahjakkaille nuorille urheilijoille, vaikka heillä ei vielä olisikaan menestystä aikuisten kansainvälisissä arvokilpailuissa.

Vuonna 2014 jaettiin ensimmäisen kerran nuorten urheilijoiden apurahaa, joka on suuruudeltaan 5 000 euroa. Apuraha on tarkoitettu sellaisille nuorille urheilijoille, jotka myös muiden kuin yllä mainittujen kansainvälisten näyttöjen sekä urheilu-uran kehityksen perusteella arvioidaan tulevaisuuden arvokilpailumenestyjiksi.

Apurahoja harkittaessa on tavoitteena ollut myös nykyistä pitkäjänteisempi tukijärjestelmä urheilijoille. Lisäksi harkinnassa on kiinnitetty huomiota urheilijan valmentautumisen kokonaisuuteen. Arviointi tapahtuu lajikohtaisesti ottaen huomioon lajien erityispiirteet. Apurahoja myönnettäessä otetaan huomioon sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain, tavoitteena sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen huippu-urheilussa. Lisäksi apurahoja myönnettäessä on käytetty tarveharkintaa niiden urheilijoiden osalta, joiden kilpailu- tai muut verotettavat tulot ovat erityisen korkeita. Vuonna 2015 apuraha myönnettiin kaikkiaan 152 urheilijalle.

Kuviossa 22 on esitetty urheilija-apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2015. Suuria 20 000 euron apurahoja myönnettiin vuonna 2015 yhteensä 25 kappaletta, joista 12 naisurheilijoille ja 13 miesurheilijoille. Pieniä 10 000 euron apurahoja vuonna 2015 myönnettiin 72 kappaletta, joista 24 naisurheilijoille ja 48 miesurheilijoille. Nuorten apurahoja jaettiin yhteensä 55 kappaletta, joista 18 naisurheilijoille ja 37 miesurheilijoille. Kaikista apurahan saaneista urheilijoista naisia oli 36 prosenttia ja miehiä 64 prosenttia.

Urheilija-apurahojen ohella ministeriö myöntää avustuksia Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikölle urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tukemiseen. Vuonna 2015 Huippu-urheiluyksikölle myönnettiin tähän tarkoitukseen noin 152 250 euroa.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2015.

Lähteitä:

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
 Suomen Olympiakomitea. Saatavilla: www.sport.fi/olympiakomitea
 Suomen Paralympiakomitea. Saatavilla: www.sport.fi/paralympiakomitea
 Suomen Olympiakomitea. Tiedote lajiliitoille 15.1.2013
 Kasva urheilijaksi kokonaisuus. Saatavilla: <https://www.kasvaurheilijaksi.fi/>

10 Antidopingtoiminta

Dopingvalvonnan tarkoituksena on estää urheilijoiden terveydelle vaarallisten sekä suorituskykyä parantavien aineiden tai menetelmien käyttö. Antidopingtyön tehokkuuden perustana on eri tahojen välinen yhteistyö.

Urheilun dopingvalvonta perustuu Suomessa lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan sekä urheilun itsesäätelyn yhdistelmään. Lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan toimet keskityvät ehkäisemään dopingaineiden saatavuutta ja levittämistä sekä ohjaamaan urheilujärjestöjä. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa antidopingtoiminnan edistämisestä ja tukemisesta Suomessa sekä hallitusten välisestä antidopingyhteistyöstä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö puolestaan vastaa lääkelakiin liittyvästä säädytyöstä ja oikeusministeriö rikoslain kehittämisestä. Urheilun itsesäätelytoimet kohdistuvat pääasiassa dopingaineiden ja -menetelmien käytön estämiseen.

Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry vastaa koko dopingvalvonnasta Suomessa. ADT:n toiminta ja säännöstö pohjautuvat Maailman antidopingsäännöstöön, jonka kanssa Suomen antidopingsäännöstö on yhdenmukainen. Säännöstössä on lueteltu dopingiksi luokiteltavat rikkomukset. Valvonnan lisäksi ADT:n toiminta-alueita ovat koulutus ja kansainvälinen toiminta.

Lajiliitoilla on vastuu kunkin lajin antidopingtyöstä. Antidopingsäännösten noudattaminen on yksi järjestöjen valtionapuperuste. Urheilijat ovat velvollisia noudattamaan ADT:n vahvistamaa antidopingsäännöstöä, lajiliiton ja kansainvälisen lajiliiton antidopingsäännöstöjä sekä olympiakisoissa Kansainvälisen Olympiakomitean antidopingsäännöstöjä.

Antidopingtyö on lähtökohtaisesti kansainvälinen urheiluyhteistyön ala. Suomi osallistuu antidopingtyön kansainväliseen toimintaan aktiivisesti ja keskeisiä yhteistyötahoja ovat YK:n kasvatustieteiden ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Euroopan neuvosto. Suomi osallistuu myös Euroopan unionissa ja Pohjoismaissa tehtävään antidopingyhteistyöhön, Maailman antidopingtoimiston (WADA) kautta tehtävään yhteistyöhön sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement -yhteistyöhön (IADA). Lisäksi Suomi on sitoutunut antidopingtyön organisoimiseen Suomessa sekä Euroopan neu-

voston Dopingin vastaisen yleissopimuksen (1990) että Unescon antidopingsopimuksen (2007) kautta.

Uusi Maailman antidopingsäännöstö ja sitä vastaava Suomen antidopingsäännöstä astuivat voimaan vuoden 2015 alussa. Uudistustyön tarkoituksena on ollut muun muassa ohjata testauksen resursseja aiempaa enemmän erityisanalyysiin. Uuden säännösten mukaan ohjataan testauksen resursseja aiempaa enemmän erityisanalyysiin ja kehitetään tutkinnallisia menetelmiä.

10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan

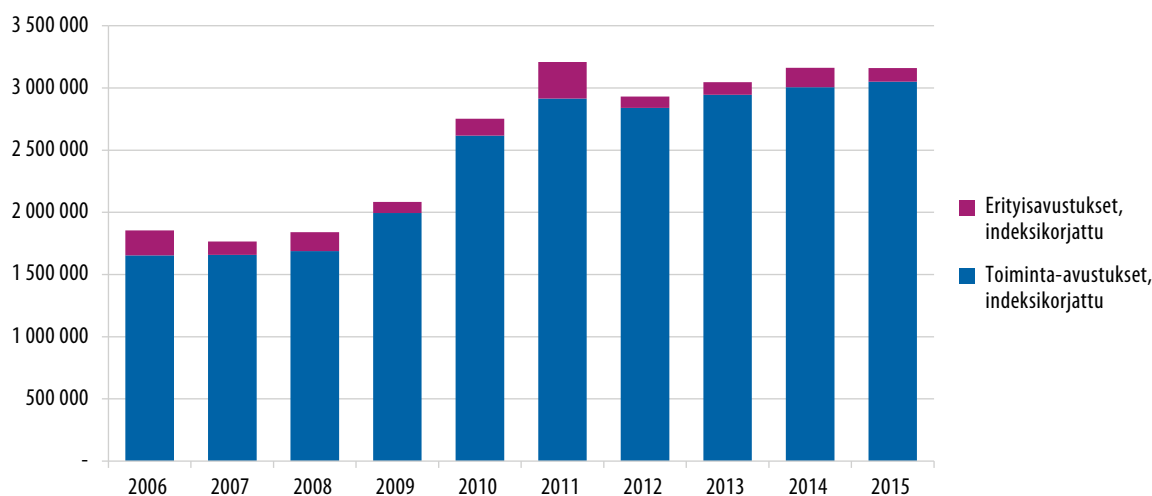
Vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Suomen ADT ry:lle 3 050 000 euron toiminta-avustuksen käytettäväksi antidopingtoimintaan. Tämän lisäksi erityisavustuksia myönnettiin 40 000 euroa lajiliittojen antidopintyön kehittämiseen, 40 000 euroa EPO-tutkimushankkeelle ja 30 000 euroa kielletyt aineet ja menetelmät-sovellukselle.

Taulukossa 56 ja kuviossa 23 on esitetty antidopingtoimintaan myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2006–2015. Antidopingtoimikunnalle myönnetty vuosittainen toiminta-avustus on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2006 indeksikorjattu toiminta-avustus oli noin 1,9 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2015 oli 3,2 miljoonaa euroa. Toiminta-avustuksensa lisäksi toimikunta on vuosittain saanut erityisavustuksia muun muassa testauslaitteiden hankintoihin, tiedotustyöhön sekä erilaisiin projekteihin.

Taulukko 55. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Vuosi	Toiminta-avustukset	Toiminta-avustukset, indeksikorjattu	Erytisavustukset	Erytisavustukset, indeksikorjattu	Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjattu
2006	1 350 000	1 653 947	164 700	201 782	1 514 700	1 855 729
2007	1 400 000	1 658 624	90 000	106 626	1 490 000	1 765 250
2008	1 500 000	1 689 516	134 000	150 930	1 634 000	1 840 446
2009	1 800 000	1 995 238	80 000	88 677	1 880 000	2 083 915
2010	2 400 000	2 616 479	125 000	136 275	2 525 000	2 752 754
2011	2 750 000	2 914 629	278 000	294 642	3 028 000	3 209 272
2012	2 800 000	2 840 890	90 000	91 314	2 890 000	2 930 204
2013	2 900 000	2 944 507	100 000	101 535	3 000 000	3 046 042
2014	3 000 000	3 007 177	155 000	155 371	3 155 000	3 162 548
2015	3 050 000	3 050 000	110 000	110 000	3 160 000	3 160 000

Lähde: SALAMA

Lähde: SALAMA

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2006–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Dopingvalvonta on prosessi, johon sisältyvät testauksen suunnittelu, näytteenotto ja näytteiden käsittely, laboratorioanalyysi, tulosten käsittely, dopingrikkomuksen käsittely ja seuraamusten määrääminen sekä mahdollinen muutoksenhaku. ADT, WADA ja kansainväliset lajiliitot tekivät vuonna 2015 dopingtestejä Suomessa ja ulkomailla yhteensä 2 693 kappaletta. Testeistä 2 466 oli ADT:n kansallisen testausohjelman testejä, WADA suoritti 227 testiä, ja kansallisen lajiliiton pyynnöstä ADT teki neljä dopingtestiä. Taulukossa 57 esitetään vuoden 2015 Suomen ADT ry:n, kansallisten lajiliittojen sekä kansainvälisten lajiliittojen ja WADAn tekemät dopingtestien määrät. Taulukossa 58 esitetään Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit vuonna 2015 lajeittain jaoteltuna.

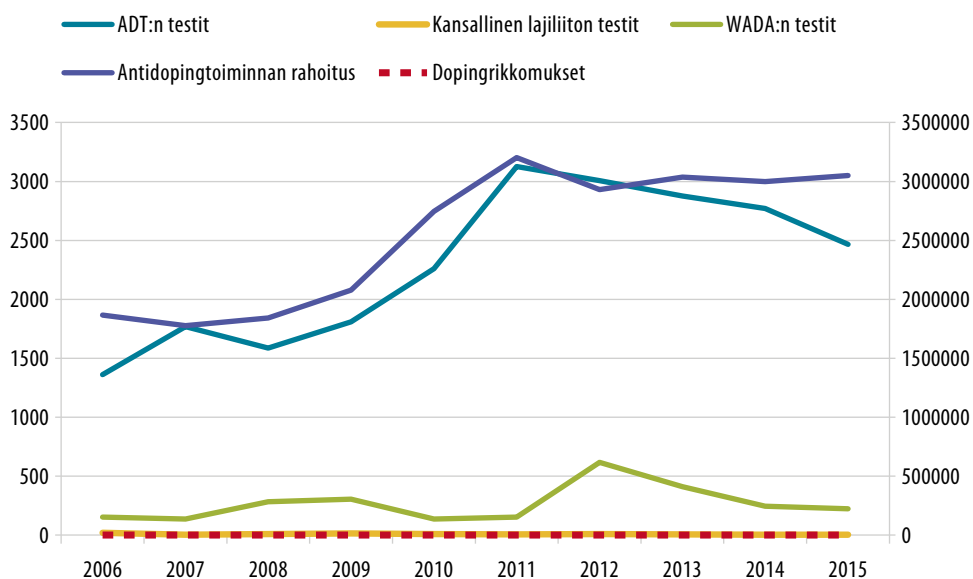
ADT:n testimäärät ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana kasvaneet 60 prosentilla ja ministeriön myöntämä avustus 75 prosentilla. Dopingrikkomusten määrä on vaihdellut viimeisen kymmenen vuoden aikana viiden ja kolmentoista rikkomuksen välillä. Vuonna 2015 ADT:n kansallisessa dopingtestausohjelmassa dopingrikkomuksia havaittiin viisi kappaletta. Kuviossa 24 esitetään Suomessa tehtyjen dopingtestien ja ministeriön avustuksien kehittyminen vuosina 2006–2015.

Taulukko 56. Suomen ADT ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit 2015

	ADT	Kansallinen lajiliitto	Kv. lajiliitto/WADA	Testejä yhteensä
Kilpailun ulkopuoliset	1418	0	71	1489
Kilpailutestit	1048	4	152	1204
TESTEJÄ YHTEENSÄ	2466	4	223	2693

Taulukko 57. Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2015.

Laji	Testimäärä
Alppihiihto	23
Amerikkalainen jalkapallo	108
Ampumahiihto	44
Fitness	53
Jalkapallo	157
Judo	22
Jääkiekko	216
Jääpallo	23
Koripallo	101
Käsipallo	91
Lentopallo	94
Maastohiihto	178
Nyrkkeily	28
Paini	63
Painonnosto	74
Pesäpallo	29
Pikaluiستelu	38
Pyöräily	59
Ratamelonta	31
Salibandy	100
Soutu	24
Suunnistus	22
Triathlon	43
Uinti	57
Vammaisurheilu	29
Voimanosto	138
Voimapunnerrus	33
Yhdistetty	21
Yleisurheilu	167
YHTEENSÄ	2068
Muut joukkuelajit	98
Muut yksilölajit	300
KAIKKI YHTEENSÄ	2466

Kuvio 24. Suomessa tehtyjen dopingtestien ja ministeriön antidopingtoiminnan avustusten kehitys vuosina 2006–2015. Indeksikorjattu JMHI 2005=100.

10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping

Opetusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö perustivat vuonna 2009 yhteisrahoitettua, lääketieteelliseen ja päihdevalistukselliseen osaamiseen perustuvan terveysneuvontapalvelun Dopinglinkin, jota toteuttaa A-klinikkasäätiö. Dopinglinkki -palvelulla pyritään ehkäisemään dopingaineiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja jakamalla puolueetonta ja tieteellisesti tutkittua tietoa dopingaineista muun muassa verkkosivuston tietosisällön, neuvontapalvelun ja koulutusten avulla. Palvelun käyttö on kasvanut vuosi vuodelta.

Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping on noussut keskusteluun myös kansainvälisen antidopingyhteistyön piirissä. Dopingtutkimuksen tukeminen, tutkimustiedosta ammentaminen sekä säännöllinen keskustelu muiden ministeriöiden ja viranomaisten kanssa ovat ministeriön toimia dopingin vastaisessa taistelussa.

Lähteitä:

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>. Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Antidoping. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi> Dopinglinkki -verkkopalvelu. www.dopinglinkki.fi A-klinikkasäätiön tuloksellisuus ja vaikutusselvitys Raha-automaattiyhdistykselle 2013

11 Liikunnallinen elämäntapa

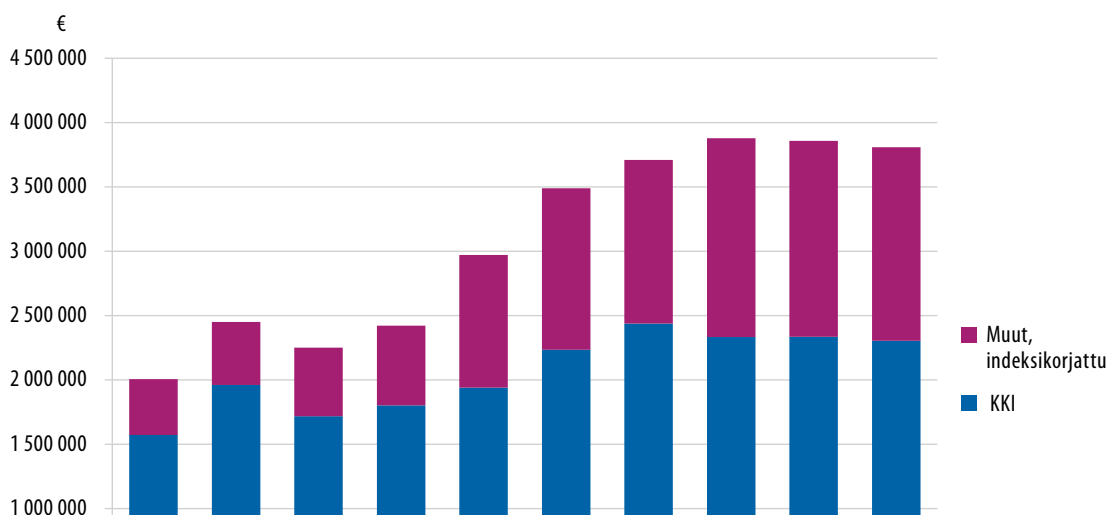
Tässä luvussa yhdistetään aiemmissa tilastokirjoissa esiintyneet kappaleet 11 Terveyttä ja hyvinvointia edistävä liikunta sekä 12 Lasten ja nuorten liikunta, yhteiseksi luvuksi nimeltä Liikunnallinen elämäntapa. Liikuntapolitiikan keskeinen tavoite on väestön toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen liikunnan avulla. Aiempina vuosina terveyttä edistävän liikunnan ja lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen on varattu vuosittain omat määrärahasa valtion liikuntabudjetista. Vuodesta 2015 alkaen kohteet ovat jaoteltu liikunnallisen elämäntavan avustuksiin, jolloin haettavana on liikunnallisen elämäntavan valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset kehittämisavustukset terveyttä ja hyvinvointia edistäviin liikuntahankkeisiin koko elämänkulussa, kaikissa ikäryhmissä. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää liikunnallisen elämäntavan avustuksia liikuntalain (390/2015) 14 § nojalla.

Keskeinen muutos on erillisinä olleiden lasten ja nuorten sekä aikuisten hakujen yhdistäminen terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan yhteiseksi kokonaisuudeksi. Valtakunnallisiin ja alueellisiin hankkeisiin voi hakea avustusta opetus- ja kulttuuriministeriöstä, ja paikallisiin kuntien hankkeisiin aluehallintovirastojen (AVI) kautta. Paikallisiin järjestöjen ja yhteisöjen hankkeisiin myönnetään avustuksia Kunnossa kaiken ikää (KKI) – ohjelman, ja liikuntaseurojen toteuttamiin lasten ja nuorten hankkeisiin opetus- ja kulttuuriministeriön Seuratoiminnan kehittämistuen kautta.

Liikunnallisen elämäntavan valtakunnallisilla kehittämisavustuksilla tuetaan eri ikä- ja väestöryhmiin kohdistuvia terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan valtakunnallisia ja alueellisia kehittämishankkeita. Tarkoituksena on lisätä suomalaisen väestön liikuntaa liikuntasuosittelun mukaisesti ja liikunnallisen elämäntavan omaksumista osaksi arkea. Hanke voi kohdistua yksittäisiin kohderyhmiin tai vaihtoehtoisesti yhdistää eri ikä- ja kohderyhmiä. Keskeisinä periaatteina ovat poikkisektoraalinen, -hallinnollinen ja -ammattillinen yhteistyö sekä liikunnan läpäisyperiaate suomalaisessa yhteiskunnassa. Erityisesti painotetaan useiden toimijoiden yhteishankkeita.

Kuviossa 25 ja 26 sekä taulukossa 58 esitetään määrärahojen jakautuminen, momenttien ollessa erilliset, vuosina 2005–2014. Kuviossa 25 näkyy Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyjen määrärahojen kehitys ja taulukossa 58 esitetään hakijatyypeittäin

terveysliikunnan ohjelman hankeavustuksia hakeneiden ja saaneiden lukumäärät sekä myönnetyt avustussummat vuosina 2012–2014. Kuviossa 26 näkyvät lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetyt avustukset vuosina 2005–2014. Ennen vuoden 2015 muutosta lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen varattiin vuosittain omat määrärahat valtion liikuntabudjetista.

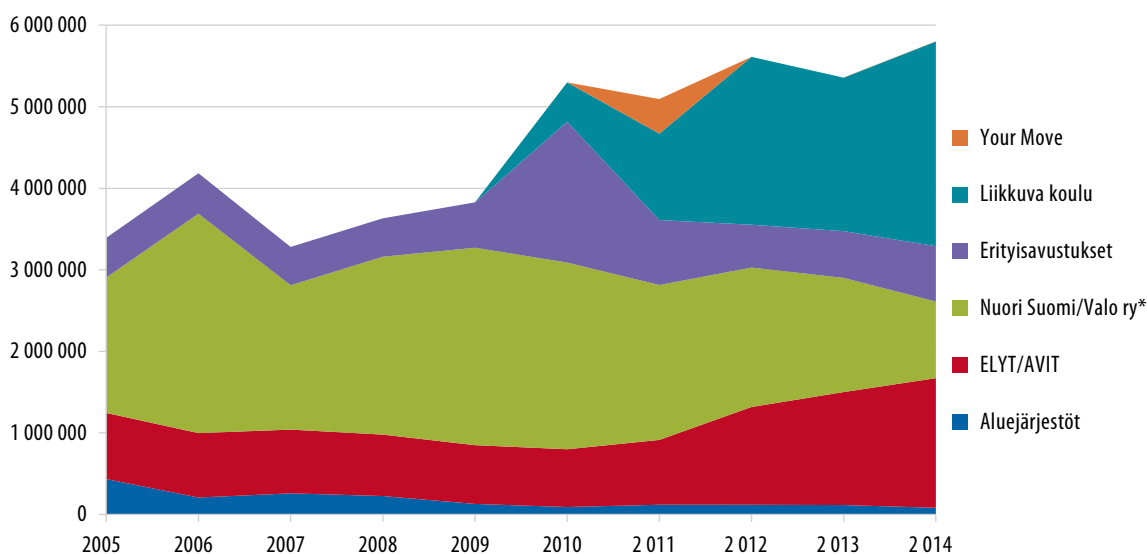

Kuvio 25. Terveysttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetyt määrärahat vuosina 2005–2014, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 58. Aikuisten terveysttä edistävän liikunnan valtakunnalliset hanketuet hakijoittain vuosina 2012–2014, indeksikorjaamaton.

Hakija	2012			2013			2014		
	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Kunta*	19	17	442 500	18	11	250 000	58	39	564 000
Erityisliikuntajärjestö	10	8	224 500	7	7	265 000	11	5	156 000
Valtakunnallinen liikuntajärjestö	8	8	298 000	8	2	260 000	5	1	160 000
Alueellinen liikuntajärjestö	4	4	155 000	4	4	100 000	2	2	44 000
Lajiliitto	0	0	0	1	1	70 000	5	1	60 000
Muu järjestö tai säätiö	13	7	275 000	18	10	400 000	15	10	420 000
Korkeakoulu	1	1	25 000	8	6	145 000	4	3	96 000
YHTEENSÄ	55	45	1 420 000	64	41	1 490 000	43	22	1 500 000

* vuodesta 2014 lähtien kuntien terveysliikuntahankkeita on tuettu aluehallintovirastoista

* Valo ry perustettiin vuonna 2013

Kuvio 26. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt avustukset vuosina 2005–2014, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Taulukko 59 esittää nykyisen 2015 lähtien voimassa olevan liikunnallinen elämäntapa -momenttiin kuuluvat osa-alueet ja avustuksen jakautumisen kullekin kokonaisuudelle. Seuraavina vuosina tilastokirjassa kyetään jatkamaan taulukkoa vertailevalla otteella. Yhteensä liikunnallisen elämäntavan edistämisen ohjelmaan myönnettiin 6 100 000 euroa. Tästä summasta suurin osa meni Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmalle, sen saadessa 2,3 miljoonaa euroa. Liikunnallinen elämäntapahankkeet saivat 2 029 000 euroa ja Liikkuva koulu -ohjelmalle myönnettiin 1 770 600 euroa.

Taulukko 59. Liikkuva koulu-, Liikunnallisen elämäntavan- ja Kunnossa Kaiken Ikää- ohjelmien kehittämiseen myönnettyt määrärahat vuonna 2015.

Hanke	Myönnetty
Liikkuva koulu	1 770 600 €
Liikunnallinen elämäntapa	2 029 400 €
Kunnossa Kaiken Ikää	2 300 000 €
YHTEENSÄ	6 100 000 €

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö julkaisivat syksyllä 2013 "Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistä-

vään liikuntaan 2020." Linjauksissa terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan kehittämiseksi valittiin neljä painopistealuetta:

1. Arjen istumisen vähentäminen elämänculussa
2. Liikunnan lisääminen elämänculussa
3. Liikunnan nostaminen keskeiseksi osaksi terveyden edistämistä sekä sairauksien ennaltaehkäisyä, hoitoa ja kuntoutusta
4. Liikunnan aseman vahvistaminen suomalaisessa yhteiskunnassa

Muutosta liikkeellä – ohjelman on tarkoitus koskettaa koko elämäncarta. Keskeisiä ohjelman toteuttajia ovat muun muassa järjestöt ja valtakunnalliset liikunnan edistämishjelmat: Ilo kasvaa liikkuen (alle kouluikäiset), Liikkuva koulu –ohjelma (kouluikäiset), Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma (työikäiset) sekä Voimaa vanhuuteen ja Liikkeellä voimaa vuosiin –ohjelma (ikäntyneet).

Liikkuva koulu – ohjelma on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama, Opetushallituksen, aluehallintoviranomaisten ja järjestöjen yhteistyöllä toteutettava ohjelma, joka kuuluu hallitusohjelmaan. Hanke käynnistyi pilottivaiheella (2010–2012), jonka päättyessä liikkuvia kouluja oli yhteensä 45 kappaletta. Vuonna 2013 alkoi ohjelmavaihe, joka tarkoitti sen siirtymistä osaksi hallitusohjelmaa. Ohjelma on laajentunut voimakkaasti ja nyt Liikkuvia kouluja on jo 1 700 kappaletta.

Liikkuvan koulun tavoitteena on aktiivisempi ja viihtyisämpi koulupäivä kaikissa peruskouluissa. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan, toiminnassa keskeiseksi noustessa oppilaiden osallisuus, oppiminen sekä liikkeen lisääminen ja istumisen vähentäminen. Tavoitteena on laaja-alainen toimintakulttuurin muutos.

Kunnossa kaiken ikää (KKI) -ohjelma (perustettu 1995) on valtakunnallinen opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama toimintaohjelma, jossa mukana ovat liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö sekä Metsähallitus. Ohjelman toteuttamisesta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES, mutta paikallisella tasolla toimintaa toteuttavat muun muassa kuntien liikunta- ja terveystoimet, työnantajat, työterveyshuolto, liikuntaseurat sekä muut järjestöt.

KKI -ohjelman tavoitteena on arkisen liikkumisen, liikunnan harrastamisen ja terveellisten ruokailutottumusten sekä arkiliikkumista suosivan ympäristön avulla lisätä työikäisten ja juuri eläkkeelle siirtyneiden terveyttä ja hyvinvointia. KKI -ohjelma tukee näitä tavoitteita muun muassa jakamalla taloudellista tukea liikunnan paikallishankkeille, järjestämällä tapahtumia, koulutuksia ja kampanjoita sekä julkaisemalla materiaaleja. Ohjelma toimii aktiivisesti laajassa verkostossa, joka tukee työyhteisöjen hyvinvointiohjelmien kehittämistä niin, että niissä huomioidaan terveelliset elämäntavat, kuten riittävä liikunta ja oikeat ravit-

semustottumukset. KKI- ohjelma jakaa taloudellista tukea hanketukien, kehittämishanketukien ja koulutustukien muodossa. Uudistetun hakukäytännön myötä kunnat ovat vuodesta 2014 alkaen hakeneet hanketukea KKI- ohjelman sijaan aluehallintovirastoista.

Vuonna 2015 Liikunnallisen elämäntavan valtakunnallisista ja alueellisista kehittämishankkeista suurin myönnetty avustussumma oli 200 000 euroa, jonka sai VALO ry:n Liike elämään! Henkilöstöliikuntaohjelman valtakunnallistaminen-hanke. Muut avustussummat olivat kahdeksasta tuhannesta eurosta 70 000 euroon. 70 000 euroa myönnettiin Ikäinstituutin säätiölle, kahteen hankkeeseen; Voimaa vanhuuteen 2 ja Ikäihmisten liikunnan kansallisten toimenpiteiden koordinointi. Liikkuva koulu-hankkeista suurin myönnetty summa oli 1,3 miljoonaa euroa ja se myönnettiin Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES:ille.

Lähteitä:

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelma. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
 Liikkuva koulu. Saatavilla: <http://www.edu.fi/liikkuvakoulu/>
 Liikkuva koulu –ohjelman pilottivaiheen 2010–2012 loppuraportti. Saatavilla: http://www.liikkuvakoulu.fi/filebank/15-Liikkuvakoulu_loppuraportti_web.pdf
 Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
 Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:10

12 Liikunnan yhdenvertaisuutta edistävät hankkeet: Maahanmuuttajien kotouttava liikunta

Maahanmuuttajien määrä Suomessa on lisääntynyt viimeisten vuosien aikana huomattavasti ja maahanmuuttajien kotouttamisesta on siten tullut merkittävä yhteiskunnallinen kysymys. Maahanmuuttajien kotouttavaan liikuntaan onkin osoitettu erityishuomiota myös valtion liikuntabudjetissa vuodesta 2011 alkaen.

Suuri osa maahanmuuttajista on lapsia ja nuoria. Kuten kantaväestön, myös maahanmuuttajataustaisten keskuudessa liikunta on suosittu harrastus. Liikunnan positiiviset fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset tukevat kotoutumisprosessia sekä ehkäisevät syrjäytymistä. Maahanmuuttajataustaisten liikuntatottumukset eroavat kuitenkin tutkimusten mukaan selvästi kantasuomalaisten liikkumisesta etenkin maahanmuuttajataustaisten tyttöjen ja naisten liikunta-aktiivisuuden osalta.

Vuonna 2010 laadittiin opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämisohjelma maahanmuuttajien kotouttamisen edistämiseksi. Kehittämisohjelma korostaa maahanmuuttajien osallistumista liikuntatoimintaan yhdenvertaisesti muun väestön kanssa inklusioperiaatteen mukaisesti, jolloin maahanmuuttajien liikunnan edistäminen tulee huomioida muuhun liikuntajärjestelmään integroituneena toimintana. Tavoitteena ovat yhteisen ja kaikille avoimen liikuntakulttuurin edistäminen, yhdenvertaisuus liikuntapalvelujen saatavuudessa sekä maahanmuuttajien osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden kehittyminen. Kehittämissuunnitelman tavoitteita toteutetaan osana muuta liikuntapolitiikkaa sekä erityistoimenpitein.

Kuntien liikuntapalveluiden tulisi tavoittaa eri-ikäiset maahanmuuttajaryhmät riippumatta kieli- ja kulttuurieroista johtuvista kynnyksistä osallistua toimintaan. Kunnilla oli vuosina 2011–2013 mahdollisuus hakea opetus- ja kulttuuriministeriön osoittamaa ja elinkeino-,

liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) myöntämää kehittämisavustusta maahanmuuttajien kotouttamiseen liikunnan avulla. Hanketta jatkettiin vuosina 2014- 2015 osana liikunnan yhdenvertaisuushankkeita. Avustuksella on tuettu toimintaa, jonka tavoitteena on maahanmuuttajien osallistuminen koko väestölle tarkoitettuun liikuntaan. Avustuksen erityiskohderyhmänä 2014 -2015 olivat naiset ja tytöt sekä vaikeimmin tavoitettavat maahanmuuttajaryhmät.

Kehittämisavustusta on myönnetty vuosina 2011–2015 mennessä 51 hankkeelle 48 kuntaan yli 5 000 000 euroa. Hankekokonaisuuden seuranta on tehty LIKES – tutkimuskeskuksessa. Vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi avustusta yhteensä 1,3 miljoonaa euroa. Avustus jakautui yhteensä 35 hankkeelle, joista uusia hankkeita oli kahdeksan. Aluehallintovirastoista suurin tuensaaja oli Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jolle myönnettiin 900 000 euron avustus kunnille eteenpäin jaettavaksi.

Taulukossa 60 on esitetty Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla -kehittämissankkeisiin myönnetty avustukset vuosina 2012–2015.

Taulukko 60. Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla -kehittämissankkeisiin myönnetty avustukset vuosina 2011–2015, indeksikorjaamaton

	2011	2012	2013	2014	2015	Yhteensä
Haettu avustus, €	700000	1 100 000	1 100 000	1 212 700	2 364 420	6 477 120
Myönnetty avustus, €	500020	937 000	1 100 000	1 200 000	1 313 000	5 050 020
Hakemukset, kpl	25	29	34	32	36	156
Avustusta saaneet hankkeet, kpl	17	28	33	31	35	144
Uudet hankkeet	-	14	11	3	8	36

Kunnille suunnattujen kehittämishankkeiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2015 yhteensä 244 000 euroa kahdeksalle yhdenvertaisuushankkeelle. Suurin avustus, 64 000 euroa, myönnettiin Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto ry:n Punainen kortti rasismille 2015–2016 –hankkeeseen.

Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuosille 2015 ja 2016 haettavaksi avustuksia 500 000 euron arvosta, joiden tarkoituksena on tukea turvapaikanhakijoiden henkistä ja fyysistä hyvinvointia edistävän liikunnallisen toiminnan luomista ja kehittämistä vastaanottokeskuksissa. Erityisavustus on tarkoitettu myönnettäväksi vastaanottokeskustoiminnan ylläpitäjille. Hankkeiden toteutuksessa toivotaan hallintokuntien ja eri toimijoiden yhteisiä toimenpiteitä toiminnan toteuttamiseksi sekä yhteistyötä paikallisten liikunta- ja urheiluseurojen tai muiden kansalaisjärjestöjen kanssa. Valtionavustukset ohjautuivat

hankkeille aluehallintovirastojen kautta. Etelä-Suomen aluehallintovirastolle myönnettiin suurin summa, 360 000 euroa.

Lähteet:

Kehittämisyhteistyö kunnille maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla. Hakemustietoa vuonna 2015 aloittaneista hankkeista. Janne Pyykkönen, Likes-tutkimuskeskus 2015.
Kehittämisohjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla. Opetusministeriön työryhmämuis-
tioita ja selvityksiä 2010:16.
Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/tr16.pdf?lang=fi>
Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. TEM raportteja. 38/2013
Saatavilla: http://www.tem.fi/files/37758/TEMrap_38_2013_web_23102013.pdf
Valtion kotouttamisohjelman luku 5.5 /liikuntapolitiikka

13 Erityisliikunta

Erityisliikunta on tarkoitettu henkilöille, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan vamman, sairauden, korkean iän, muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteensa vuoksi. Väestöstä noin neljäsosalla on liikunnassa erityistarpeita, jotka johtuvat toimintakyvyn rajoituksista. Osa heistä käyttää yleisiä liikuntapalveluja, osa tarvitsee kohderyhmän tarpeet huomioivaa soveltavaa liikuntaa, jossa vaaditaan erityisosaamista. Nykyisin ohjatussa erityisliikunnassa arvioidaan olevan mukana noin 250 000 henkilöä.

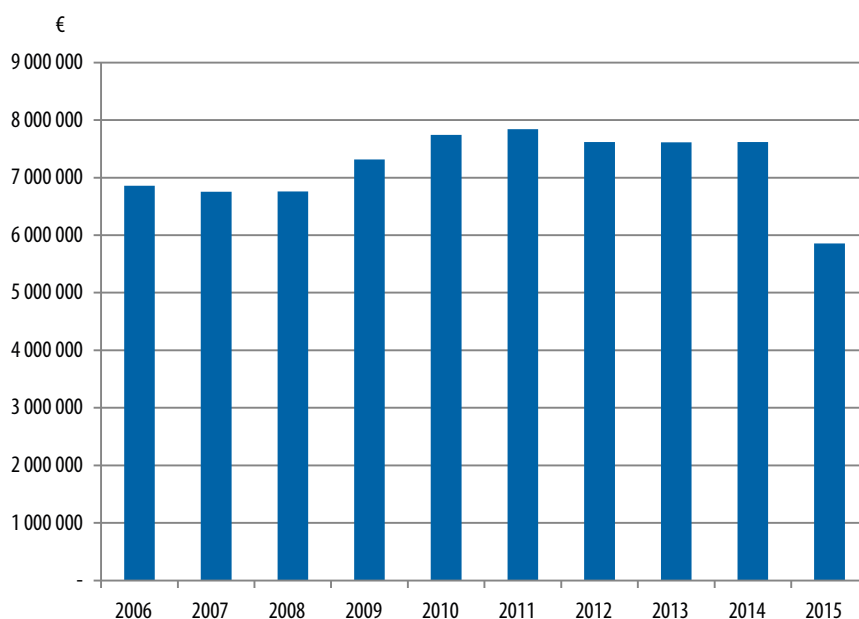
Erityisryhmille soveltuvaa liikuntatoimintaa järjestävät etenkin kunnat, erityisryhmien liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset sekä koulut. Myös lajiliitot ja urheiluseurat osallistuvat erityisliikunnan järjestämiseen tekemällä yhteistyötä edellä mainittujen toimijoiden kanssa. Keskeinen tekijä erityisryhmien liikuntaa järjestettäessä on liikuntatilojen ja liikuntaympäristöjen esteettömyys, missä kunnilla on keskeinen rooli. Kuntien velvollisuus luoda edellytyksiä erityisliikunnalle on sisällytetty liikuntalakiin (1054/1998), jonka mukaan "kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät". Suomen kunnissa työskentelevien päätoimisten erityisliikuntaohjaajien määrä on hieman yli 100 työntekijää.

Valtion liikuntaneuvoston alaisuudessa toimi erityisryhmien liikunnan jaosto liikuntalain (390/1998) säädöksen mukaisesti. Jaoston tarkoitus oli toimia asiantuntijaelimenä vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden liikuntaan liittyvissä kysymyksissä. Soveltavaa liikuntaa eri erityisryhmille on kehitetty suunnitelmallisesti noin 30 vuoden ajan ja erityisliikunnan jaosto on toiminut ministeriössä vuodesta 1988 vuoteen 2015 saakka. Vuonna 2015 erityisliikunnan asiat sisällytettiin uutena perustettuun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaoston työhön.

Uudessa liikuntalaissa (390/2015) liikuntaneuvoston toimintaa ohjataan entistä painokkaammin liikunnan ja liikuntapolitiikan arvioinnin suuntaan. Jaostoja ei enää nimetä erikseen, vaan jaostojen perustaminen on harkinnanvaraista. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 2015 valtion liikuntaneuvoston esityksestä kolme jaostoa, tutkimus- ja arviointijaos-

to, ennakointijaosto sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaosto. Soveltavan liikunnan asiat painottuvat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaostoon, mutta sillä on sijansa myös kahdessa muussa jaostossa. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaoston tehtävänä on suunnata liikunta-neuvoston työtä siten, että kysymykset liikuntakulttuurin tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta integroituvat vahvemmasi osaksi yleistä liikuntapoliittista keskustelua ja pohjautuvat vahvaan seuranta- ja arviointitietoon.

Erityisliikunnalla ei ole valtion liikuntabudjetissa omaa momenttiaan, vaan sen määrärahoja sisältyy useisiin tilijaottelun kohtiin. Määrärahoja erityisliikunnalle ohjautuu muun muassa kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien, terveyttä edistävän liikunnan ja lasten ja nuorten liikunnan kehittämisrahojen sekä liikuntajärjestöjen, liikuntatieteellisen tutkimuksen ja liikunnan koulutuskeskusten avustusten kautta. Erityisliikunnan kokonaismäärärahat vuonna 2015 olivat noin 5,9 miljoonaa euroa, josta kuntien vastaama osuus oli 2,4 miljoonaa euroa. Kuviossa 27 on esitetty erityisliikunnalle myönnetyn kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2006–2015.

Lähde: Erityisliikunnan kokonaisrahoitus vuosina 2006–2015 -muistiot

Kuvio 27. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2006–2015, indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Valtakunnallisten erityisliikuntajärjestöjen osuus erityisliikunnan kokonaismäärärahoista vuonna 2015 oli noin 3,1 miljoonaa euroa, mikä sisältää sekä Paralympiakomitean että 11 muun erityisliikuntajärjestön toiminta-avustukset, vammaisurheilijoiden apurahat sekä erilaisiin hankkeisiin tarkoitetut erityisavustukset. Tämän lisäksi lajiliittojen toteuttama erityisliikunta huomioidaan korottavana tekijänä niiden toiminta-avustuksia tarkistettaessa. Liikunta- ja erityisliikuntajärjestöjen valtionavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6. Valtionavustuksia erityisliikunnan hankkeisiin myönnettiin myös useille kunnille ja muille järjestöille.

Vuonna 2015 erityisliikuntaan liittyviin tutkimushankkeisiin myönnettiin valtionavustusta 80 000 euroa, mikä on noin 120 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2014. Muihin kohteisiin käytettiin yhteensä 277 000 euroa. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimusavustukset ja muut rahoituskohteet vuosina 2009–2015 on esitetty taulukossa 61.

Taulukko 61. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2009–2015 (€), indeksikorjattu JMHI 2005=100.

Hakija	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Erityisliikuntajärjestöt	3 657 937	3 924 718	4 345 447	4 323 833	4 365 994	4 410 526	3 097 239
Erityisliikunnan tutkimus	665 079	763 140	423 946	205 897	203 069	200 478	80 000
Muut kohteet	554 233	654 120	529 933	617 690	609 208	601 435	277 000
YHTEENSÄ	4 877 249	5 341 977	5 299 325	5 147 420	5 257 744	5 224 910	3 454 239

Lähde: Erityisliikunnan kokonaisrahoitus vuosina 2005–2015 -muistiot

Lähteitä:

Erityisliikunnan jaoston työsuunnitelma vuosille 2011–2015. Saatavilla:

http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/85/erli_tyosuunnitelma.pdf

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Liikuntalaki 18.12.1998/390. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1998/19981054>

Liikuntatieteellinen Seura ry. Erityisliikunta. Saatavilla: <http://www.erityisliikunta.fi/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Valtion liikuntaneuvosto. Erityisliikunta. Saatavilla: http://www.liikuntaneuvosto.fi/valtion_liikuntaneuvosto/jaostot/erityisryhmien_liikunnan_jaosto/yleista_erityisliikunnasta

14 Valtion liikuntaneuvosto

Valtion liikuntaneuvosto on liikuntalaissa (390/2015) määritelty opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelimeksi, jonka valtioneuvosto asettaa eduskunnan toimikaudeksi. Liikuntaneuvosto käsittelee periaatteellisesti tärkeitä liikuntaan liittyviä kysymyksiä, tekee esityksiä ja aloitteita liikunnan tukemiseksi sekä arvioi valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella.

Vuoteen 2015 asti liikuntaneuvostolla oli kolme lakisäateistä jaostoa: liikuntapolitiikan, erityisryhmien liikunnan ja liikuntatieteen jaostot. Lisäksi liikuntaneuvosto oli asettanut rakentamisjaoston useiden toimikausien aikana. Uuden liikuntalain (390/2015) myötä liikuntaneuvostolla ei ole laissa asetettuja tarkkoja jaostoja, vaan jaostot päätetään ajankohtaiset ja pitkäjänteistä suunnittelua vaativat tarpeet huomioiden. Liikuntaneuvoston jaostot asettaa opetus- ja kulttuuriministeriö kuultuaan liikuntaneuvostoa. Jaostoissa on puheenjohtaja ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Jaostojen puheenjohtajien tulee olla liikuntaneuvoston jäseniä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti valtion liikuntaneuvoston kaudelle 2015–2019 tutkimus- ja arviointijaoston, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaoston sekä ennakointijaoston. Tutkimus- ja arviointijaosto keskittyy liikuntaneuvoston arviointitehtävän koordinointiin ja liikuntaa koskevan tutkimustiedon hyödyntämiseen liikuntapolitiikan suunnittelussa ja toimenpiteiden arvioinnissa. Ennakointijaoston tehtävänä on valmistella neuvostolle aloitteita ja esityksiä strategisesti merkittävässä ja laajakantoisissa liikuntapoliittisissa kysymyksissä. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaostoa koskevat laajakantaisesti liikuntakulttuurin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kysymykset, siten että nämä integroituvat vahvasti osaksi yleistä liikuntapoliittista keskustelua.

Vuonna 2015 valtion liikuntaneuvoston toimintaan osoitettiin 480 000 euroa veikkausvoittovaroista. Liikuntaneuvostolla on oman julkaisusarjansa, jossa julkaistiin seitsemän julkaisua. Lisäksi neuvostolla on internetsivut osoitteessa www.liikuntaneuvosto.fi.

Lakisäateisten lausuntojen lisäksi liikuntaneuvosto antoi vuonna 2014 lausunnot mm. koskien lukiolain, liikuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain, varhaiskasvatuk-

sen lainsäädännön, OPS 2016-perusteiden ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain uudistamisesta tai muuttamisesta. Lisäksi neuvosto antoi lausuntonsa mm. vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan polarisaation -teeman huomioimisesta strategisen tutkimuksen määrärahoja jaettaessa. Puheenjohtaja Leena Harkimo nosti vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja eri hallinnonalojen roolin liikunnan edistämässä esiin eduskunnan ajankohtaiskeskustelussa liikunnasta 5.3.2014, keskustelussa käytettiin yli 50 puheenvuoroa.

Lähteitä:

- Aaltonen, Kimmo (toim.) (2016). Liikuntalakiopas. Tietosanoma.
 Liikuntalaki 10.04.2015/390. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150390>
 Valtion liikuntaneuvosto. Saatavilla: www.liikuntaneuvosto.fi.
 Valtion liikuntaneuvosto. Kannanotot ja lausunnot. Saatavilla:
http://www.liikuntaneuvosto.fi/julkaisut/kannanotot_ja_lausunnot
 Valtion liikuntaneuvosto. Valtion liikuntaneuvoston tehtävät. Saatavilla:
http://www.liikuntaneuvosto.fi/valtioneuvosto/mika_on_valtion_liikuntaneuvosto
 Valtion liikuntaneuvoston toimintakertomus 2007–2011. Saatavilla:
http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/42/Valtioneuvoston_kertomus_2007-2011.pdf

LÄHTEET

- Aaltonen, Kimmo (toim.) (2016). Liikuntalakiopas. Tietosanoma.
- A-klinikkasäätiön tuloksellisuus ja vaikutusselvitys Raha-automaattiyhdistykselle 2013 Arpajaislaki 23.11.2001/1047.
- Asetus raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä 24.9.1982/725.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805.
- Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2004–2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
- Dopinglinkki -verkkopalvelu. Saatavilla: www.dopinglinkki.fi
- Erytysliikunnan jaoston työsuunnitelma vuosille 2011–2015. Saatavilla: http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/85/erli_tyosuunnitelma.pdf
- Erytysliikunnan tilanne kunnissa 2013. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2014:5. Saatavilla: http://www.liikuntaneuvosto.fi/julkaisut/valtion_liikuntaneuvoston_julkaisusarja/erytysliikunnan_tilanne_kunnissa_2013.620.news
- European Non-Governmental Sports Organization. Saatavilla: <http://www.engso.eu/>
- International Floorball Federation. Saatavilla: <http://www.floorball.org/>
- Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Saatavilla: http://www.slu.fi/materiaalit/julkaisut_ja_oppaat/kansallinen-liikuntatutkimus/
- Kasva urheilijaksi kokonaisuus. Saatavilla: <https://www.kasvaurheilijaksi.fi/>
- Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. TEM raportteja. 38/2013 Saatavilla: http://www.tem.fi/files/37758/TEMrap_38_2013_web_23102013.pdf
- Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilötötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisu 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.
- Laki opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta 29.12.2009/1705.
- Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.
- Lehtonen, Kati & Harto Hakonen (2013). Liikunnan harrastaminen ja vapaaehtoistyö urheilu-seuroissa. Valtionliikuntaneuvoston julkaisu 2013:6. Saatavilla: http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/278/kansalaistoiminta_tietopohja.pdf
- Liikkuva koulu. Saatavilla: <http://www.edu.fi/liikkuvakoulu/>
- Liikkuva koulu –ohjelman pilottivaiheen 2010–2012 loppuraportti. Saatavilla: http://www.liikkuvakoulu.fi/filebank/15-Liikkuvakoulu_loppuraportti_web.pdf
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelman hakujen yhteenvedot vuosilta 2008–2013.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelma. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
- Liikunta-asetus 30.04.2015/550.
- Liikuntalaki 18.12.1998/390. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1998/19981054>
- Liikuntalaki 10.04.2015/390. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150390>
- Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2014:4. Helsinki: Opetusministeriö.
- Liikuntatieteellinen Seura ry. Erytysliikunta. Saatavilla: <http://www.erytysliikunta.fi/>
- LIKES -tutkimuskeskus. Hanna-Mari Majjala. Kehittämishohjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:16. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/tr16.pdf?lang=fi>
- Linjaukset liikuntatutkimuksen tukemiseksi vuoteen 2017; Liikuntatutkimuksen suunta-asiakirja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2013:15. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö
- LIPAS Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki. Saatavilla: www.liikuntapaikat.fi
- Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla – Kehittämishankkeiden seuranta ja arviointi vuosilta 2011–2013
- Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2013:10
- Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit. Saatavilla: www.vos.uta.fi/rap/
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarot. Saatavilla:
http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/veikkausvoittovarot/?lang=fi.
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus. Yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2013. Oppaat ja käsikirjat 2013:2.
- Opetus ja kulttuuritoimen rahoitus.
 Saatavilla: http://www.opph.fi/download/148608_Opetus-ja_kulttuuritoimen_rahoytus_2013.pdf
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, seuratoiminnan kehittämistuki. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/Avustukset_seuratoiminnan_kehittamiseen.html?lang=fi
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Lasten ja nuorten liikunta.
 Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/kansalaistoiminta/lapset_ja_nuoret/?lang=fi
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.
 Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Antidoping. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>
- Suomen Olympiakomitea. Saatavilla: www.sport.fi/olympiakomitea
- Suomen Olympiakomitea. Tiedote lajiliitoille 15.1.2015
- Suomen Olympiakomitea. Vuosikertomus 2015. Saatavilla: http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiZlsl-jlWMTYvMDQvMjkvMTJfMTVfMjNjc3X1N1b21lbl9PbHltcGlha29taXRIYV92dW9zaWtlnRvbXVzMjAxN-S5wZGYiXV0/Suomen%20Olympiakomitea_vuosikertomus2015.pdf
- Suomen Paralympiakomitea. Saatavilla: www.sport.fi/paralympiakomitea
- The International Working Group on Women and Sport. Saatavilla: <http://www.iwg-gti.org/>
- Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla:
<http://www.stat.fi/til/jmhi>.
- Tilastokeskus. Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta 2013. Saatavilla:
<http://www.stat.fi/til/ktt/index.html>
- Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous. Julkaisut vuosilta 2001–2009. Helsinki
- Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki>
- Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla. Urheiluopistojen koulutuksen ja verkostoyhteistyön kehittämislinjauksia.
 Opetusministeriön julkaisuja 2009:41. Helsinki: Opetusministeriö.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleis- ja erityisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset 2013. Helsinki:
 Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Valtion kotouttamisohjelman luku 5.5 /liikuntapolitiikka
- Valtion liikuntaneuvosto. Erityisliikunta. Saatavilla: http://www.liikuntaneuvosto.fi/valtion_liikuntaneuvosto/jaostot/erityisryhmien_liikunnan_jaosto/yleista_erityisliikunnasta
- Valtion liikuntaneuvosto. Kannanotot ja lausunnot. Saatavilla:
http://www.liikuntaneuvosto.fi/julkaisut/kannanotot_ja_lausunnot
- Valtion liikuntaneuvosto. Liikuntatieteen jaoston toimintakertomus kaudelta 2007–2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Valtion liikuntaneuvosto. Saatavilla: www.liikuntaneuvosto.fi.
- Valtion liikuntaneuvosto. Valtion liikuntaneuvoston tehtävät. Saatavilla:
http://www.liikuntaneuvosto.fi/valtion_liikuntaneuvosto/mika_on_valtion_liikuntaneuvosto
- Valtion liikuntaneuvoston toimintakertomus 2007–2011. Saatavilla:
http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/42/Valtion_liikuntaneuvoston_kertomus_2007-2011.pdf
- Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2013. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2014. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Julkaisut/Talousjohtamisen_tukeminen/Valtion_tilinpaaotos
- Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.
- Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma 2009–2012. Opetusministeriön asettaman työryhmän loppuraportti.
 Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:12. Helsinki: Opetusministeriö.
- Vuoden 2013 valtakunnallisten liikuntajärjestöjen avustusvalmistelun esittelymuistio. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013.
- Zacheus, Tuomas (2010). Liikunnan ja urheilun merkitys maahanmuuttajien kotoutumiselle. Kasvatus & Aika 4 (2) 2010, 203–235

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

ISBN 978-952-263-445-0 (PDF)

ISSN 1799-0351 (PDF)